

เรื่องเล่า ที่ได้ยินในวัยเด็ก

นิทานพื้นบ้านของวัฒนธรรม
กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

จัดทำโดย มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
สนับสนุนการจัดทำโดย Pestalozzi Children's Foundation
Pestalozzi Children's Foundation

เรื่องเล่า ที่ได้ยินในวัยเด็ก

นิทานพื้นบ้านของวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

จัดทำโดย มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
สนับสนุนการจัดทำโดย Pestalozzi Children's Foundation

Pestalozzi Children's Foundation
Education and Intercultural competence - worldwide

เรื่องเล่าที่ได้ยินในวัยเด็ก

จัดทำโดย มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
ตู้ปณ. 46 เชียงใหม่ 50000
www.thai-fal.org
โทรศัพท์ : 053-304157, 053-243571

สนับสนุนโดย มูลนิธิเด็กเพสตาลอสซี่ ประเทศสวิสเซอร์แลนด์
188/763 หมู่ที่ 10 หมู่บ้านคุรุสภา
ตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่ 50210

พิมพ์ครั้งที่ 1 กรกฎาคม 2561

จำนวน 500 เล่ม

ISBN **978-616-93106-3-1**

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ร่วมเจริญปริ้น
290/54 ม.3 ต.สันปูเลย อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ 50220
โทรศัพท์ 08-160-24773 E-mail: veera_print@hotmail.co.th

Copyright (C) 2018 มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์

- สามารถดัดแปลงได้ เมื่อมีการระบุเจ้าของลิขสิทธิ์ดั้งเดิมเท่านั้น
- เผยแพร่ได้ (ทำสำเนาและเผยแพร่วัสดุในสื่อหรือในรูปแบบอื่น)
- ไม่อนุญาตให้จำหน่ายเพื่อประโยชน์เชิงธุรกิจ
- หากมีการนำสื่อไปใช้ในโครงการใด ขอความกรุณาแจ้งให้ทาง มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ทราบเพื่อเป็นข้อมูลได้ที่ ***thaifal.fal@gmail.com***

ท่านสามารถสนับสนุนการพัฒนาและผลิตสื่อในลักษณะอื่นเพิ่มเติมได้
โดยบริจาคได้ที่ ***TMB : 453-2-21348-7***

คำนำ

เรื่องเล่า เป็นนิทานหรือเรื่องราวที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เด็กคุ้นเคย ซึ่งปกติการเล่าเรื่องโดยอ่านให้เด็กฟังเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองเด็ก แต่เรื่องเล่าในที่นี้ครูเป็นผู้ทำบทบาทนั้นแทน ซึ่งช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับครูและเด็ก ทำให้เด็กสนุกสนานและจินตนาการไปกับเรื่องราวต่างๆ

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมเรื่องเล่ากว่า 100 เรื่อง สำหรับเด็กที่อยู่ในบริบทชุมชนที่ใช้ภาษามอญ ม้ง และกะเหรี่ยงในชีวิตประจำวัน เรื่องเล่าเหล่านี้ได้นำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในโครงการการจัดการเรียนการสอนแนวทางทวิ/พหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน ในระดับชั้นอนุบาลระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554

มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูท้องถิ่น และผู้รู้ในชุมชนของโรงเรียนวัดวังก์วิเวการาม อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนบ้านพุย อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนบ้านรักแผ่นดินและโรงเรียนบ้านแผ่นดินทอง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย โรงเรียนบ้านห้วยหาน
และโรงเรียนบ้านห้วยคุ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำสื่อเรื่องเล่า ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย อีกทั้งขอขอบคุณมูลนิธิเพสตาลอสซี่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ที่ได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการการจัดการเรียนการสอนแนวทางทวิ/พหุภาษา โดยใช้ภาษาแม่เป็นฐาน และจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นการเปิดโลกทัศน์และเปิดมุมมองข้ามภาษาและวัฒนธรรม เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน อันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุข

วรรณา เทียนมี
มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
25 มิถุนายน 2561

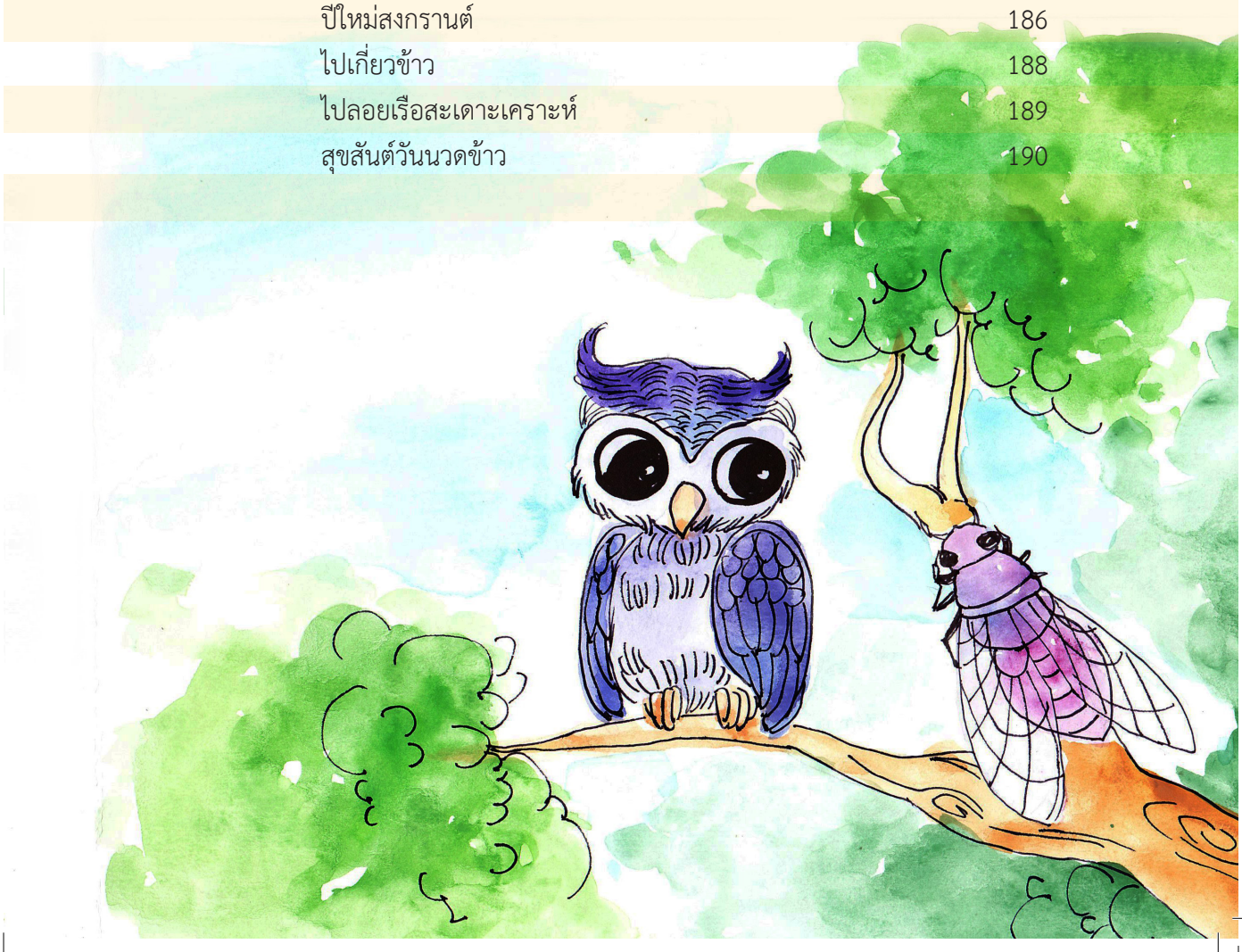
สารบัญ

	หน้า
เกริ่นนำ	1
หมวด การกลับใจ	
กางเกงตัวใหม่ของแด้พู	4
การเดินทางของเหา	6
เก่งจอมซน	8
กว่างใหญ่กับกว่างเล็ก	10
ขยะบนพื้นใกล้น้ำตก	12
คนอยากรู้	14
จิ้งหรีดผู้โอ้อวด	16
จุกซุกซน	18
โจ้ณี้กับมึงพู	20
เซงและแวกับไม้ต่อขา	22
เด็กกับรังผึ้ง	24
เด็กซน	26
ตั๊กแตนเขียวกับตั๊กแตนขาว	28
นกฮูกกับจักจั่น	30
ไป๊ะเกี๋ยง	32
ผึ้งไล่ต่อย	34
มนุษย์กับเสือผู้โอ้อวด	35
มีอะไรที่หลังบ้านของลุงดี	36
มึงพูเจองู	38
แม่เป็ดลูกเป็ด	40
ราชสีห์ขี้เกียจ	41
เรือน้อยของสิงโต	42
ลิงน้อยจอมดื้อ	43
สีสันของดอกไม้	44
สองพี่น้องกับงู	46

สวนแห่งความสุข	48
หมีน้อยจอมซน	50
หนูในนา	52
ห้องนอนหมีน้อย	54
ห้องเรียนของมึงไม่	56
อย่าแย่งของเพื่อน	58
หมวดความเพียรพยายาม	
ความภูมิใจของมึงไย้	62
จิ้งหรีด	64
ชายชราเก็บของเก่า	66
แตงกวา	68
ตีมีด	70
เต่าหางานทำ	72
ทางที่ฉันใช้	74
เห็ด	76
หมวดความรัก	
คนเก่งของชาลี	80
ใครเป็นหัวหน้า	82
ชุดม้งของป้าง	84
เด็กชายดำ	86
เพื่อนของเราหาย	88
พ่อของฉัน	90
แม่ของฉัน	91
ไม้ไผ่สารพัดประโยชน์	92
ยุง	93
วัว	94
วันครู	96
เสียงแห่งความสุข	98
หมอกแสนสวย	100
หมวดช่วยเหลือจุนเจือ	
ดึงล้องกับสุนัขของเขา	104

เด็กดีของเทวดา	106
เด็กสองคน	108
บุรุษไปรษณีย์	110
ป้างเยียไปในเมือง	112
ปลาไหลผู้น่ารังเกียจ	113
มะลิเป็นแม่ค้า	114
มันกะเหรี่ยงของมึงพ้ะ	116
มึงไบล้ะแกงข้าวเบ๊อะ	118
ยอมจนได้เพื่อน	120
ลิงอยากได้กระบุง	122
ลูกขยัน	124
วัวกินข้าวโพด	126
สีจากธรรมชาติ	128
หญิงชรากับลิงน้อย	130
หนุ่มเจ้าปัญญา	131
หน่อไม้บนภูเขา	132
หมีน้อยผู้กล้าหาญ	133
หมวดตำนานพื้นบ้าน	
การละเล่นพื้นบ้าน	136
ไก่ป่ากับแมวป่า	138
ข้าวหนีไป	140
คิดว่าเลิศแต่ผิดคาด	142
ค่าตอบแทนความดี	144
โต้งกับลี	146
ตำนานของเพื่อนรัก	148
ตำนานภูชี้ฟ้า	150
ทำไมควายจึงไถนา	152
แบ่งอย่างไร	154
ปลูกป่าขึ้นสวรรค์	156
พืชไร่กับพืชสวน	158
ภูเขาราชา	160

เมืองเก่าที่เราเคยอยู่	162
โลก พระจันทร์ และพระอาทิตย์	164
ลวดลายบนผ้าม้ง	166
ล้อเลื่อน	168
เสียรู้ให้กบ	170
หนอนไม้ไผ่	171
อร่อยจัง	172
หมวดเทศกาล	
ขนมเทียนของจำปา	176
ของขวัญวันคริสตมาส	178
ดอกเสี้ยวบาน	180
นักเรียนกับชุดมอญแสนสวย	182
ปีใหม่กะเหรี่ยง	184
ปีใหม่สงกรานต์	186
ไปเกี่ยวข้าว	188
ไปลอยเรือสะเดาะเคราะห์	189
สุขสันต์วันนวดข้าว	190

เกริ่นนำ

ภาษาสะท้อนวิธีคิด โลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ และคุณค่าของคนในสังคมนั้นๆ ถ้าภาษาสูญหายไป องค์ความรู้ทั้งหมดที่ติดมากับภาษาก็สูญไปด้วยเช่นกัน ดังนั้นภาษาจึงถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันสำคัญของมนุษยชาติที่ควรจะดำรงรักษาไว้ในขณะที่ยังมีการพูดการใช้อยู่ ก่อนที่จะไม่มีใครใช้และสูญหายตายจากไปในที่สุด ปกติพิพิธภัณฑ์ที่มีคุณค่าควรเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ยังมีชีวิต นั่นคือ มีการใช้ภาษาและมีวัฒนธรรมเฉพาะของตนเองจริงๆ ซึ่งจะทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและมาสัมผัส

ประเทศไทยนับว่าโชคดีที่มีความหลากหลายของภาษาและวัฒนธรรม อีกทั้งในพื้นที่หลายๆ แห่ง ยังคงความเป็นพหุวัฒนธรรมที่ใช้ภาษาท้องถิ่นของตนเองจริงๆ เปรียบเสมือนพิพิธภัณฑ์ที่ยังมีชีวิต มีคุณค่า น่าสนใจ ควรแก่การไปเยี่ยมชมและสัมผัส เพื่อเป็นประสบการณ์ที่ดีของชีวิต

นิทานหรือเรื่องเล่าจึงสะท้อนวิธีคิด ประเพณี ความเชื่อ ที่มีการบอกเล่าส่งต่อและสืบทอดให้เด็กรุ่นถัดมา เมื่อมูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ได้เริ่มโครงการการจัดการศึกษาแนวทางทวิ/พหุภาษาฯ ในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ ที่พูดภาษาม้ง กะเหรี่ยง และมอญนั้น ได้มีความพยายามในการนำเอาสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนชาติพันธุ์ของเด็กมาพัฒนาและปรับใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง เพราะเริ่มจากการใช้สื่อที่เด็กคุ้นเคยหรือรู้อยู่แล้วนำไปต่อยอดสู่สิ่งใหม่ ความรู้ใหม่ พัฒนาทักษะการคิดและภาษาของเด็กเหล่านี้ต่อไป เพื่อให้ได้เด็กที่เก่งทั้งภาษาไทยและภาษาท้องถิ่นของตนเอง มีทักษะการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ อีกทั้งยังประสบความสำเร็จในการเรียน

ปกติเรื่องเล่าโดยทั่วไปหมายถึง นิทานที่เล่าให้เด็กฟังจากความจำหรือจินตนาการของผู้เล่า ซึ่งปกติมักเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็ก และมักจะทำเป็นนิทานก่อนนอนเสมอ เรื่องเล่าหรือนิทานพื้นบ้านมักจะยาวและอาจใช้คำศัพท์ซับซ้อน ทางมูลนิธิฯ จึงได้ปรับเนื้อเรื่องให้สั้นและใช้ภาษาง่ายๆ เหมาะกับเด็ก บางเรื่องเป็นเรื่องที่แต่งใหม่ขึ้นเองให้เหมาะกับเด็ก โดยผู้แต่งเป็นสมาชิกในชุมชนชาติพันธุ์นั้นๆ **เรื่องเล่า** ในที่นี้คือ เรื่องหรือนิทานที่อ่านให้เด็กฟัง จุดประสงค์ที่อ่านให้ฟัง เพื่อให้เด็กได้ตระหนักว่า ถ้าเขาอ่านได้จะมีเรื่องราวสนุกสนานอีกมากมายรออยู่ ทำให้รู้สึกอยากอ่าน เป็นการเตรียมเด็กเพื่อการอ่านเขียนต่อไป

เรื่องเล่าทั้งหมดในหนังสือเล่มนี้ เป็นเรื่องในภาษาของเด็กเอง แต่ทางมูลนิธิฯ ได้นำมาแปลเป็นภาษาไทยและเรียบเรียงใหม่ เพื่อจะได้แบ่งปันให้เด็กไทยได้มีโอกาสฟังและอ่านเรื่องราวจากถิ่นอื่นๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทยบ้าง

หมวด
กลับใจ

กางเกงตัวใหม่ของแด้พู

หลังจากปลูกข้าวแล้ว หมู่บ้านกะเหรี่ยงในชนบทจะคึกคักเป็นพิเศษ เพราะเป็นช่วงจัดประเพณีปีใหม่ เด็กๆ ในหมู่บ้านต่างรู้สึกตื่นเต้นมาก**แด้พู**ก็เป็นเด็กอีกคนหนึ่งที่เฝ้ารอคอยวันปีใหม่ที่จะมาถึงเร็วๆ นี้ **แด้พู**เป็นเด็กผู้ชายตัวเล็ก อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ในบ้านเล็กๆ แม่ของ**แด้พู**ซื้อกางเกงตัวใหม่ให้**แด้พู** แต่**แด้พู**ยังไม่อยากใส่เพราะตั้งใจไว้ว่า จะใส่กางเกงตัวใหม่ในวันขึ้นปีใหม่ปีนี้

วันที่**แด้พู**รอคอยก็มาถึง คืนนั้น**แด้พู**ตื่นเต้นมากจนนอนไม่หลับ **แด้พู**คิดในใจว่าถ้าได้ใส่กางเกงตัวใหม่ เขาจะต้องหล่อกว่าเพื่อนๆ แน่นอน **แด้พู**เคลิ้มหลับไป กระทั่งรุ่งเช้า **แด้พู**ตกใจตื่นขึ้น เพราะได้ยินเสียงหมูร้อง พ่อของ**แด้พู**กำลังจะเชือดหมูทำเป็นอาหารนั่นเอง **แด้พู**รีบตื่นขึ้นมาล้างหน้าแปรงฟัน แล้วใส่กางเกงตัวใหม่ออกจากบ้าน **แด้พู**ไม่ลืมที่จะหยิบข้าวต้มมัดที่แม่ทำให้ไปด้วย **แด้พู**ไปหาเพื่อนๆ และเพื่อนๆ ก็ทัก**แด้พู**ว่า **“กางเกงตัวใหม่สวยจังเลย” แด้พู**ยิ้มหน้าบาน แล้วตอบเพื่อนๆ ว่า **“แม่เราซื้อมาจากในเมืองเชียวนะ”** แล้วเพื่อนๆ ก็ชวนกันไปเที่ยวบ้านอื่นๆ ในหมู่บ้าน เสียงกลอง เสียงฆ้องดังมาเป็นระยะๆ ทั่วบริเวณนั้น

ตอนบ่ายเด็กๆ ชวนกันไปร่วมวงตีกลอง ตีฆ้องกับผู้ใหญ่ ขณะนั้นเอง**แด้พู**เหลือบไปเห็นสุนัขตัวหนึ่ง กำลังนอนหลับอย่างสบาย ด้วยความคึกคะนอง**แด้พู**จึงย่องเข้าไปจับหางของมัน มันจึงไล่กัด**แด้พู** **แด้พู**วิ่งหนีสุนัขด้วยความตกใจ คนอื่นๆ ต่างช่วยกันไล่ตี แต่**แด้พู**ก็ถูกสุนัขไล่งับกางเกงที่ก้นจนขาดทำให้มองเห็นก้นของ**แด้พู** **แด้พู**ร้องไห้ด้วยความอาย และกลัวแม่จะดุ **แด้พู**รู้สึกเสียดายกางเกงตัวใหม่ที่แม่ซื้อให้

เมื่อ**แด้พู**กลับถึงบ้าน แม่ถาม**แด้พู**ว่าเกิดอะไรขึ้น **แด้พู**เล่าเหตุการณ์ทั้งหมดให้แม่ฟัง แม่โกรธมากและพูดกับ**แด้พู**ว่า **“ถ้าลูกซนแบบนี้อีก แม่จะไม่ซื้ออะไรให้ลูกอีกเลย”** **แด้พู**ก้มหน้าอย่างสำนึกผิดแล้วบอกกับแม่ว่า **“แม่ครับผมขอโทษ ต่อไปนี้ ผมจะไม่เล่นซน ไม่แหย่หมาให้มันโกรธอีกแล้วครับแม่”**

ผู้แต่ง *ชาลินี บุญมา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ บ้านแม่ลาย อ.ฮอด เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

การเดินทางของเหา

น้องมลเป็นเด็กผู้หญิงผมยาว ผิวขาว หน้าตาน่ารัก น้องมลมีเพื่อนสนิทหนึ่งคน ชื่อ น้องแก้ว น้องแก้วเป็นเด็กตัวอ้วนกลม ตากลมโต มีผมยุ่งรุงรังตลอดเวลา บางครั้งก็มีกลิ่นเหม็น เพราะน้องแก้วไม่ชอบสระผม น้องมลชอบเล่นกับน้องแก้ว เพราะน้องแก้วนิสัยดี ชอบแบ่งของเล่นให้เพื่อนๆ ทุกวันในช่วงบ่าย เมื่อถึงเวลานอน น้องมลจะชอบมานอนใกล้ๆ กับน้องแก้ว ทั้งสองจะนอนคุยกันจนหลับ วันหนึ่ง น้องมลไม่มาโรงเรียน เพื่อนๆ ต่างสงสัยว่าน้องมลหายไปไหน ไม่สบายหรือเปล่า ไม่มีใครรู้

วันรุ่งขึ้น น้องมลมาโรงเรียนแต่เอ๊ะทำไมน้องมลตัดผมสั้นนะ เพื่อนๆ สงสัยจึงถามน้องมลว่า **“น้องมลตัดผมทำไมคะ”** น้องมลหัวเราะพร้อมกับพูดว่า **“ก็ฉันมีเหาไง แม่ก็เลยตัดผมของฉัน”**

เด็กๆ สงสัยว่าเหาคืออะไร จึงไปถามครู ครูจึงเล่าให้เด็กๆ ฟังว่า **“เหาเป็นนักเดินทางที่เก่งมากๆ ชอบเดินทางจากหัวของเด็กอีกคนไปหาหัวของเด็กอีกคน ที่สำคัญถ้ามีกลิ่นเหม็นๆ มันจะชอบมากๆ มันจะเกาะที่หัวและดูดเลือดของเด็กๆ ที่ไม่ชอบสระผม”**

น้องแก้วได้ฟังเรื่องเหาที่ครูเล่าก็รู้สึกกลัว เมื่อกลับไปถึงบ้านน้องแก้วก็บอกแม่ว่า **“น้องมลมีเหาค่ะ แล้วหนูจะมีเหาไหมคะ”** แม่จึงเอาใบน้อยหน่ามาตำแล้วหมักผมน้องแก้ว หลังจากนั้นก็สระผมให้น้องแก้วและใช้หวีเสนียดหวีผม ปรากฏว่ามีเหาตายเต็มไปหมด น้องแก้วเห็นดังนั้นก็ตกใจร้องไห้ แม่จึงปลอบน้องแก้วและบอกว่า **“ถ้าหนูสระผมบ่อย ๆ หนูก็จะไม่มีเหาจ้ะ”** ตั้งแต่นั้นมา น้องแก้วก็สระผมเป็นประจำและไม่มีเหาอีกเลย

ผู้แต่ง *ชุดา บุญธรรม (ชุมชนมอญ บ้านวังกะ อ.สังขละบุรี กาญจนบุรี)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เก่งจอมซน

มีเด็กผู้ชายผิวขาวน่ารักอยู่คนหนึ่ง ชื่อเก่ง เก่งเป็นเด็กค่อนข้างดื้อและซน เมื่อแม่บอกให้เก่งทำอะไร เก่งมักจะไม่ค่อยทำตาม เวลาที่เก่งว่าง เก่งมักจะชอบไปเที่ยวเล่นซนในท้องนา เก่งไม่ชอบใส่รองเท้า ถึงแม้ว่าแม่จะคอยบอกให้เก่งใส่ก็ตาม

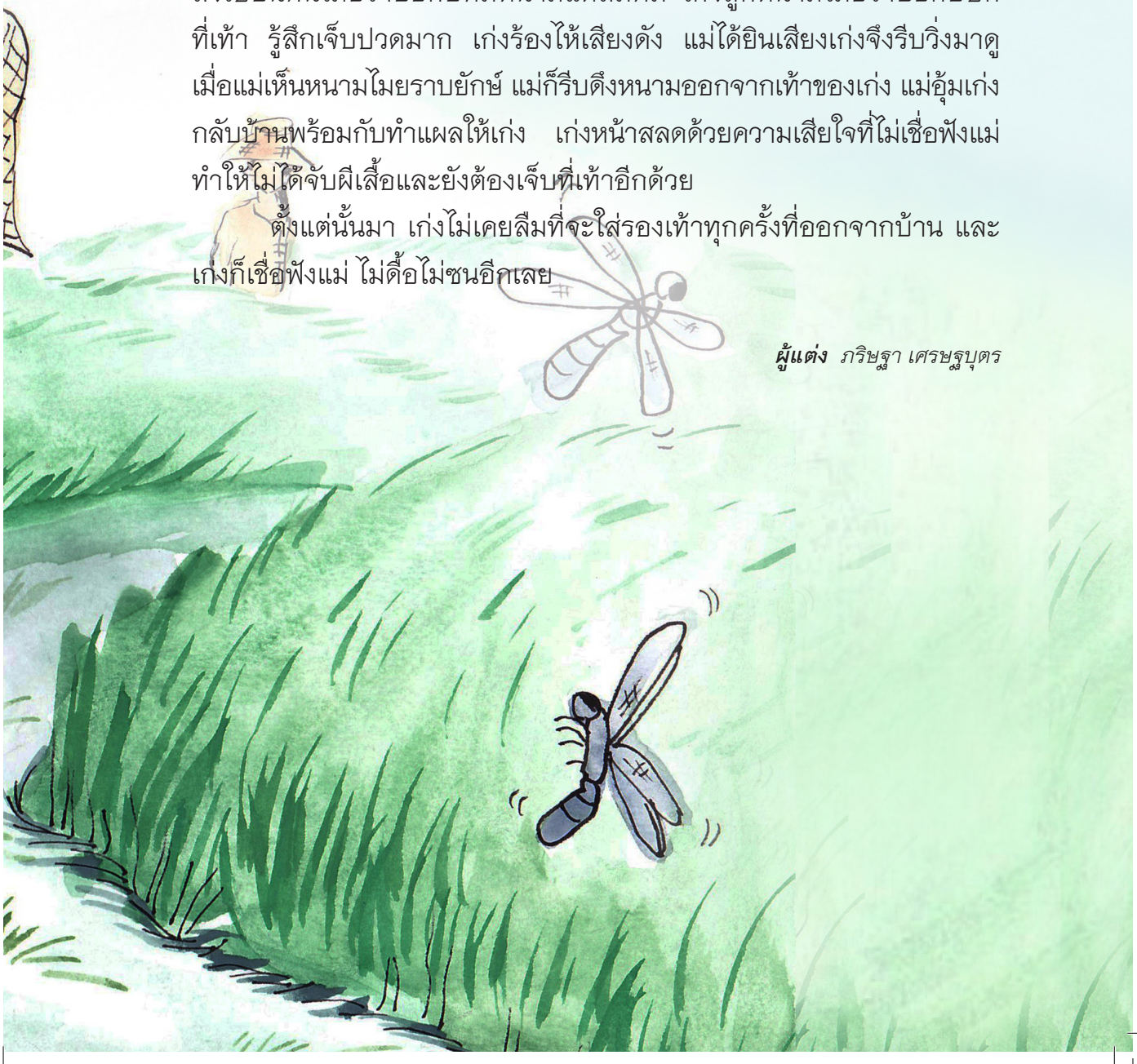

วันหนึ่งเก่งรู้สึกเหงาจึงคิดจะไปจับผีเสื้อเล่นในท้องนา เก่งขออนุญาตแม่แล้วก็ถือสวิงออกไปไล่จับผีเสื้อ เก่งรีบออกจากบ้านโดยที่ไม่ใส่รองเท้าเหมือนเช่นเคย

เมื่อเก่งไปถึงทุ่งนา เก่งเห็นผีเสื้อบินว่อนเต็มไปหมด ด้วยความดีใจเก่งรีบวิ่งไปไล่จับผีเสื้อโดยไม่ได้มองพื้น ทันใดนั้นโดยไม่ทันสังเกตเก่งเหยียบลงไปบนต้นไมยราบยักษ์ที่มีหนามแหลมคม เก่งถูกหนามไมยราบยักษ์ปักที่เท้า รู้สึกเจ็บปวดมาก เก่งร้องไห้เสียงดัง แม่ได้ยินเสียงเก่งจึงรีบวิ่งมาดู เมื่อแม่เห็นหนามไมยราบยักษ์ แม่ก็รีบดึงหนามออกจากเท้าของเก่ง แม่อุ้มเก่งกลับบ้านพร้อมกับทำแผลให้เก่ง เก่งหน้าสลดด้วยความเสียใจที่ไม่เชื่อฟังแม่ทำให้ไม่ได้จับผีเสื้อและยังต้องเจ็บที่เท้าอีกด้วย

ตั้งแต่นั้นมา เก่งไม่เคยลืมที่จะใส่รองเท้าทุกครั้งที่ออกจากบ้าน และเก่งก็เชื่อฟังแม่ ไม่ดื้อไม่ซนอีกเลย

ผู้แต่ง *ภริษฐา เศรษฐบุตร*

กว่างใหญ่กับกว่างเล็ก

มีกว่างสองตัว ตัวแรกชื่อ กว่างใหญ่ เพราะมันเป็นกว่างตัวใหญ่ และบนหัวของมันก็มีเขาสูงสวยงามมาก กว่างใหญ่มีนิสัยชอบโอ้อวดตัวเอง กว่างอีกตัวหนึ่งชื่อ กว่างเล็ก เพราะมันมีขนาดตัวเล็ก เขาสั้นและไม่ค่อยสวยงาม กว่างเล็กไม่น้อยใจที่มันเป็นอย่างนี้ มันพอใจในสิ่งที่ตัวเองมี

วันหนึ่ง กว่างใหญ่พูดกับกว่างเล็กว่า **“กว่างเล็ก เธอช่างเป็นกว่างที่หาความสวยงามไม่ได้เลย ตัวเล็ก เขาสั้น ไม่สวยเลยสักนิด เธอดูฉันสิ ฉันมีลำตัวใหญ่ เขาสูง ดูดีและสวยงาม”**

กว่างเล็กพูดว่า **“แม้ฉันเป็นกว่างที่ไม่สวย แต่ฉันก็ไม่น้อยใจ ฉันชอบสิ่งที่ฉันเป็น และไม่รังแกใคร”**

กว่างใหญ่โมโหคำสุดท้ายของกว่างเล็ก จึงพูดขึ้นว่า **“เธอว่าฉันหรือเธอกล่าวหาว่าฉันรังแกผู้อื่นหรือ ก็ช่วยไม่ได้นะ ฉันทั้งสวยและตัวใหญ่ ใครๆ ก็ต้องเกรงกลัว ฉันจะเป็นกว่างที่ตัวใหญ่กว่ากว่างทุกตัว”** กว่างใหญ่พูดเสียงดัง แล้วเดินจากไป

วันหนึ่ง มีเด็กสองคนเดินเข้าป่า ไปเสาะหากว่าง เขาเห็นกว่างใหญ่และกว่างเล็กเกาะอยู่บนหน่ออ่อนของต้นไผ่ใกล้ๆ กัน **“ฉันเจอกว่างตัวใหญ่แล้ว สวยมากด้วย”** เด็กคนแรกพูด **“ฉันเห็นกว่างอีกตัวหนึ่ง มันตัวเล็กไม่ค่อยสวย”** เด็กคนที่สองพูด **“เอาแต่กว่างใหญ่ตัวเดียวก็พอแล้ว คงจะขายได้ราคาดี ส่วนกว่างตัวเล็ก เรารอให้มันโตก่อน แล้วค่อยจับไป ถ้าจับไปตอนนี้ก็ไม่ได้ราคา”** เด็กคนแรกพูด ว่าแล้ว เด็กสองคนก็จับกว่างตัวใหญ่ไปขาย ส่วนกว่างตัวเล็กนั้น ยังมีชีวิตอยู่ในป่าต่อไปอย่างมีความสุข

ผู้แต่ง *อุษณีย์ ศักดิ์พยุงไพร (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.สบเมย แม่ฮ่องสอน)*
เรียบเรียงโดย *สพฐ.*

ขยะบนพื้น ใกล้น้ำตก

ณ หมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งในชนบท หมู่บ้านแห่งนี้มีน้ำตกอยู่ท้ายหมู่บ้าน ซึ่งเป็นน้ำตกที่สวยงามมาก มีน้ำไหลตลอดปี รอบๆ น้ำตกมีดอกไม้ป่าหลากสีขึ้นตามริมน้ำ มีผีเสื้อบินวนเต็มไปหมด มีทั้งก้อนหินก้อนเล็กใหญ่เรียงรายอยู่ทั่วไป น้ำตกแห่งนี้เป็นสถานที่ๆ เด็กกลุ่มหนึ่งจะนัดมาเจอกันอยู่เสมอ ซึ่งคือ **โม้ แอ๊ว แล้ ซ้า** แต่**ซ้า**เป็นเด็กคนเดียวที่ค่อนข้างจะดื้อรั้นกว่าเพื่อนๆ

วันหนึ่งเด็กกลุ่มนี้ชวนกันไปเที่ยวน้ำตกและนำขนมไปกินด้วย ระหว่างทางเด็กๆ พูดคุยหยอกล้อกันอย่างสนุกสนาน เมื่อไปถึงน้ำตก เด็กๆ ตื่นเต้นมาก ที่เห็นน้ำตกที่สวยงามและน้ำก็ไม่ลึกมากนัก ทั้งสี่คนจึงชวนกันไปเล่นน้ำอย่างสนุกสนาน เมื่อเด็กๆ เล่นน้ำกันจนเหนื่อยแล้วจึงชวนกันขึ้นมาพักกินขนม เมื่อกินขนมเสร็จแล้วเด็กๆ แต่ละคนก็เก็บถุงขนมใส่ถุงขยะ

ส่วน**ซ้า**ยังกินขนมของตัวเองไปเรื่อยๆ เมื่อกินขนมหมด **ซ้า**ไม่ทิ้งถุงขนมใส่ถังขยะ แต่กลับทิ้งถุงขนมเรี่ยราดลงบนพื้น พวกเพื่อนๆ จึงบอกกับ**ซ้า**ว่า **“ซ้า กินเสร็จแล้ว ทำไมไม่ทิ้งถุงขนมใส่ถุงขยะ มันสกปรกและอันตรายมากรู้ไหม”** ซ้าตอบว่า **“ฉันจะทิ้งที่ไหนก็ได้ ไม่เห็นจะเกี่ยวกับใครเลย”**

พอตกบ่ายอากาศร้อนอบอ้าว เด็กๆ ทนความร้อนไม่ไหว จึงคิดจะลงไปเล่นน้ำอีกรอบ **ซ้า**เดินนำไปก่อนเพื่อน บังเอิญเดินไปเหยียบใส่ถุงขนมที่ทิ้งเอาไว้ **ซ้า**จึงลื่นล้มตกลงไปในน้ำลึก **ซ้า**ตกใจมากร้องตะโกนให้เพื่อนช่วย **“ช่วยด้วย ช่วยด้วย ฉันตกน้ำ”** เมื่อเพื่อนๆ ได้ยินก็รีบวิ่งมาตามเสียงร้องของ**ซ้า** เวลานั้น**ซ้า**หมดแรงเกือบจะจมน้ำแล้ว

ทันใดนั้นเองเพื่อนๆ เห็นไม้ไผ่ยาวๆ อยู่ข้างพวกเขา พวกเขารีบหยิบไม้ไผ่ยื่นให้**ซ้า**จับ **ซ้า**จึงจับไม้ไผ่ที่เพื่อนๆ ยื่นให้ เพื่อนๆ จึงช่วยกันดึง**ซ้า**ขึ้นมา เมื่อขึ้นมาได้ **ซ้า**ตกใจมากหน้าซีดเซียว เพื่อนๆ จึงพูดกับ**ซ้า**ว่า **“เป็นไงบ้างซ้าดีขึ้นบ้างไหม พวกเราบอกซ้าแล้วทิ้งขยะให้เป็นที่ อย่าทิ้งขยะเรี่ยราดเพราะอันตรายเหมือนตอนนี้ไง”** **ซ้า**จึงตอบเพื่อนว่า **“ขอบใจมากนะเพื่อนๆ ต่อไปนี้ฉันจะไม่ทิ้งขยะเรี่ยราดอีกแล้ว”** แล้วเด็กทั้งหมดก็พากันกลับบ้าน

ผู้แต่ง *ชาลินี บุญมา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ บ้านแม่ลาย อ.ฮอด เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

คนอยากรู้

ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา อย่างเช่นครอบครัวของนายโจ้ มีลูกสองคน คือ **มึงแอว้**กับ**แด้ มึงแอว้**เป็นลูกสาวคนโตมีนิสัยเรียบร้อย รักน้อง ส่วน**แด้**เป็นเด็กตัวเล็กอายุห้าขวบค่อนข้างซนและชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

หลังจากคนทั้งหมู่บ้านปลูกข้าวกันเสร็จแล้ว ก็ช่วยกันเตรียมตัวจัดงานปีใหม่กัน **มึงแอว้**ชวน**แด้**ไปเก็บใบตอง ที่ปลูกอยู่หลังบ้านเพื่อจะเอาไว้ห่อขนม **แด้**ก็ตามพี่สาวไป ระหว่างที่**แด้**นั่งรอพี่สาวเก็บใบตองอยู่นั้น **แด้**เห็นรูเล็กๆ รูหนึ่ง จึงยื่นหน้าเข้าไปมองใกล้ๆ รูนั้น ด้วยความสนใจ ทันใดนั้นเห็นสายตาคู่หนึ่งในรูมองกลับมา ด้วยความอยากรู้ **แด้**เอามือแหย่เข้าไปแล้วต้องสะดุ้งตกใจ รีบชักมือกลับพร้อมกับเอามือปิดหน้าและส่งเสียงเรียกพี่สาว **“พี่มึงแอว้ ช่วยด้วย ตัวอะไรไม่รู้จะกัดฉัน”**

พี่สาวรีบวิ่งมาหา เมื่อมาถึงก็หัวเราะ ก๊าก ! เพราะบนหัวของน้องชายนั้นมีเขียดเกาะอยู่ **แด้**รู้สึกโล่งใจเมื่อรู้ว่าเป็นเขียด จึงรีบเอามือออกจากหน้า พี่สาวจึงบอกว่า **“ต่อไป ไม่ว่าเห็นรูอะไรก็ตาม อย่าเอามือแหย่เข้าไป โชคดีนะที่ไม่ใช่งู ไม่อย่างนั้นมันคงกัดมือเธอไปแล้ว”** แล้วทั้งสองก็เดินทางกลับบ้าน

วันรุ่งขึ้นเป็นวันปีใหม่ **แด้**รู้สึกตื่นเต้น ที่จะได้กินของอร่อยๆ และยังได้ยินเสียงต่างๆ มากมายทั้งเสียงหมูและเสียงไก่ร้อง เพราะคนเตรียมเอาไว้เป็นอาหารของคนในหมู่บ้าน ยังมีเสียงกลอง เสียงฉาบ ที่คนเฒ่าคนแก่เล่นรวมไปถึงเสียงคนเฒ่าคนแก่ร้องเพลง ทุกคนมีสีหน้ามีความสุขมาก

ผู้แต่ง *ชาลินี บุญมา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ บ้านแม่ลาย อ.ฮอด เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

จิ้งหรีดผู้โอ้อวด

จิ้งหรีดตัวหนึ่งมีนิสัยเย่อหยิ่ง มันชอบโอ้อวดว่าตัวใหญ่และเก่งกว่าจิ้งหรีดตัวอื่นๆ มันมักจะรังแกจิ้งหรีดตัวเล็กกว่า และไม่มีจิ้งหรีดตัวไหนเอาชนะมันได้เลย

อยู่มาวันหนึ่ง จิ้งหรีดผู้โอ้อวดเดินไปเจอจิ้งหรีดเล็กๆ ตัวหนึ่งมันพูดขึ้นว่า **“ไง เจ้าจิ้งหรีดตัวเล็ก ดูข้าเทียบกับเจ้าซิเป็นอย่างไร”** จิ้งหรีดตัวเล็กทำท่างงถามกลับไปว่า **“อย่างไรหรือครับท่าน”**

จิ้งหรีดตัวใหญ่ยืดอกขึ้น มันเบ่งกล้ามโตและพูดว่า **“ไง! ข้าตัวใหญ่ไหม”**

จิ้งหรีดตัวเล็กตอบว่า **“ท่านตัวใหญ่มากครับ”**

จิ้งหรีดตัวใหญ่ถามอีกว่า **“แล้วเจ้าว่าข้าเก่งไหมล่ะ”**

จิ้งหรีดตัวเล็ก นิ่งไปประเดี๋ยวหนึ่ง แล้วตอบว่า **“ท่านก็แสดงความสามารถให้ดูก่อนสิครับ จึงจะพูดได้ว่า เก่ง”**

จิ้งหรีดตัวใหญ่ได้ฟัง มันจึงร้องส่งเสียงดังกรี๊ดๆ อวดจิ้งหรีดตัวเล็ก จิ้งหรีดตัวเล็กพูดต่อไปว่า

“ท่านจิ้งหรีดใหญ่ ท่านตัวใหญ่และเสียงดังมากก็จริง แต่ก็ยังพิสูจน์ไม่ได้ว่า ท่านเก่งกว่าข้า ส่วนข้าแม้จะตัวเล็ก แต่ก็ร้องเสียงดังไม่น้อยเลย”

จิ้งหรีดตัวใหญ่ได้ฟังก็โกรธมาก จึงพูดว่า

“ถ้าอย่างนั้น เรามาร้องแข่งกันไหม ใครเสียงดังกว่าก็เป็นผู้ชนะ ถ้าเจ้าแพ้ เจ้าต้องยอมรับว่าข้าเป็นผู้นำ แต่ถ้าข้าแพ้ ข้าจะยอมรับเจ้า”

จิ้งหรีดตัวเล็กรับคำท้าและพูดว่า **“เราไปแข่งกันในสวนโน้นนะครับ ถ้ามีคนเดินไปที่เสียงของจิ้งหรีดตัวใด ตัวนั้นก็จะเป็นผู้ชนะ”**

แล้วจิ้งหรีดทั้งสองตัวก็ไปร้องเสียงกรี๊ดๆ แข่งกันอยู่ในสวนข้างๆ บ้านคน จิ้งหรีดตัวใหญ่ร้องเสียงดังมาก คนในบ้านจึงเดินออกมาจับมันไป

คนพูดว่า **“เจ้าจิ้งหรีด เจ้าตัวใหญ่ดีจริง ฉันจะจับเจ้าไปกิน เจ้าจะเป็นอาหารที่อร่อยมาก ข้าชอบจิ้งหรีดตัวอ้วนใหญ่อย่างเจ้า”**

จิ้งหรีดตัวใหญ่จึงคิดได้ว่า **“เพราะชอบโอ้อวดตัวเอง คิดแต่เอาชนะผู้อื่น ข้าจึงกลายเป็นอาหารของคน ถ้าหลุดรอดไปได้ ข้าจะไม่พูดโอ้อวดไม่รังแกใครอีกต่อไป”**

พอดีคนเผลอปล่อยมือ จิ้งหรีดตัวใหญ่จึงหลุดรอดไปได้ หลังจากนั้น จิ้งหรีดตัวใหญ่ก็เปลี่ยนไป และไม่รังแกจิ้งหรีดตัวอื่นๆ อีกเลย

เรียบเรียงโดย สพฐ.

จุกซุกซน

มีเด็กชายคนหนึ่งชื่อจุก หน้าตาน่ารัก แก้มยุ้ย ตาโต รูปร่างค่อนข้างเล็ก แต่คล่องแคล่ว และยังซุกซน ชอบปีนป่ายตามต้นไม้เป็นประจำ

วันหนึ่ง จุกชวนชัยกับชาติไปเล่นที่สนามในโรงเรียน ทั้งสามคนเล่นฟุตบอล เมื่อเล่นได้สักพักก็เริ่มเหนื่อยจึงชวนกันไปนั่งพักที่ใต้ต้นมะม่วงหิมพานต์

ด้วยความที่จุกเป็นเด็กซุกซนจึงชวนเพื่อนๆ ไปเด็ดผลมะม่วงหิมพานต์ ทั้งสามคนปีนขึ้นต้นมะม่วงหิมพานต์และเก็บผลมะม่วงหิมพานต์ได้หลายผล

ขณะที่ชาติกำลังเอื้อมมือไปเด็ดผลมะม่วงหิมพานต์นั้นจุกก็เอากิ่งไม้มาแหย่ก้นของชาติ ชาติตกใจจึงร้องขึ้นว่า **“โอ๊ย มดแดงกัดก้นฉัน”** จุกหัวเราะ

ทั้งสามก็เก็บผลมะม่วงหิมพานต์ต่อ สักพักจุกก็เอากิ่งไม้ มาแหย่ก้นของชัย ชัยตกใจจึงร้องขึ้นว่า **“โอ๊ย ช่วยด้วยมดแดงกัดก้นฉัน”** จุกหัวเราะชอบใจ ชาติกับชัยจึงพูดขึ้นว่า **“เธอระวังนะ เดี๋ยวโดนมดแดงกัดแน่”** แล้วทั้งสามก็เก็บมะม่วงหิมพานต์ต่อ

ทันใดนั้น จุกร้องขึ้นว่า **“ โอ๊ย พวกเธอแหย่ก้นฉันหรือ”** เพื่อนทั้งสองหันมาตอบด้วยสีหน้าตกใจ และพูดว่า **“เปล่านะเราไม่ได้ทำ”** ทั้งสามก็เก็บผลมะม่วงหิมพานต์ต่อ สักพักจุกก็ร้องขึ้นอีกว่า **“โอ๊ย อะไรกัดก้นฉัน”** เด็กทั้งสามคนจึงรีบลงมาจากต้นมะม่วงหิมพานต์ ชัยกับชาติจึงเปิดกางเกงของจุก ทั้งสองก็หัวเราะเสียงดัง **“ฮ่า ฮ่า ฮ่า ที่แท้ก็เป็นมดแดงนี่เอง ที่กัดก้นเธอ”** จุกจึงบอกให้เพื่อนจับมดแดงออกมา แล้วทั้งสามก็กลับบ้านพร้อมกับผลมะม่วงหิมพานต์

ผู้แต่ง *จันทร์สุดา ปุณณะการี (ชุมชนมอญ บ้านวังกะ อ.สังขละบุรี กาญจนบุรี)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

โง้ฉมี้กับมีงพู

กล่าวถึงครอบครัวหนึ่งซึ่งมีสมาชิกอยู่ด้วยกันสี่คน คือ พ่อ แม่ และลูกอีกสองคน ลูกคนโตเป็นผู้ชายชื่อ**โจ้ฉี้** เป็นคนผิวขาวตัวสูงใหญ่ ลูกคนเล็กเป็นผู้หญิงชื่อ **มึงพู** มีผมยาว ผิวขาว ตัวเล็ก

วันหนึ่ง พ่อถามแม่และลูกๆ ว่า **“ตอนนี้ ฝนก็ตกแล้ว พรุ่งนี้เราไปปลูกข้าวด้วยกันดีไหม”** แม่ตอบว่า **“ก็ดีเหมือนกัน”** เช้าวันรุ่งขึ้น หลังจากกินข้าวเสร็จ แม่ก็เตรียมอาหารเพื่อนำไปกินที่ไร่ แล้วทั้งสี่คนก็เดินไปไร่ด้วยกัน เมื่อไปถึงพ่อ แม่ ลูก ก็ช่วยกันปลูกข้าวอย่างสนุกสนาน สักพักหนึ่งเกิดลมพายุพัดมาอย่างแรงและฝนตกหนัก ทำให้พื้นดินเปียกแฉะและลื่นมาก

มึงพูเป็นคนตัวเล็ก ไม่สามารถต้านลมพายุที่พัดมาอย่างรุนแรงได้ **มึงพู**จึงหกล้มทำให้กางเกงเปียกและเปื้อนโคลน เมื่อ**โจ้ฉี้**เห็นดังนั้นก็หัวเราะ แม่จึงพูดกับ**โจ้ฉี้**ว่า **“โจ้ฉี้ น้องหกล้ม น้องเจ็บ ทำไมถึงหัวเราะเยาะน้องขนาดนี้” มึงพู**เองก็รู้สึกโกรธ**โจ้ฉี้** จึงพูดว่า **“ถ้าตัวเองหกล้มบ้าง แล้วจะรู้สึก”**

แล้วทั้งสี่คนก็ช่วยกันปลูกข้าวต่อ เมื่อใกล้จะเสร็จ ฝนก็ตกหนักอีก ทำให้พื้นดินยิ่งลื่นมาก **มึงพู**กลัวจึงเดินไปหาแม่ที่อยู่ใกล้ๆ ทันใดนั้นเอง**มึงพู**ก็หกล้มอีกครั้งและกลิ้งไปตามทางที่ลื่น แล้วไปชนถูกตอไม้ ที่อยู่ขวางทางที่**มึงพู**กลิ้งไปอยู่พอดีทำให้**มึงพู**กลิ้งไปไม่ไกลแต่ตัว**มึงพู**เปียกและสกปรกมาก

โจ้ฉี้เห็นดังนั้นก็หัวเราะอีกครั้ง และไม่ทันระวัง **โจ้ฉี้**จึงสะดุดท่อนไม้หกล้ม และกลิ้งลงไปเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีตอไม้ขวางทาง **โจ้ฉี้**จึงกลิ้งลงไปจนถึงปลักควายที่มีแต่ควายและโคลนเต็มไปหมด **โจ้ฉี้**ตกใจและรู้สึกเจ็บ ตัวของ**โจ้ฉี้**ก็ยังสกปรกและเหม็นมากด้วย **โจ้ฉี้**รู้สึกอายมาก

โจ้ฉี้จึงรีบขึ้นมาจากปลักด้วยตัวสั่นเทา เมื่อ**มึงพู**เห็นดังนั้นก็หัวเราะ พร้อมกับพูดว่า **“เป็นยังไงล่ะ เจอกับตัวเองแบบนี้ จะหัวเราะเยาะได้อีกไหม”** ว่าแล้ว**มึงพู**ก็หัวเราะอีกครั้ง ส่วน**โจ้ฉี้**ก็คิดในใจว่า เมื่อกี้ไม่น่าหัวเราะเยาะน้องก่อนเลย

ผู้แต่ง *เมษาสินี แก้วกุนา, เดือนเพ็ญ ปู่หล้า (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.ฮอด เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เซงและแวกับไม้ต่อขา

ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ในชนบท ซึ่งรอบๆ หมู่บ้านอุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นไม้ และมีไม้ไผ่ขึ้นอยู่มากมาย หมู่บ้านจึงดูมืดครึ้ม ยิ่งช่วงนี้เป็นฤดูฝน พื้นดินในหมู่บ้านเฉอะแฉะ และลื่นมาก เพราะนอกจากชาวบ้านที่เดินมาแล้วยังมีหมู วัว ควาย และเป็ด ไก่ เดินไปมาบนพื้นดินนั้นด้วย

ในหมู่บ้านแห่งนี้ มีเด็กผู้ชาย 2 คน คนแรกชื่อ**เซง** เขาเป็นคนตัวสูง ผมหยิก ส่วนอีกคนหนึ่งชื่อ**แว** เป็นคนอ้วน และตัวสูง ด้วยความที่ฝนตกบ่อย ทำให้หมู่บ้านเฉอะแฉะ บางแห่งก็มีบ่อน้ำเล็กๆ ทำให้เด็กทั้งสองไม่อยากสวมรองเท้าเดิน

วันหนึ่ง**เซง**ชวน**แว**ว่า **“วันนี้ เราใช้คางไจ[1]เดินเล่นกันในหมู่บ้านดีไหม”** **แว**ตอบว่า **“จริงด้วย เมื่อเราใช้คางไจ เท้าของเราจะไม่สกปรก”** เมื่อพูดกันเสร็จแล้ว ทั้งสองก็ไปหยิบคางไจมา เดินเล่นในหมู่บ้าน

เด็กทั้งสองใส่คางไจ เดินเล่นกันอย่างสนุกสนาน ระหว่างเดินนั้น **เซง**เกิดความคิดอยากสนุก จึงพูดว่า **“แว เราวิ่งแข่งกันดีไหม”** **แว**ก็สนใจ จึงตอบว่า **“ได้สิ”** แล้วทั้งสองก็วิ่งแข่งกัน เมื่อวิ่งไปถึงบ่อน้ำที่ขังอยู่ทางเดิน ด้วยความที่**เซง**ไม่ระวัง **เซง**จึงวิ่งลงไปในบ่อที่มีน้ำขังลึกพอสมควร **เซง**หกล้ม ลงในที่มีน้ำขัง เสื้อผ้าของ**เซง**สกปรกเลอะเทอะหมดเลย

เมื่อ**แว**เห็น**เซง**ล้ม จึงหัวเราะแล้วพูดว่า **“ฮ่า ฮ่า ฮ่า ดูเสื้อผ้าของเธอสิ สกปรกหมดเลย”** **แว**หัวเราะใส่**เซง**โดยไม่ทันดูทางเดินขณะเดิน บนถนนที่เป็นหลุม จึงหกล้มตาม**เซง**ไปด้วย **เซง**หัวเราะเสียงดัง แล้วพูดว่า **“เห็นไหม เสื้อผ้าและตัวของเธอก็สกปรก ทำเป็นหัวเราะใส่ฉัน”** **แว**ลุกขึ้นพร้อมกับพูดว่า **“ฉันไม่น่าหัวเราะใส่เธอเลย เพราะฉันหัวเราะใส่เธอ ฉันจึงหกล้มเลย”** แล้วทั้งสองลุกขึ้นมองหน้ากันด้วยความตลกขบขัน

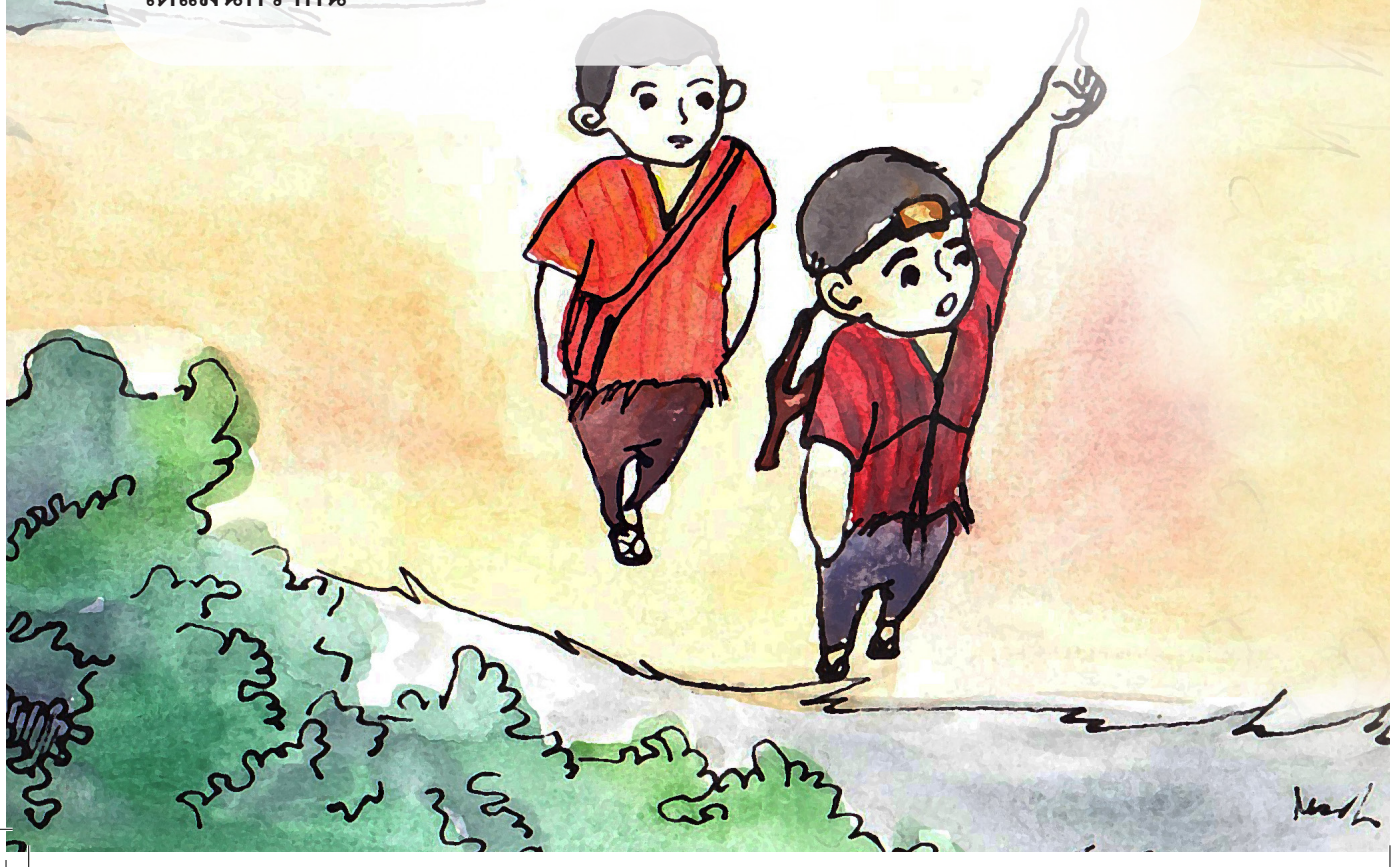
ผู้แต่ง *อุษณีย์ ศักดิ์พยุงไพร (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.สบเมย แม่ฮ่องสอน)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

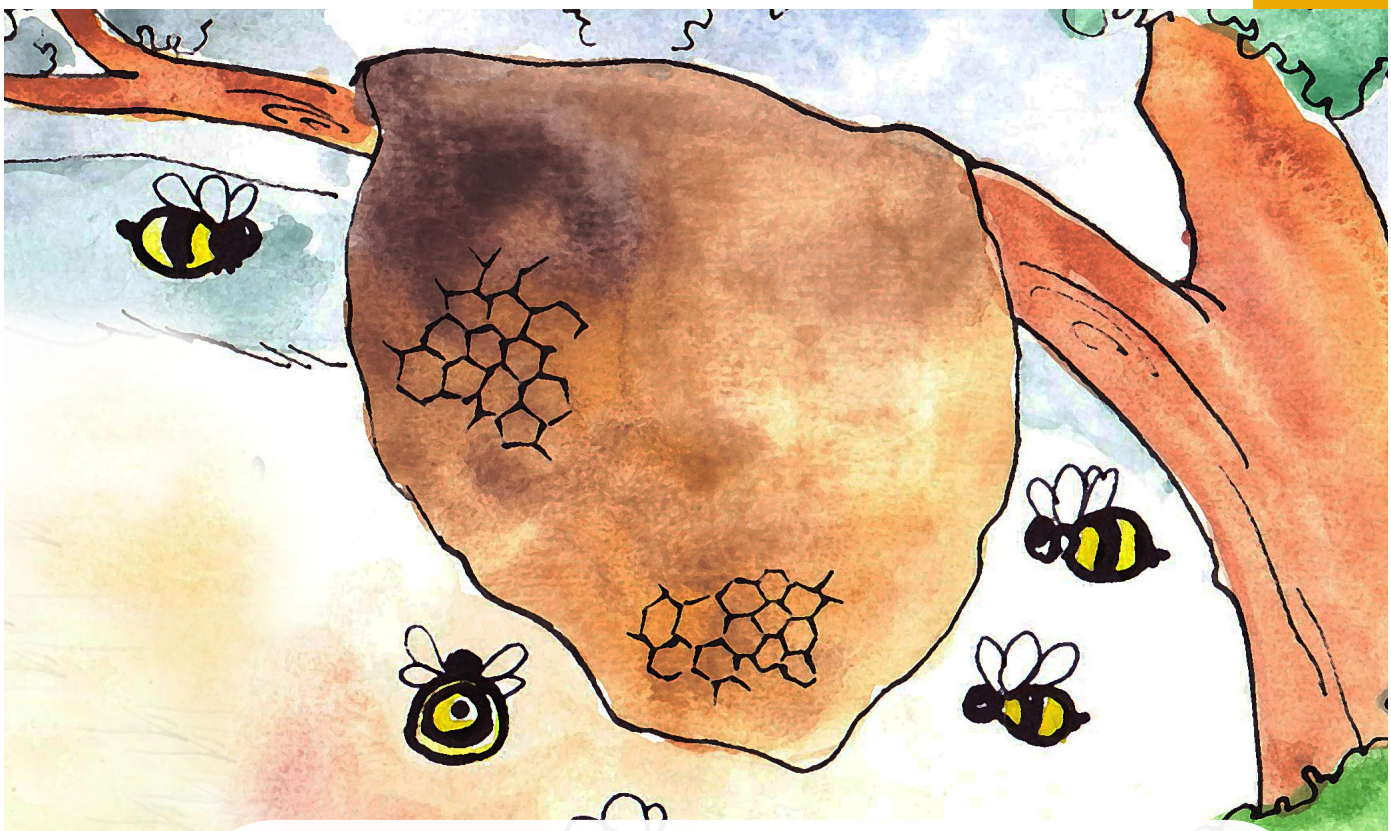
1 **คางไจ** คืออุปกรณ์ของเล่นที่ทำด้วยไม้ไผ่ เอาไว้ต่อขา และใช้เดินแทนเท้า ทำให้ตัวสูงขึ้น

เด็กกับรังผึ้ง

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเด็กผู้ชายสองคนเป็นเพื่อนกัน คนหนึ่งชื่อ **แกละ** อีกคนชื่อ **เกล้าะ** ทั้งสองคนมีรูปร่าง อ้วน เตี้ย และไปไหนก็ไปด้วยกันตลอด วันหนึ่งเด็กทั้งสองชวนกันเข้าป่าเพื่อไปยิงนกและตกปลา เขามีหนังสติ๊กและเบ็ดตกปลาคนละคัน เด็กทั้งสองเดินเข้าไปในป่า ซึ่งป่าแห่งนี้เป็นป่าโปร่งและมีสัตว์ป่าเหลืออยู่ไม่มากนัก เพราะมักมีคนเข้าไปล่าสัตว์เป็นประจำ

ระหว่างทางนั้น พวกเขาไม่เจอนกสักตัว เดินไปได้สักพัก เด็กทั้งสองคนรู้สึกเหนื่อย จึงนั่งพักที่ใต้ต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง บังเอิญสายตาของ**เกล้าะ**เหลือบไปเห็น รังผึ้งเล็กๆ หนึ่งรังบนต้นไม้ **เกล้าะ**นึกสนุกจึงพูดกับ**แกละ**ว่า **“แกละ ฉันเห็นอะไรบางอย่าง” แกละ**ถามว่า **“เห็นอะไรเหรอ” เกล้าะ**จึงตอบว่า **“ดูรังผึ้งที่บนต้นไม้นั่นสิ เราเอาหนังสติ๊กมายิงกันเถอะ ดูซิว่าใครจะยิงได้แม่นกว่ากัน”**

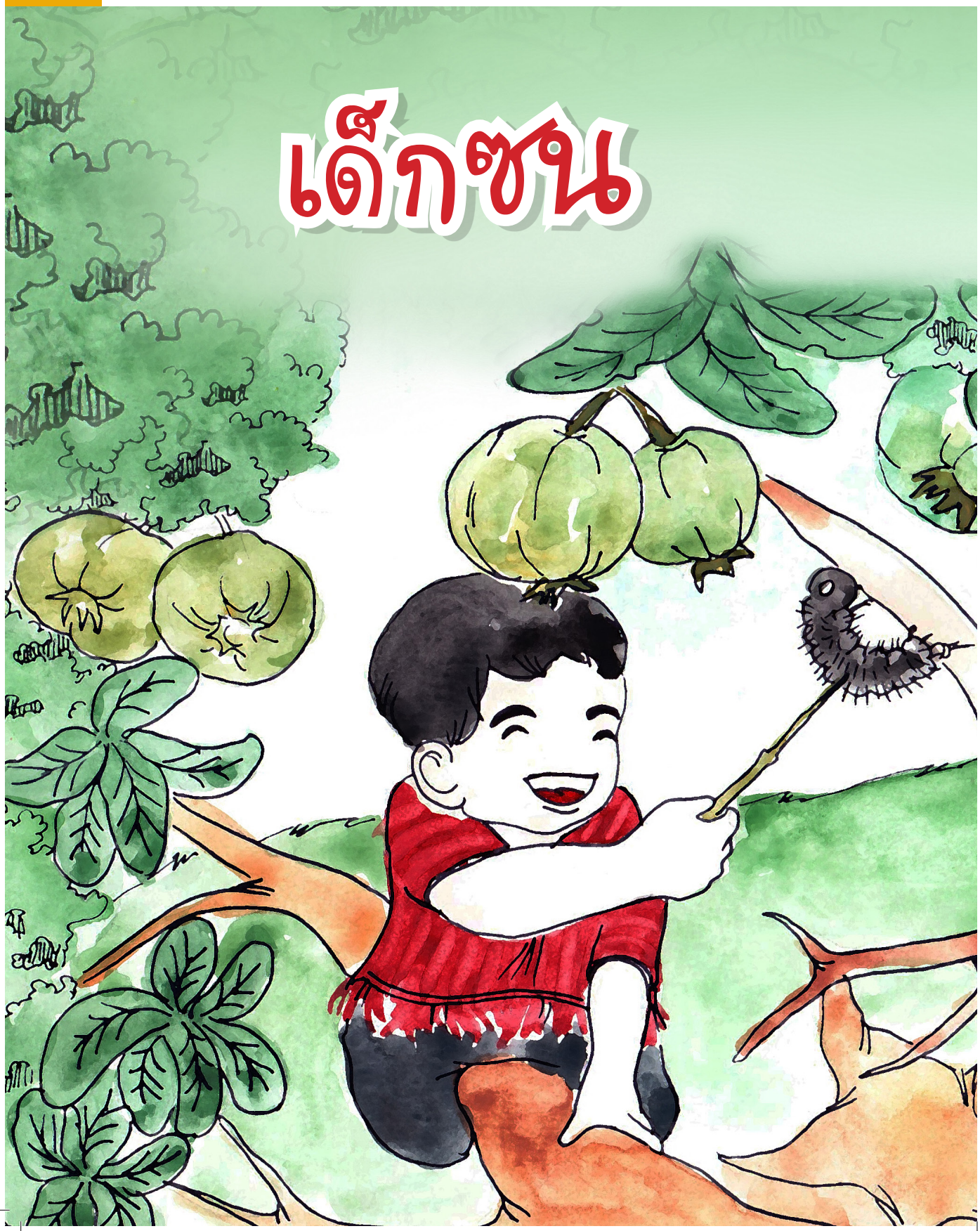

แล้วเด็กทั้งสองก็หาก้อนหินมายิงรังผึ้ง มีก้อนหินก้อนหนึ่งไปโดนที่รังผึ้ง ผึ้งจึงแตกรังและไล่ต่อยเด็กทั้งสอง เด็กทั้งสองวิ่งหนีด้วยความตกใจ แต่ผึ้งก็ยังคงตามไปต่อยเรื่อยๆ **แกละ**กับ**เกล้าะ**ต่างโดนผึ้งต่อยทั้งคู่ เด็กทั้งสองรู้สึกเจ็บปวดมาก จนกระทั่งวิ่งมาถึงที่บึงน้ำแห่งหนึ่ง เด็กทั้งสองจึงรีบกระโดดลงไปในบึง และดำน้ำลงไปได้สักครู่ก็โผล่ขึ้นมาหายใจ

เมื่อเห็นว่าฝูงผึ้งบินกลับไปแล้ว เด็กทั้งสองจึงรีบขึ้นจากน้ำ แล้วนั่งพักเหนื่อย *แกละ*และ*เกล้าะ*ก็ชวนกันกลับบ้านด้วยใบหน้าที่บวมปูดทั้งสองคน **แกละ**พูดกับ**เกล้าะ**ว่า **“เราไม่น่าไปยิงรังผึ้งเลย ดูซิ เจ็บก็เจ็บ บวมก็บวม”** **เกล้าะ**ก็พูดว่า **“นั่นสิ ต่อไปเราจะไม่ยิงรังผึ้งอีกแล้ว ถ้ากลับถึงบ้านต้องถูกแม่ดุเอาแน่ ๆ เลย”** แล้วเด็กทั้งสองคนก็กลับบ้านไปมือเปล่า โดยไม่ได้อาหารจากป่าแม้แต่อย่างเดียว

ผู้แต่ง *ชาลินี บุญมา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ บ้านแม่ลาย อ.ฮอด เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เด็กซน

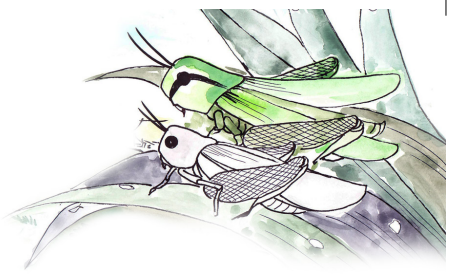

บ้านหลังหนึ่ง มีแม่กับลูกอาศัยกันอยู่ ลูกชื่อ**โจ้พู** เป็นเด็กผู้ชายตัวเล็กแต่แข็งแรงและค่อนข้างจะซน พ่อของ**โจ้พู**ตายไปตั้งแต่**โจ้พู**ยังเล็กๆ บริเวณบ้านของ**โจ้พู**นั้น เต็มไปด้วยต้นฝรั่งกะเหรี่ยง ช่วงนี้เป็นช่วงที่ผลฝรั่งกะเหรี่ยงเริ่มสุก จึงมีสีเหลืองน่ากิน **โจ้พู**ชอบปีนต้นไม้และมักจะปีนต้นฝรั่งกะเหรี่ยงเพื่อเก็บผลของมันมากินแทบทุกวัน เขาจะชวนเพื่อนๆ มาปีนต้นฝรั่งกะเหรี่ยงหรือเล่นวิ่งไล่จับกันอย่างสนุกสนาน

วันนี้แม่ของ**โจ้พู**จะไปตักน้ำ ก่อนไปแม่ได้กำชับ**โจ้พู**ว่า **“ลูกจ๋าอยู่บ้านก็อย่าเล่นซนหรือปีนป่ายต้นไม้นะ ถ้าตกลงมาจะลำบาก”** **โจ้พู**รับคำแม่อย่างดีว่า **“ครับแม่ ผมจะอยู่บ้าน ไม่เล่นซน ไม่ออกไปปีนป่ายต้นไม้หรอกครับ”** แต่พอแม่ลงบันไดลับตาไปแล้ว **โจ้พู**จึงแอบลงจากบ้านและปีนต้นฝรั่งกะเหรี่ยงเหมือนเช่นเคย ทันใดนั้น **โจ้พู**เหลือบไปเห็นบุ้งตัวใหญ่เกาะอยู่ที่กิ่งไม้เหนือจุดที่เขาปีนอยู่ ด้วยความซน **โจ้พู**พยายามเอาไม้ไปแหย่มัน พอแหย่ไปถูกตัวบุ้ง มันจะคลานกระดิ้บๆ **โจ้พู**รู้สึกสนุกและหัวเราะชอบใจ แล้วก็เอาไม้ไปแหย่อีก บังเอิญตัวบุ้งตกลงมาใส่ตัว**โจ้พู** ทำให้**โจ้พู**ตกใจ เสียการทรงตัว ตกลงไปข้างล่าง

โจ้พูร้องไห้ เจ็บขามาก และยังคันไปทั่วทั้งตัว **โจ้พู**เกาแล้วเกาอีก ยิ่งเกาก็ยิ่งรู้สึกคัน ขณะเดียวกันนั้นเองแม่ไปตักน้ำมาเห็น**โจ้พู**นั่งร้องไห้ใต้ต้นฝรั่งกะเหรี่ยง แม่จึงรีบไปประคอง**โจ้พู**เข้ามาในบ้าน และเอาปูนขาวทาตัว**โจ้พู** เพื่อให้หายคัน**โจ้พู**รู้สึกสำนึกผิด ที่ทำให้แม่เดือดร้อน เขาขอโทษแม่ทั้งน้ำตาและพูดว่า **“ต่อไปผมจะเชื่อฟังแม่ จะไม่เล่นซนอีกแล้วครับ”** หลังจากวันนั้นถ้า**โจ้พู**อยากจะกินฝรั่งกะเหรี่ยง **โจ้พู**ก็ใช้ไม้สอยเอาและไม่ปีนต้นไม้อีกเลย

ผู้แต่ง *ชาลินี บุญมา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ บ้านแม่ลาย อ.ฮอด เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ตั๊กแตนเขียว กับ ตั๊กแตนขาว

ในป่าแห่งหนึ่ง มีต้นไม้ มีดอกไม้นานาชนิด และมีสัตว์ป่ามากมายอาศัยอยู่ ชายป่าด้านซ้ายมีแม่น้ำสายเล็กๆ ไหลผ่าน เป็นแม่น้ำที่สะอาดมาก สัตว์ป่าจึงได้อาศัยแม่น้ำสายนี้ประทังชีวิต ส่วนชายป่าด้านขวาแห่งนี้ มีหมู่บ้านเล็กๆ ตั้งอยู่ มีบ้านทั้งหมดอยู่ 5 หลังคาเรือน

ยังมีตั๊กแตนอยู่สองตัวเป็นเพื่อนกัน ที่อาศัยอยู่ในป่าแห่งนี้ ตัวหนึ่งเป็นตั๊กแตนเขียว มีปีกสีเขียว สวยงามมาก แต่นิสัยไม่ดี พูดจาโอ้อวด คิดว่าตัวเองเก่งและสวยงาม อีกตัวหนึ่งเป็น ตั๊กแตนขาว มีปีกสีขาว นิสัยดี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทุกๆ วันตั๊กแตนเขียวกับตั๊กแตนขาวจะชวนกันไปท่องเที่ยวในป่า และดื่มน้ำในลำธาร

เช้าวันหนึ่งตั๊กแตนเขียวเบื่อที่จะอยู่ในป่าจึงชวนตั๊กแตนขาวว่า **“เราไปเที่ยวในหมู่บ้านดีไหม ฉันเบื่อป่ามากเพราะเที่ยวทุกวัน”** ตั๊กแตนขาวตอบว่า **“จะดีเหรอ ฉันได้ยินว่ามนุษย์ชอบจับตั๊กแตนกินเป็นอาหารนะ”** ตั๊กแตนเขียวจึงตอบว่า **“เราก็ไปตอนกลางวันสิ มนุษย์ไม่อยู่เพราะไปทำงาน”** ตั๊กแตนขาวจึงพูดว่า **“ก็ได้ ถ้าเธออยากไป ฉันจะไปเป็นเพื่อนเธอ”** เมื่อถึงตอนกลางวันมนุษย์ไปทำงานแล้ว ตั๊กแตนทั้งสองตัวก็พากันไปเที่ยวในหมู่บ้าน เมื่อไปถึงทั้งสองตื่นเต้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเห็นเสื้อผ้าสีสันสวยงามที่ตากไว้ ตั๊กแตนขาวจึงพูดว่า **“โอ้โห! เสื้อของมนุษย์สวยงามมากเลย”** ส่วนตั๊กแตนเขียวนั้นอิจฉาที่มนุษย์มีเสื้อสวยจึงตอบด้วยความอิจฉาว่า **“ใช่ เสื้อของมนุษย์สวยงามมาก แต่ฉันจะต้องทำให้ไม่สวย เพราะเมื่อมนุษย์ใส่แล้วจะได้ไม่สวยกว่าฉัน”** แล้วตั๊กแตนเขียวก็กัดเสื้อผ้าของมนุษย์ เมื่อตั๊กแตนขาวเห็นก็ตกใจมากจึงพูดขึ้นว่า **“ทำไมทำแบบนี้ รู้ไหมเสื้อแต่ละตัวมนุษย์จะต้องซื้อด้วยเงิน”**

“ช่างเขาสิ ไม่ใช่เงินของฉัน ฉันยอมไม่ได้ที่มนุษย์จะสวยกว่าฉัน” ตั๊กแตนเขียวตอบด้วยความอิจฉาแล้วก็กัดเสื้อมนุษย์ต่อ เมื่อตั๊กแตนขาวเห็นแบบนี้ก็ไม่สบายใจจึงกล่าวว่า **“ถ้าเธอทำนิสัยแบบนี้ ต่อไปฉันจะไม่เป็นเพื่อนเธออีกเลย ฉันกลับล่ะ”** ว่าแล้วตั๊กแตนขาวก็บินกลับด้วยความไม่สบายใจ แต่ตั๊กแตนเขียวไม่สนใจสิ่งที่เพื่อนพูด ยังกัดเสื้อผ้าของมนุษย์ต่อไปอีก

ทุกๆ วันตั๊กแตนเขียวจะมากัดเสื้อผ้าของมนุษย์ จนวันหนึ่ง ในขณะที่ตั๊กแตนเขียวกำลังนอนหลับอยู่บนต้นไม้ ก็มีมดตัวหนึ่งเห็นตั๊กแตนเขียวมีปีกที่สวยงามจึงกัดปีกของตั๊กแตนเขียว เมื่อตั๊กแตนเขียวตื่นขึ้นมาก็ตกใจและเสียใจมากที่เห็นปีกของตัวเองเป็นรูโหว่กว้างไม่เหลือความสวยงามไว้เลย ตั๊กแตนเขียวร้องไห้เสียงดังมาก เมื่อตั๊กแตนขาวเห็นก็ถามเพื่อนว่า **“เธอร้องไห้ทำไม”** ตั๊กแตนเขียวจึงตอบว่า **“เธอไม่เห็นปีกฉันหรือ มันขาดเป็นรูโหว่ ดูไม่สวยเลย”** ตั๊กแตนขาวจึงพูดขึ้นว่า **“ทีนี้เธอรู้หรือยัง ตอนที่เธอไปกัดเสื้อของมนุษย์ขาด มนุษย์ก็เสียใจที่เสื้อผ้าของเขาขาด ถึงแม้เป็นเสื้อที่มีสีสวยงาม แต่เมื่อขาดก็ดูไม่สวยเช่นเดียวกับปีกของเธอนั่นแหละ”** ตั๊กแตนเขียวยังคงร้องไห้และคิดตามคำพูดของเพื่อน แล้วสำนึกผิดในการกระทำของตัวเอง จึงพูดขึ้นว่า **“ฉันผิดไปแล้วที่ทำลายสิ่งของและยังสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นด้วย ต่อไปนี้ฉันสัญญาว่าจะไม่ทำนิสัยแบบนี้อีก”** ตั๊กแตนขาวดีใจมากที่เพื่อนกลับใจ จึงพูดขึ้นว่า **“ดีแล้วที่เธอสำนึกได้ เรื่องที่ผ่านมาก็ขอให้ผ่านไป เราเริ่มต้นใหม่นะ”**

ตั้งแต่นั้นมาทั้งสองก็เป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน ไปไหนมาไหนด้วยกัน ส่วนตั๊กแตนเขียวนั้นถึงแม้ว่าปีกของเขาจะไม่สวย เป็นรูโหว่ แต่ข้างในจิตใจนั้นเธอสวยงามสง่าเหลือเกิน ทั้งสองจึงเป็นที่รักใคร่ของสัตว์ป่าทุกตัว

ผู้แต่ง *อุษณีย์ ศักดิ์พยุงไพร (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.สบเมย แม่ฮ่องสอน)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

นกฮูกกับจักจั่น

ณ ป่าใหญ่แห่งหนึ่ง อุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์ป่าน้อยใหญ่มากมาย ในป่าแห่งนี้เอง มีเจ้านกฮูกตัวใหญ่อาศัยอยู่ที่ต้นรักซึ่งเก่าแก่มีโพรงให้เจ้านกฮูกอาศัยอยู่ได้อย่างพอดี เจ้านกฮูกจะนอนในเวลากลางวัน แต่พอตะวันลับขอบฟ้า ความมืดเริ่มปกคลุมเข้ามา มันก็จะตื่นออกมาจากโพรง และร้อง ฮู...ฮู แล้วบินไปหาอาหารพวกแมลง กบ เขียด ทุกชนิด

บ่ายวันหนึ่งขณะที่เจ้านกฮูกกำลังจะหลับอยู่นั้น จักจั่นตัวหนึ่งที่เกาะอยู่ใกล้ๆ ร้องเพลงเสียงดังลั่นออกมา สร้างความรำคาญให้แก่นกฮูกมาก ทำให้มันนอนไม่หลับ เจ้านกฮูกจึงยื่นหน้าออกมาจากโพรงไม้และบอกว่า **“นี่เจ้าจักจั่น ไปร้องไกลๆ หน่อยได้ไหม ข้านอนไม่หลับเลย”** แต่เจ้าจักจั่นกลับตอบว่า **“ท่านนอนไม่หลับก็เป็นเรื่องของท่านนะสิ ข้าพอใจที่จะร้องที่นี่ ท่านจะทำไม”** กล่าวจบจักจั่นก็แผดเสียงร้องดังกว่าเดิม

วันแล้ววันเล่า จักจั่นก็ยังคงส่งเสียงร้องเพลงกวนใจเจ้านกฮูก ถึงแม้ว่าเจ้านกฮูกจะขอร้องยังไงก็ไม่ฟัง เจ้านกฮูกก็ไม่รู้จะทำอย่างไร จึงออกอุบายทำทีเป็นว่าชอบฟังเพลงของจักจั่นมาก เจ้านกฮูกก็แสร้งฟังเพลงของจักจั่นอย่างตั้งอกตั้งใจ วันหนึ่งเจ้านกฮูกพูดกับจักจั่นว่า **“วันนี้ฉันรู้สึกไม่สบาย แต่ถ้าได้ฟังเสียงเพลงอันไพเราะของเจ้า ก็คงจะทำให้ฉันมีแรงขึ้นมาก”** จักจั่นจึงตอบว่า **“ด้วยความยินดีเลย ถ้ามันจะทำให้ท่านดีขึ้น ฉันก็จะร้องเพลงให้ฟัง”** จากนั้นจักจั่นก็ส่งเสียงร้องเพลงให้นกฮูกฟัง แต่นกฮูกบอกว่า **“เจ้าอยู่ไกลเกินไป ฉันได้ยินเสียงเจ้าไม่ชัดเลย ถ้าเจ้าไม่รังเกียจก็มาร้องใกล้ๆ ฉันหน่อยได้ไหม”** แล้วเจ้านกฮูกก็แสร้งยกย่องชมเชยจักจั่นว่าเสียงดีที่สุด ในป่าแห่งนี้ไม่มีสัตว์ใดที่จะมีเสียงไพเราะเหมือนกับเจ้าอีกแล้ว

จักจั่นได้ฟังดังนั้นก็เกิดความลำพองในใจ คิดว่าตัวเองเสียงดีจริงๆ จึงบินเข้าไปเกาะโพรงที่นกฮูกนอนอยู่ และเริ่มส่งเสียงร้องอย่างทุกครั้ง แต่ร้องได้นิดเดียวเจ้านกฮูกก็ตะครุบจับเจ้าจักจั่นไว้ จักจั่นเสียใจมากที่หลงเชื่อคำพูดของนกฮูก คิดได้มันก็สายไปแล้ว แต่ก่อนนกฮูกจะกินจักจั่นเป็นอาหาร มันพูดว่า **“รู้มั้ยเจ้าจักจั่น เสียงแกน่าเกลียดที่สุด และข้าก็รำคาญเจ้าเต็มทีแล้ว”** พูดจบเจ้านกฮูกก็จับจั๊กจั่นเข้าไปในปากแล้วเคี้ยวอย่างเอร็ดอร่อย

ผู้แต่ง *เมษาสินี แก้วกุนา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.ฮอด เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ไป๋ะเกี๋ยง

ไป๋ะเกี๋ยงเป็นเด็กผู้ชายตัวผอมเก้งก้าง สูงเกือบเท่าแม่ ใบหน้ามอมแมม แต่ตาโต ใครๆ ก็มองเห็นได้แต่ไกล **ไป๋ะเกี๋ยง** อาศัยอยู่กับแม่ แม่ของ**ไป๋ะเกี๋ยง** เป็นผู้หญิงตัวเล็ก ผมหงอกขาว แต่ยังแข็งแรงเพราะยังต้องทำนา วันหนึ่ง เป็นวันเสาร์ แม่ชวน **ไป๋ะเกี๋ยง**ว่า **“ไป๋ะเกี๋ยง วันนี้ไปกับแม่ไปช่วยแม่ทำคันนาหน่อยนะ” ไป๋ะเกี๋ยง**ตอบรับด้วยความดีใจเพราะจะได้เล่นแถวคันนา

หลังจากกินข้าวเช้าเสร็จ **ไป๋ะเกี๋ยง**ก็ไปที่ทุ่งนากับแม่ ตอนแรกเขาก็ตั้งใจจะช่วยแม่ทำคันนา แต่เมื่อ**ไป๋ะเกี๋ยง** เจอเขียดตัวหนึ่งกระโดดออกมา เขาจึงหยุดทำคันนาเพื่อไล่จับเขียด เมื่อไล่จับเขียดไปได้สักพัก **ไป๋ะเกี๋ยง**ก็เจอปู **ไป๋ะเกี๋ยง**จึงสนุกกับการจับเขียดและไล่จับปู เขาเล่นอย่างเพลิดเพลินจนลืมที่จะไปช่วยแม่ทำคันนา

ในขณะที่**ไป๋ะเกี๋ยง**กำลังเล่นจับเขียดอยู่นั้น ก็ได้ยินเสียงเขียดส่งเสียงดังมาแต่ไกล มันร้องไม่หยุดและร้องดังขึ้นเรื่อยๆ **ไป๋ะเกี๋ยง**จึงวิ่งไปตามเสียงเขียดร้อง แล้วคิดในใจว่าเขียดตัวนั้นจะต้องตัวใหญ่มากเลย เพราะว่ามันร้องเสียงดังมากจริง ๆ

เมื่อไปถึงที่เขียดร้อง **ไป๊ะเกี๋ยง**ก็ต้องประหลาดใจ เขาหัวเราะเสียงดังมาก เพราะเขียดที่ร้องนั้นตัวเล็กนิดเดียว แต่ก็ตกใจเขียดที่ร้องเสียงดังนั้น เพราะเขียดโดนปูหนีบที่ลำตัว แต่**ไป๊ะเกี๋ยง**คิดในใจว่า ดีแล้ว ได้ทั้งปูได้ทั้งเขียดในคราวเดียวกัน เมื่อคิดได้ดังนั้น **ไป๊ะเกี๋ยง**จึงไปจับเขียดและปูใส่ในถุงย่ามด้วยความดีใจ

ผู้แต่ง *อุษณีย์ ศักดิ์พยุงไพร (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.สบเมย แม่ฮ่องสอน)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ผึ้งไล่ต่อย

ลวีโมนเป็นเด็กผู้ชายซุกซน ชอบไปเที่ยวเล่นและปีนป่ายต้นไม้ วันหนึ่ง**ช่านโท่**เพื่อนใหม่ที่โรงเรียนชวน**ลวีโมน**ไปเที่ยวในนาของลุง ลุงของ**ช่านโท่**จึงถามว่า **“พวกเธอไปไหนกันหรือ” ช่านโท่**กับ**ลวีโมน**พูดว่า **“เรามาเที่ยวนาของลุงนั่นแหละครับ ”**

แล้ว**ช่านโท่**และ**ลวีโมน**ลงไปที่นากัน ทั้งสองถือหนังสติ๊กคนละอัน เดินไปตามคันนา **ลวีโมน**เดินไปถึงต้นไม้ต้นหนึ่ง **ลวีโมน**แหงนมองขึ้นไปบนต้นไม้ก็เจอผึ้งรังหนึ่ง **ลวีโมน**เรียกให้**ช่านโท่**ดู **“ช่านโท่ ดูบนต้นไม้สิมีรังผึ้งด้วย” ช่านโท่**แหงนมองขึ้นไปพบรังผึ้ง **ช่านโท่**พูดว่า **“ลวีโมน เราหาก้อนหินเล็กๆ มายิงให้รังมันตกลงมา แล้วเรามาแบ่งรังผึ้งกินกันนะ”**

ว่าแล้วทั้งสองก็เก็บก้อนหินมายิงรังผึ้งบนต้นไม้นั้น ผึ้งแตกรังบินไล่ต่อย**ลวีโมน**กับ**ช่านโท่**ทันที **ลวีโมน**กับ**ช่านโท่**ถูกผึ้งต่อยก็รู้สึกเจ็บปวด จึงวิ่งหนีกลับไปที่กระท่อมของลุง

ผู้แต่ง *สมพร ห่วงสะวะดี (ชุมชนมอญ บ้านวังกะ อ.สังขละ กาญจนบุรี)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

มนุษย์กับเสือผู้โอ้อวด

นานมาแล้ว มีชายอยู่คนหนึ่ง ขณะที่เขากำลังตัดต้นไม้อยู่นั้น ก็ได้เจอเสือตัวใหญ่ ซึ่งออกมาจากในป่า เสือคุยกับชายคนนั้นว่า **“ทำไมมนุษย์ตัวเล็กๆ ถึงทำให้ต้นไม้ล้มได้ ขนาดเสือตัวใหญ่อย่างฉัน ยังไม่สามารถล้มต้นไม้ได้เลย”** ฉันอยากแข่งขันกับมนุษย์ว่า ใครจะแข็งแรงกว่ากัน พอเสือพูดอย่างนี้ มนุษย์ก็รู้สึกกลัวมากๆ

แล้วมนุษย์ก็ตอบเสือว่า **“วันนี้ฉันไม่ได้เอาแรงมา รอให้ถึงวันพรุ่งนี้ก่อน”** เสือจึงตอบว่า **“ไม่เป็นไร เธอรีบไปเอาแรงมาเถอะ ฉันจะอยู่ตรงนี้รอ”** มนุษย์ผู้ฉลาดตอบว่า **“ถ้าฉันกลับไปเอาแรงมาแล้วเสือกลัวหนีไปล่ะ”** เสือจึงตอบว่า **“ให้เธอมัดมือมัดเท้าของฉันไว้ เพื่อเธอจะเชื่อว่าฉันไม่ได้หนีไปอย่างแน่นอน”**

ชายคนนั้นจึงพูดอีกว่า **“ให้เรามัดปากเจ้าด้วย เพราะถ้าเรากลับบ้านไปแล้ว เกิดเจ้าเรียกให้เพื่อนของเจ้ามาช่วยเจ้าล่ะ”**

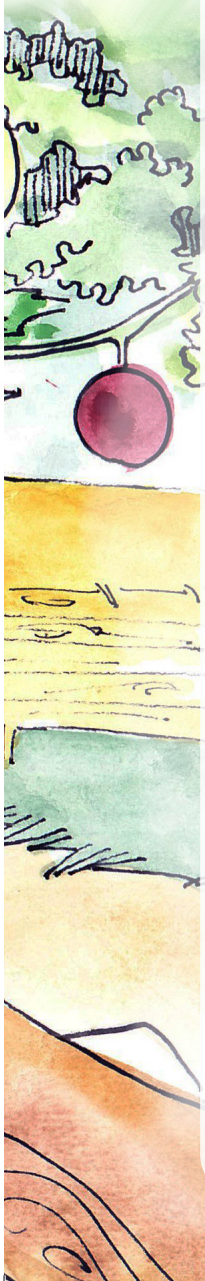
ในที่สุด เสือก็ยอมให้มนุษย์มัดปากมัดขาของมัน เมื่อมนุษย์ได้มัดทุกสิ่งทุกอย่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เขาก็เดินไปหยิบขวานมาฆ่าเสือ เขาใช้ความฉลาดชนะเสือได้

นิทานเรื่องนี้สอนให้เรารู้ว่า ผู้ที่ใหญ่กว่า อย่าอวดไปรังแกผู้ที่ด้อยกว่า และคนที่แข็งแรงกว่าก็ไม่ได้ดีเท่าคนที่ฉลาดกว่า

มีอะไรที่หลังบ้านของลุงดี

มีเด็กผู้หญิงสองคน คนหนึ่งมีชื่อว่า **หน่างโพ้** มีรูปร่างสูงผอม ผิวขาว ส่วนอีกคนหนึ่ง ชื่อว่า **มึงแอว้** มีผิวขาวเหมือนกับ**หน่างโพ้** แต่เธอมีรูปร่างอ้วนและเตี้ย เด็กสองคนนี้ เป็นเพื่อนสนิทกัน ชอบกินของที่เหมือนๆ กัน คือชอบกินผลไม้ เช่น กล้วย มะละกอ ขนุน มะม่วงและผลไม้อื่นๆ

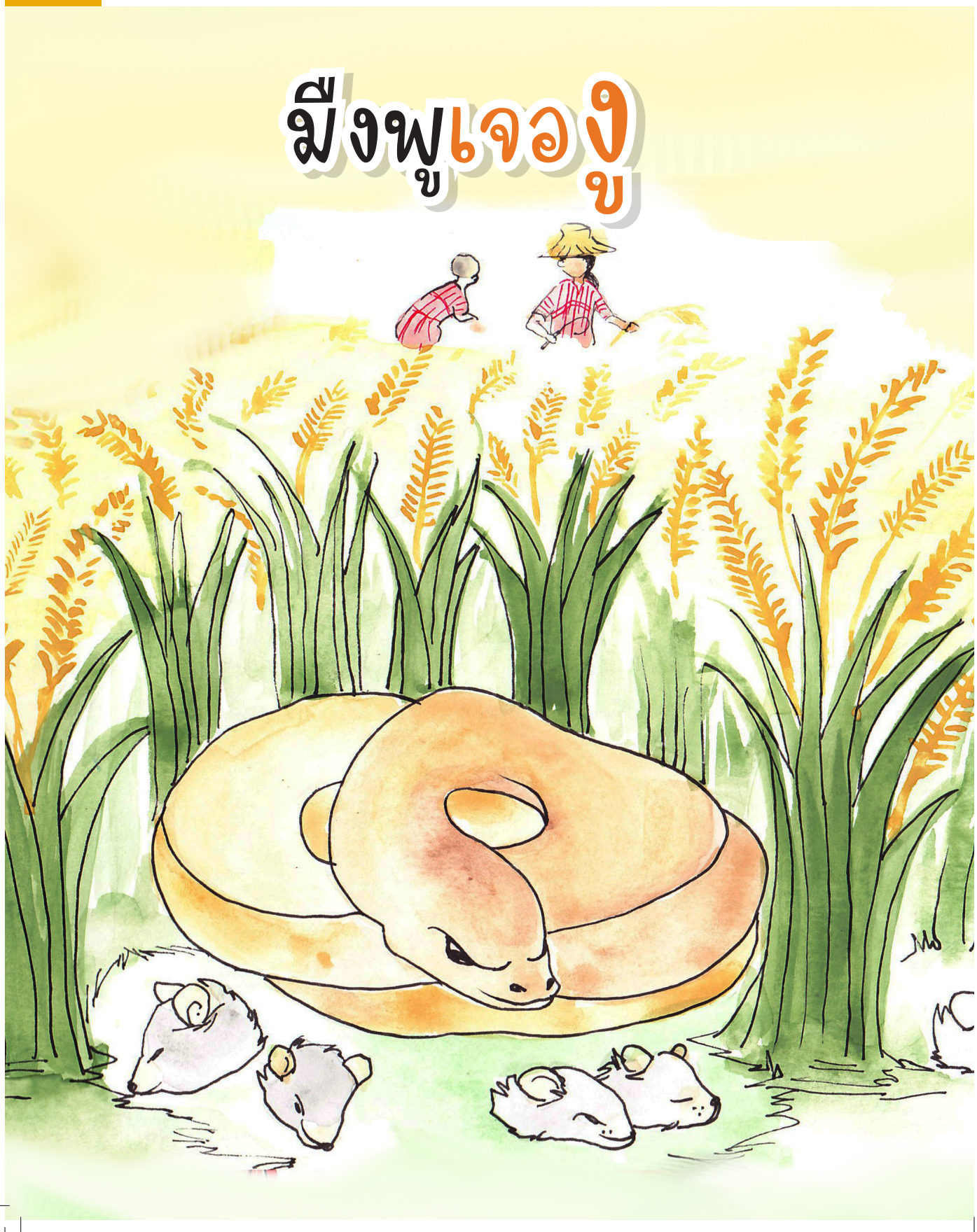

อยู่มาวันหนึ่งขณะที่ทั้งสองคนกำลังเดินเล่นในหมู่บ้าน ก็พลันเหลือบไปเห็นเสาวรสออกผลสีม่วงขึ้นอยู่หลังบ้านของลุงดี ทั้งสองคนเคยกินแต่เสาวรสผลสีเหลืองเท่านั้นยังไม่เคยเห็นและไม่เคยกินเสาวรสผลสีม่วง จึงอยากจะลองลิ้มรสดู แต่ผลของมันอยู่สูงมาก ต้นของมันเลื้อยอยู่บนต้นมะม่วง **มึงแอ้ว**จึงพูดกับ**หน่างโพ้**ว่า **“ฉันอยากกินจังเลย ช่วยฉันคิดหน่อยซิว่าจะขึ้นไปเอายังไง” หน่างโพ้**ก็บอกว่า **“เราไปขอลุงดีแล้วให้ลุงดีเอาให้ดีกว่าไหม”** แต่**มึงแอ้ว**กลับตอบไปว่า **“ไม่จำเป็นต้องขอลุงดีหรอก เพราะเสาวรสขึ้นเอง ลุงดีไม่ได้เป็นคนปลูก เพียงแต่มันขึ้นอยู่บริเวณบ้านของลุงดีเท่านั้นเอง เราปีนขึ้นไปเอาเลย ไม่ต้องขอลุงดีหรอก”** พูดจบ**มึงแอ้ว**ก็ปีนขึ้นไปบนต้นมะม่วงเพื่อจะเก็บผลเสาวรส แล้วเด็ดเสาวรสและโยนลงมา **หน่างโพ้**ยืนร้องห้ามไม่ให้**มึงแอ้ว**ทำอย่างนี้ แต่**มึงแอ้ว**ก็ไม่ฟัง เมื่อได้เสาวรสมากพอตามที่ต้องการแล้ว **มึงแอ้ว**ก็ปีนลงมาจากต้นมะม่วง แต่ยังไม่ทันจะถึงพื้น ก็มีเสียงตะโกนขึ้นว่า **“นั่นใคร ทำอะไรกันน่ะ” มึงแอ้ว**ได้ยินอย่างนั้นก็ตกใจ ปล่อยมือ ทำให้พลัดตกจากต้นไม้ แต่ขณะที่**มึงแอ้ว**กำลังจะตกถึงพื้นนั้น ก็มีใครคนหนึ่งวิ่งเข้ามารับ**มึงแอ้ว**เอาไว้ทัน คนที่เข้ามาช่วย**มึงแอ้ว**เอาไว้ ก็คือ ลุงดีนั่นเอง ลุงดีจึงได้ถามเด็กทั้งสองคนนั้นว่า **“เกิดอะไรขึ้น” หน่างโพ้**จึงเล่าความจริงทุกอย่างให้ลุงดีฟัง และสารภาพผิดกับลุงดี

ลุงดีเป็นคนที่ใจดีมาก จึงไม่ได้ดุหรือว่าแม้แต่นิดเดียว แต่ลุงดีสอนเด็กทั้งสองว่า**“วันหน้าวันหลังอย่าไปแอบเอาของของคนอื่นโดยที่เจ้าของไม่อนุญาต มันไม่ดี คนอื่นเขาจะมองว่าเรามีนิสัยขี้ขโมย”** เด็กทั้งสองขอโทษลุงดี และรับปากกับลุงดีว่าต่อไปนี้จะไม่เอาของของคนอื่นโดยที่เจ้าของเขาไม่อนุญาตอีกต่อไป

ผู้แต่ง *เดือนเพ็ญ ปู่หล้า (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.ฮอด เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

มีงพูเจองู

มีแม่ลูกคู่หนึ่ง แม่ชื่อ **มึงแอว้** เป็นคนผอม สูง อาชีพทำไร่ ลูกชื่อ **มึงพู** เป็นคนผิวขาว ขยัน น่ารัก ชอบช่วยเหลือแม่ วันหนึ่งแม่จะไปเกี่ยวข้าวในไร่ จึงชวนลูกว่า **“ลูกจ๋า วันนี้แม่จะไปเกี่ยวข้าวที่ไร่นะ ลูกจะไปกับแม่ไหม”** ลูกรีบตอบด้วยความดีใจว่า **“ไปสิแม่ ฉันอยากไปเที่ยวที่ไร่ตั้งนานแล้ว”** แม่จึงสั่งลูกว่า **“ถ้าจะไปกับแม่ ไปเปลี่ยนเสื้อผ้าเลยนะ เดี๋ยวแม่ก็จะออกเดินทางแล้ว”** **มึงพู**จึงรีบไปเปลี่ยนเสื้อผ้า เมื่อเปลี่ยนเสร็จแล้วก็ออกมาหาแม่ที่นั่งรออยู่ จากนั้นทั้งสองก็เดินไปไร่

แม่เอากระบุงไปด้วย เพื่อใส่พืชผักกลับบ้านในตอนเย็น เมื่อไปถึงไร่ แม่ก็ไปเกี่ยวข้าว **มึงพู**จึงนั่งคอยที่เถียงนา มองดูข้าวที่เหลืองอร่ามอย่างสวยงามในไร่ แล้วเห็นแม่ที่กำลังเกี่ยวข้าวซึ่งอยู่แต่ไกล ลูกจึงอยากไปหาแม่ เพราะไม่อยากอยู่คนเดียว และอยากไปดูแม่เกี่ยวข้าวเมื่อคิดดังนั้น จึงเดินไปหาแม่

ในระหว่างที่เดินไป **มึงพู**ตกใจจนตัวสั่นด้วยความกลัว และไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะเห็นงูตัวใหญ่ตัวหนึ่ง นอนอยู่ในกอข้าว **มึงพู**จึงรีบวิ่งไปหาแม่พร้อมกับตะโกนเรียกแม่ แม่ตกใจที่ได้ยินเสียงลูกตะโกนจึงรีบวิ่งไปหาลูก เมื่อเห็นลูกหน้าซีดจึงเข้าไปกอดพร้อมกับถามว่า **“เป็นอะไรเหรอลูก ทำไมตะโกนเสียงดัง”** **มึงพู**จึงเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้แม่ฟัง เมื่อเล่าจบแม่จึงให้**มึงพู**พาไปดูงู เมื่อไปถึงก็เห็นงูตัวหนึ่งนอนอยู่ในกอข้าว แต่งูไม่ดิ้นและไม่ขยับเขยื้อนเลย แม่จึงเข้าไปดูใกล้ๆ ก็เห็นหัวของหนู 5 หัว อยู่ข้างงู

แม่จึงพูดกับ**มึงพู**ว่า **“งูกินหนูจนอิ่ม จึงหลับไป”** **มึงพู**จึงถามว่า **“เราจะทำยังไงกันดีแม่”** แม่จึงตอบว่า **“เราต้องตีให้ตาย เพราะถ้างูตื่นขึ้นมาก็อาจกัดคนก็ได้”** ว่าแล้วแม่ก็ไปเอาท่อนไม้มาตีงูจนตาย แล้วนำไปทิ้ง และพูดกับลูกว่า **“ลูกกลับไปรออยู่ที่เถียงนานะ อย่าออกไปเที่ยวไกล เวลาจะเดินไปไหนให้ระมัดระวัง ดูทางดีๆ ด้วย”** ตั้งแต่นั้นมาเวลา**มึงพู**ไปไร่ เธอจะระมัดระวังในการเดิน และสังเกตข้างทางอย่างรอบคอบ **มึงพู**ไม่กล้าห่างจากแม่ บางครั้งจะอยู่ใกล้ๆ เพื่อดูแม่เกี่ยวข้าว บางครั้งก็หลับอยู่ที่เถียงนา

ผู้แต่ง *อุษณีย์ ศักดิ์พยุงไพร (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.สบเมย แม่ฮ่องสอน)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

แม่เป็ดลูกเป็ด

แม่เป็ดตัวหนึ่งมีลูกอยู่ห้าตัว แม่เป็ดรักลูกเป็ดทั้งห้าตัวมาก และชอบตามใจลูกๆ โดยเฉพาะลูกเป็ดตัวสุดท้อง ซึ่งเป็นน้องเล็กสุด มันมีนิสัยชอบตามใจตัวเองและแม่เป็ดก็ชอบตามใจลูกเป็ดตัวสุดท้องด้วย โดยให้มันขี่หลังแม่เป็ดทุกวัน ลูกเป็ดตัวน้อยจึงไม่ค่อยได้เดินเอง มันมักอ้างว่า เดินไม่เก่งและเดินตามพี่ๆ ไม่ทัน

อยู่มาวันหนึ่ง ลูกเป็ดไม่สบาย แม่เป็ดจึงให้มันขี่หลังแล้วพาไปหาหมอ หมอตรวจร่างกายลูกเป็ดตัวน้อยแล้วบอกว่า **“เจ้าตัวน้อย เธอมีร่างกายอ่อนแอมาก เธอไม่ได้ออกกำลังกาย ไม่ออกแรงเลยใช่ไหม กลับไปนี้ เธอควรพักผ่อนให้มากๆ พอหายป่วยแล้ว เธอต้องเดินเอง ออกแรงเอง เดินมากๆ จะได้แข็งแรง”** ลูกเป็ดน้อยพูดว่า **“ได้ครับคุณหมอ”**

ลูกเป็ดน้อยกลับไปนอนพักผ่อน พอหายป่วยแล้ว ลูกเป็ดตัวน้อยก็ชอบเดินเอง ไม่ขี่หลังแม่ไปไหนมาไหนอีก ลูกเป็ดแข็งแรงขึ้นมากและไม่เจ็บป่วยอีก ลูกเป็ดรู้แล้วว่า ถ้าจะให้ร่างกายแข็งแรงดี เธอต้องเดินต้องออกแรงและออกกำลังกายทุกวัน

ราชสีห์ขี้เกียจ

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีราชสีห์ตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในป่าใหญ่ มันไม่เคยล้างหน้าแปรงฟันเลย ทำให้ปากเหม็นจนไม่มีใครเข้าใกล้ เวลาราชสีห์ออกหากิน พวกสัตว์ต่างๆ ก็ปิดจมูกหลบหน้า ทำให้ราชสีห์แปลกใจ

วันหนึ่ง ราชสีห์เจอหนูซึ่งเป็นเพื่อนเก่าจึงเข้าไปทัก พอราชสีห์อ้าปากพูดหนูก็สลบไป ราชสีห์คิดว่าหนูคงกลัวตน ต่อมาราชสีห์เจอกระต่ายกับลูกๆ ราชสีห์ก็เข้าไปทักทาย กระต่ายกับลูกๆ ก็สลบไป ราชสีห์จึงเดินต่อไปเจอกวาง ราชสีห์อ้าปากจะถามกวาง กวางก็น้ำลายฟูมปากสลบไปทันที ราชสีห์คิดในใจว่า **“เราน่ากลัวขนาดนั้นเชียวหรือ”**

ขณะที่เดินกลับ ราชสีห์เจอแม่หมูกับลูกหมูเดินผ่านมา ลูกหมูกับแม่หมูรีบปิดจมูก พอราชสีห์ผ่านไป ลูกหมูก็พูดว่า **“ทำไมราชสีห์ตัวเหม็นจัง”** แม่หมูจึงตอบว่า **“ท่านราชสีห์ไม่เคยอาบน้ำน่ะซิลูก”** ราชสีห์ได้ยินดังนั้นจึงรู้ว่าตนเหม็นมาก ราชสีห์จึงรีบไปอาบน้ำในลำห้วย ทำให้ปลาอาเจียนบางตัวลอยหงายท้องตาย พวกเต่าต่างก็วิ่งหนีขึ้นบกอาเจียนไปตามๆ กัน

ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา ราชสีห์ก็อาบน้ำแปรงฟันทุกวัน ทำให้สัตว์ต่างๆ เข้ามาพูดคุยกับราชสีห์อย่างสบายใจ

ผู้แต่ง *สาวร ทวีเลิศชัยกุล (ชุมชนมอญ บ้านวังกะ อ.สังขละบุรี กาญจนบุรี)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เรือน้อยของสิงโต

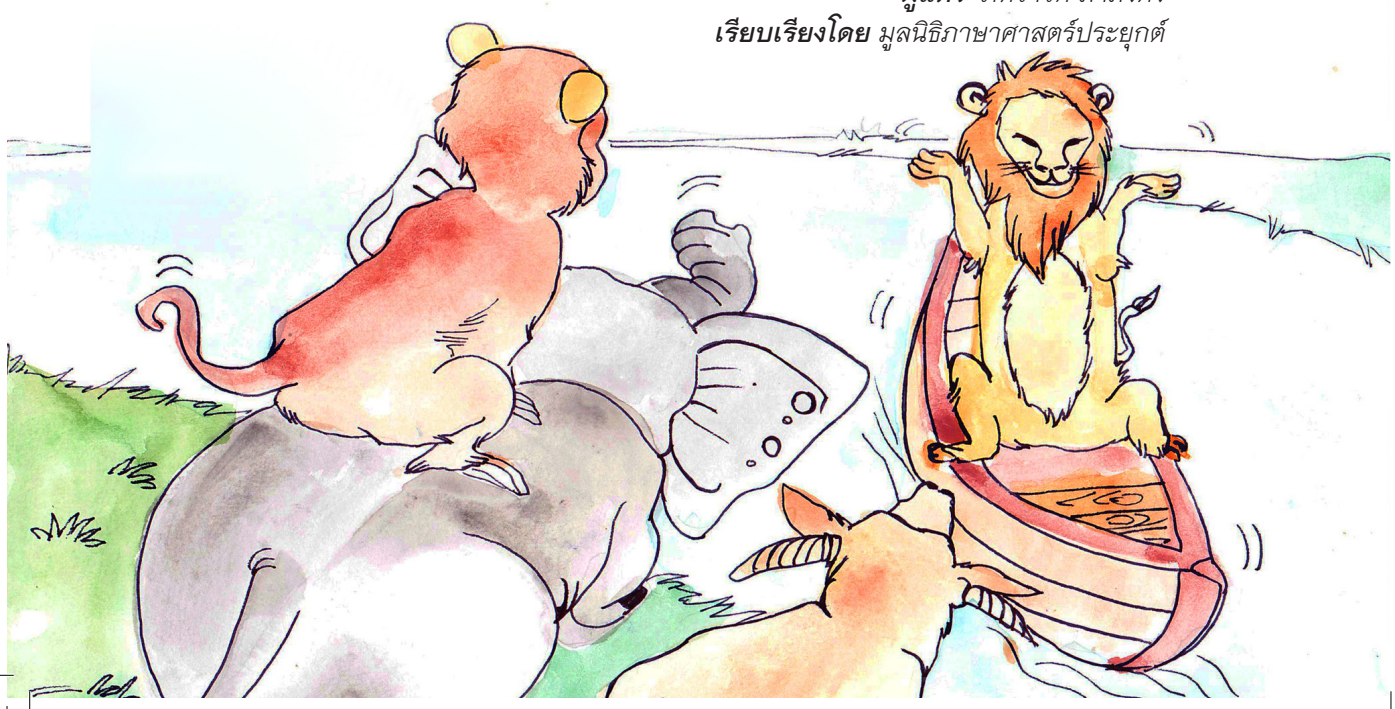
สิงโตตัวนี้ชอบนั่งเรือมาก แต่มันก็ไม่เคยได้นั่งสักที วันหนึ่งเจ้าสิงโตอยากจะออกไปนั่งเรือเล่นในคลองกับเพื่อนๆ มาก เจ้าสิงโตจึงเอ่ยปากชวนเจ้าช้าง เจ้าวัว และเจ้าสิง ออกไปนั่งเรือเล่นด้วยกัน

ในขณะที่นั่งเรือเล่นนั้น เจ้าสิงโตก็พูดว่า **"ดูซิฉันนั่งเรือและยืนบนเรือได้ด้วยนะจ๊ะเพื่อนๆ"** แล้วเจ้าสิงโตก็ยืนขึ้นบนเรือจนเรือโคลงเคลงไปมา **"สิงโตนั่งดีๆ สิ อย่ายืนเล่นบนเรือนะเดี๋ยวเรือจะคว่ำเอา"** เจ้าช้างเตือนเจ้าสิงโต หากแต่เจ้าสิงโตกลับไม่ฟัง **"ไม่เป็นไรหรอก ฉันสบายมาก"**

วันต่อมาเจ้าสิงโตก็ออกไปนั่งเรือเล่นอีก แต่วันนี้เจ้าสิงโตนั่งเรือเล่นอยู่เพียงตัวเดียว ในขณะที่เพื่อนๆ ยืนมองเจ้าสิงโตอยู่ริมคลอง เจ้าสิงโตก็ยังคงยืนเล่นบนเรือ ให้เรือโคลงเคลงเหมือนเดิม

แต่ขณะที่ยืนเล่นอยู่นั้น เรือก็พลิกคว่ำลง **"ช่วยด้วย ช่วยด้วย ช่วยฉันด้วย"** เจ้าสิงโตร้องขอความช่วยเหลือ เพื่อนๆ จึงรีบลงไปช่วยเจ้าสิงโตที่กำลังจะจมน้ำ **"ขอบใจนะที่พวกเธอมาช่วยเรา"** สิงโตพูด **"ไม่เป็นไรหรอกทีหลังนั่งเรือดีๆ และอย่ายืนเล่นบนเรืออีกก็แล้วกันนะจ๊ะ"** เจ้าช้างพูดและเจ้าสิงโตก็สัญญากับเพื่อนว่าต่อไปจะไม่ยืนเล่นบนเรืออีก

ผู้แต่ง *ภัทราวดี มามั่งคั่ง*
เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ลิงน้อยจอมดื้อ

ลิงน้อยอาศัยอยู่กับพ่อลิงในป่าซึ่งมีแอ่งน้ำใหญ่อยู่ใกล้บ้าน ลิงน้อยมีนิสัยดื้อรั้น ไม่เชื่อฟังพ่อ และชอบทำสิ่งที่พ่อห้าม อยู่มาวันหนึ่ง พ่อลิงจะไปหาอาหารในป่า ก่อนไป พ่อลิงบอกกับลูกลิงว่า **“ถ้าพ่อไม่อยู่ เจ้าอย่าไปเล่นน้ำในแอ่งน้ำนั้นนะ น้ำลึกและมีสัตว์ร้ายอยู่มาก มันจะทำร้ายลูก”**

ลิงน้อยไม่เชื่อที่พ่อสั่ง พอพ่อไม่อยู่ ออกไปหาอาหาร ลิงน้อยก็แอบไปเล่นน้ำในแอ่งน้ำนั้น มันเล่นน้ำอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน

ครู่หนึ่งต่อมามีจระเข้ตัวใหญ่ตัวหนึ่งว่ายน้ำเข้ามาหมายจะกินเจ้าลิงน้อย เมื่อลิงน้อยเหลือบเห็น มันตกใจกลัวมากและกระโดดขึ้นน้ำอย่างเร็ว มันเกือบจะโดนจระเข้คาบไปเป็นอาหาร เมื่อพ่อลิงกลับมาถึงบ้าน มันจึงเล่าทุกอย่างให้พ่อฟัง และสัญญาว่าจะไม่ไปเล่นน้ำที่แอ่งน้ำอีก และจะเชื่อฟังพ่อลิง

เรียบเรียงโดย *สพฐ.*

สีสันของดอกไม้

มีหมู่บ้านอยู่แห่งหนึ่ง เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ มีประชากรไม่มากนัก ในหมู่บ้านแห่งนี้ มีเด็กผู้หญิงอยู่คนหนึ่ง ชื่อ **มึงแล่** เธอเป็นเด็กดี น่ารัก ชอบช่วยแม่ทำงาน แม่ของ**มึงแล่**มีอาชีพ ค้าขาย แม่ทำงานหนักเพื่อหาเงินมาใช้ในครอบครัว และส่งให้ลูกเรียนหนังสือ ช่วงปิดเทอม **มึงแล่**ได้เริ่มปลูกดอกไม้ เมื่อแม่เห็นจึงเข้ามาถามว่า **“ทำอะไรอยู่จ๊ะลูก” มึงแล่**จึงตอบว่า **“หนูกำลังปลูกดอกไม้ค่ะแม่ ถ้าต้นไม้โตขึ้นและออกดอก หนูก็จะเอาดอกไม้ไปขายที่ตลาดค่ะแม่”** แม่ได้ยินอย่างนั้นแล้ว จึงบอกว่า **“ถ้าอย่างนั้นแม่จะช่วยหนูปลูกนะลูก จะได้เสร็จไวๆ ”** แล้วสองแม่ลูกก็ได้ช่วยกันปลูกต้นไม้จนเสร็จ

ทุกเช้าและเย็น **มึงแล่**ดูแลและรดน้ำต้นไม้เองเป็นประจำทุกวัน ในที่สุด ดอกไม้ก็โต และออกดอกอย่างสวยงาม ทั้งดอกกุหลาบสีแดง ดอกมะลิสีขาว ส่งกลิ่นหอม รวมไปถึงดอกดาวเรืองสีเหลือง และดอกกล้วยไม้สีชมพู ในขณะที่**มึงแล่**กำลังตัดดอกไม้อยู่นั้น จู่ ๆ ก็มีเด็กผู้ชายคนหนึ่งชื่อ **โจ้** เดินเข้ามา **โจ้**เป็นเด็กเกเร ชอบหาเรื่อง**มึงแล่**เป็นประจำ เมื่อ**โจ้**เห็น**มึงแล่**จึงถามว่า **“เธอจะเอาดอกพวกนี้ไปทำอะไร”** **มึงแล่**ก็ตอบว่า **“ฉันจะเอาไปขายที่ตลาด”** แต่**โจ้**ก็พูดขึ้นมาทันทีว่า **“แต่ฉันไม่ให้เธอเอาไปขาย เพราะฉันอยากได้ดอกไม้พวกนี้”** แต่**มึงแล่**ก็ไม่ยอมให้

ด้วยความโมโห **โจ้**ก็เดินเข้าไปถอนต้นไม้ของ**มึงแล่** แต่ต้นที่**โจ้**กำลังถอนขึ้นมานั้นเป็นต้นกุหลาบซึ่งมีหนามแหลมคม โดยที่ไม่ทันได้มอง **โจ้**จึงโดนหนามกุหลาบทิ่มเอาที่มือ ทำให้เลือดไหลและเจ็บปวดเป็นอย่างมาก **โจ้**ร้องไห้กลับบ้านโดยไม่สนใจ**มึงแล่**และดอกไม้อีก วันนั้น **มึงแล่**กับแม่ก็ได้เอาดอกไม้ที่ตัวเองปลูกไปขายที่ตลาด มีคนสนใจดอกไม้มาก และก็ได้พากันมาซื้อดอกไม้จนหมด เย็นวันนั้น **มึงแล่**ได้เงินมาจากการขายดอกไม้ทั้งหมดเป็นเงินสองร้อยบาท **มึงแล่**ไม่ได้เอาเงินพวกนั้นมาใช้เอง แต่ได้เอาเงินนั้นไปให้กับแม่ เพื่อจะได้ช่วยแบ่งเบาภาระของแม่ แม่กอด**มึงแล่**พร้อมกับบอกว่า **“แม่รู้สึกภูมิใจในตัวลูกมาก”** **มึงแล่**ยิ้มและกอดแม่อย่างมีความสุข

ผู้แต่ง *เมษาสินี แก้วกุนา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

สองพี่น้องกับงู

มีครอบครัวหนึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง ครอบครัวนี้มีพี่น้องสองคน คนพี่ชื่อ **หน่างไท** คนน้องชื่อ **หน่างชวี** พี่น้องสองคนนี้รักกันมาก ไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ

เช้าวันหนึ่งในฤดูฝน อากาศสดชื่น สองพี่น้องชวนกันออกไปขุดหน่อไม้ ต่างเอากระบุงและเสียมเล็กๆ ของตนเดินเข้าไปในป่าด้วยกัน พอไปถึงกอไผ่ สองพี่น้องก็เริ่มขุดหาหน่อไม้ **หน่างชวี**เหลือบไปเห็นกบตัวใหญ่ซ่อนตัวอยู่ในกอไผ่ เธอจึงเอื้อมมือออกไปจะจับกบเพื่อเอาไปให้แม่ทำน้ำพริก แต่จับไม่ทัน กบก็กระโดดหนีไป **หน่างชวี**ร้องบอกพี่สาวว่า **“พี่หน่างไท ช่วยจับกบให้ด้วย กบกระโดดหนีไปแล้ว”**

สองพี่น้องช่วยกันไล่จับกบ แต่ไล่จับไม่ทัน กบกระโดดหนีเข้าไปในพงหญ้าซึ่งทั้งรกและสูง **หน่างไท**พูดกับน้องว่า **“เราไปขุดหาหน่อไม้กันดีกว่านะ อย่าจับกบเลย”**

“หนูยังอยากได้กบอยู่ค่ะ”ว่าแล้ว**หน่างชวี**ก็เดินแหวกพงหญ้าเข้าไปหากบ ทันใดนั้น**หน่างชวี**ก็ต้องตกใจมาก เพราะเจองูเห่าตัวหนึ่งมันกำลังแผ่แม่เบี้ย **“ว้าย! พี่หน่างไทช่วยด้วย” หน่างชวี** ตกใจร้องเสียงหลง

หน่างไทได้ยินเสียงร้องและเห็นน้องล้มลง ก็รีบวิ่งเข้าไปแหวกพงหญ้าดึงน้องออกมา

สองพี่น้องวิ่งออกมานั่งหอบแฮ่กๆๆ แล้ว**หน่างไท**ก็พูดกับน้องว่า **“เห็นไหมพี่เตือนน้องแล้วว่าให้ระวังตัวก่อนจะเข้าไปที่รกๆ เราได้หน่อไม้มานิดเดียวเอง แล้วยังเกือบถูกงูกัดอีก”**

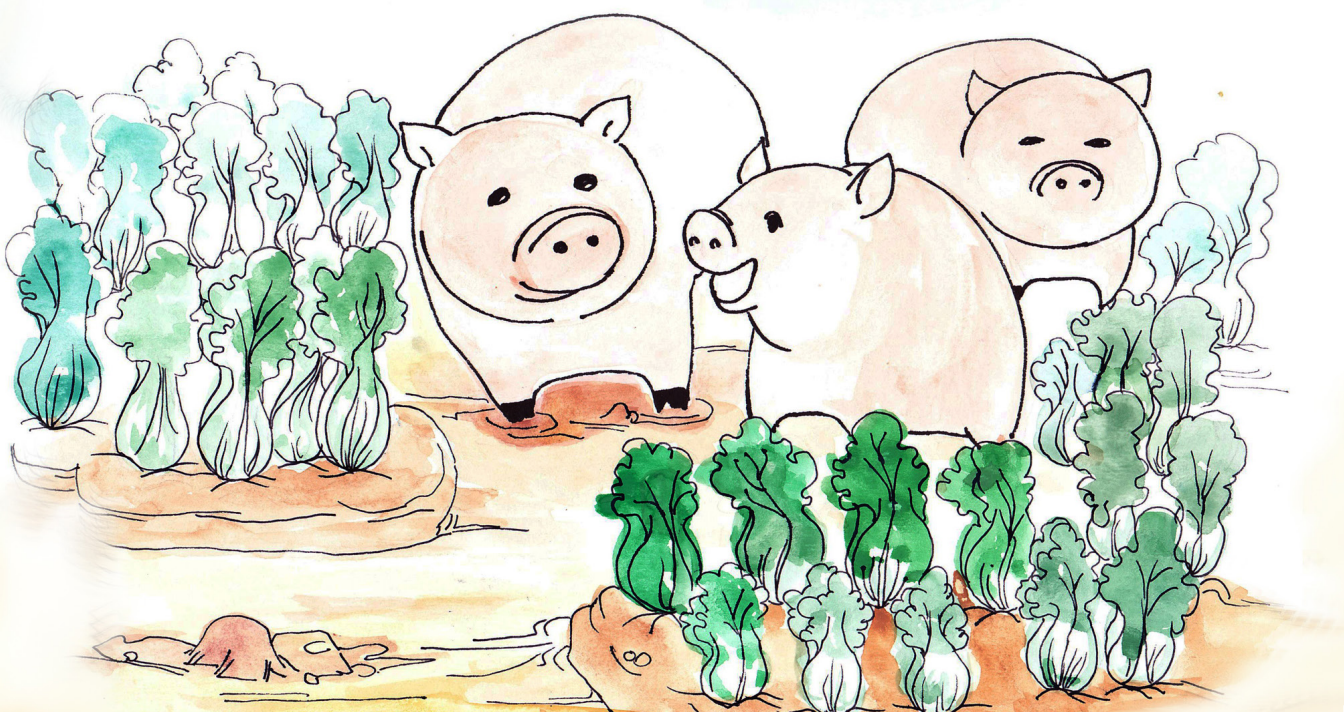
หน่างชวีพูดกับพี่ว่า **“หนูขอโทษค่ะ ต่อไปหนูจะระวังตัวให้มากกว่านี้ค่ะ”**

“ไม่เป็นไรจ้ะ เรากลับบ้านกันเถอะ พี่เหนื่อยแล้ว” หน่างไทพูดกับ**หน่างชวี** แล้วทั้งสองคนก็เดินกลับบ้านและคิดว่า โชคดีแล้วที่ไม่ถูกงูกัด แม้ว่าได้เพียงหน่อไม้ ไม่ได้กบ แต่ก็ยังดีกว่าเจ็บตัวเพราะถูกงูกัด

ผู้แต่ง *ชาลินี บุญมา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ บ้านแม่ลาย อ.ฮอด เชียงใหม่)*
เรียบเรียงโดย *สพฐ.*

สวนแห่งความสุข

ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่ง มีครอบครัวหมูอยู่ครอบครัวหนึ่งอาศัยอยู่ ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูกหมู ครอบครัวนี้ได้ปลูกผักและผลไม้ไว้ที่สวนหลังบ้าน เช่น คะน้า แครอท กล้วย ส้ม เป็นต้น แต่ลูกหมูกลับไม่ชอบกินผัก และผลไม้เหล่านั้น

เย็นวันหนึ่งแม่หมูนำผักที่ปลูกไว้มาทำอาหารเย็น เมื่อลูกหมูเห็นเข้า จึงพูดกับแม่หมูว่า **“หนูไม่ชอบกินผักค่ะแม่ แม่ทอดไก่ให้หนูหน่อยซิคะ”** แม่หมูตอบว่า **“กินผักทำให้ร่างกายแข็งแรงนะจ๊ะ”** หากแต่ลูกหมูก็ยังไม่อยากกินผักอยู่ดี และลูกหมูก็พูดซ้ำไปซ้ำมา จนในที่สุดแม่หมูก็ทอดไก่ให้ลูกหมูกิน

ลูกหมูกินข้าวได้นิดเดียวแล้วก็เดินไปเล่นที่บ้านเพื่อน **“กระต่ายน้อยทำอะไรอยู่จ๊ะ”** ลูกหมูถาม **“ฉันทำผัดผักรวมมิตร กินข้าวด้วยกันไหม”** กระต่ายน้อยตอบแล้วยิ้มให้อย่างเป็นมิตร แต่ลูกหมูก็ตอบว่า **“ไม่กินดีกว่า ฉันไม่ชอบกินผัก”**

ว่าแล้วลูกหมูก็เดินต่อไปยังบ้านเพื่อนอีกคน ลูกหมูถาม **“ลูกหมีทำอะไรอยู่จ๊ะ”** ลูกหมีตอบ **“ฉันทำต้มผักกาด กินข้าวด้วยกันไหม”** แต่ลูกหมูก็ยังคงตอบว่า **“ไม่จ้ะ ฉันไม่ชอบกินผัก”** ว่าแล้วลูกหมูก็เดินกลับบ้าน แล้วหยิบไก่ทอดมากินอีก เขากินอย่างเอร็ดอร่อยไม่สนใจใคร

ในวันถัดมาลูกหมูปวดท้อง และถ่ายอุจจาระไม่ออกเลย ลูกหมูก็ร้องไห้ แม่หมูจึงบอกลูกหมูว่า **“เพราะลูกหมูไม่ชอบกินผักและผลไม้ ทำให้ลูกหมูถ่ายไม่ออก”**

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ลูกหมูก็เปลี่ยนมากินผัก และผลไม้ที่พ่อแม่ปลูกไว้ทุกวัน ลูกหมูก็มีความสุข ร่างกายก็แข็งแรง

ผู้แต่ง *ธนพร ทองอ้ม*

หมีน้อย จอมซน

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ณ ป่าใหญ่แห่งหนึ่ง มีต้นไม้และดอกไม้มากมาย ท่ามกลางแสงแดดที่อบอุ่น แม่หมีก็พาลูกหมีออกมาเดินเล่น แม่หมีกำชับลูกหมีให้เดินไปตามทาง ตามหลังแม่ที่เดินนำหน้า จะได้ไม่หลงทาง

ลูกหมีก็มองเห็นผีเสื้อแสนสวย ลูกหมีจึงไล่ตามผีเสื้อ ลืมสิ่งที่แม่หมีกำชับไว้ ลูกหมีน้อยเดินแยกออกมานอกเส้นทาง แล้วเดินหลงเข้าไปในป่าลึก ลูกหมีน้อยกลัวมาก รอบๆ ตัวลูกหมีก็เริ่มมืดแล้ว ต่อมาแม่หมีเดินตามหาลูกหมีจนพบ และนำลูกหมีกลับบ้าน ลูกหมีน้อยสัญญากับแม่หมีว่า ต่อไปจะเชื่อฟังสิ่งที่แม่สอน

ผู้แต่ง *สมใจ ยอดปราง*
เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หนูในนา

ในป่าแห่งหนึ่ง มีหนูอยู่ครอบครัวหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย พ่อหนู แม่หนู และลูกหนู 3 ตัว อาศัยอยู่ในนา พ่อหนู แม่หนูจะบอกกับลูกหนูเสมอว่าอย่าออกไปให้คนเห็นเป็นอันขาด ไม่อย่างนั้นครอบครัวจะต้องเดือดร้อนและเป็นอันตราย ทุกวันพ่อหนู แม่หนูจะออกไปหาอาหารให้ลูกหนูกิน แต่บางวันแม่หนูจะอยู่เฝ้าบ้าน เพื่อดูแลลูกๆ เช้าวันใดที่ทั้งพ่อหนูและแม่หนูออกไปหาอาหารด้วยกัน ก่อนไปแม่หนูก็จะสั่งลูกหนูว่า **“อย่าออกไปเที่ยวไกลนะ เดี๋ยวคนจะเห็นเรา ถ้าคนมาเห็น เราจะต้องย้ายที่อยู่ทันที”** ลูกหนูทั้งสามตัวก็รับคำของแม่

หลังจากที่พ่อกับแม่ออกไปแล้ว ลูกหนูทั้งสามก็อยู่แต่ในบ้าน แต่หนูตัวสุดท้องอยากเห็นคนทำงานในนาว่า ทำอะไรบ้าง ทำให้นอนไม่หลับ แต่ในขณะที่พี่ทั้งสองตัวกำลังหลับอยู่ หนูตัวสุดท้องจึงหนีไปดูคนในนา มันเห็นคนกำลังเกี่ยวข้าวและร้องเพลงกันอย่างสนุกสนาน หนูตัวสุดท้องตื่นเต้นมาก แต่ต้องรีบกลับไปที่บ้านก่อนที่พี่จะตื่นและพ่อแม่กลับมา ทุกๆ วันหนูตัวสุดท้องก็จะหนีไปดูคนทำนาในช่วงที่พ่อแม่ออกไปหาอาหาร และพี่กำลังหลับอยู่

มีอยู่วันหนึ่งหนูตัวสุดท้องก็หนีไปดูคนทำนาเช่นเคย แต่วันนี้โชคไม่ดี มีเด็กผู้ชายคนหนึ่งเดินตรงเข้ามาหามัน มันตกใจมากรีบวิ่งหนี เด็กผู้ชายก็วิ่งไล่จับ หนูจึงวิ่งลงไปในบ่อน้ำ เด็กผู้ชายไม่เห็นและจากไป เมื่อเด็กผู้ชายกลับไปแล้ว หนูตัวสุดท้องจึงออกจากบ่อแล้วรีบวิ่งกลับบ้านด้วยความกลัว

เมื่อไปถึงบ้านก็เจอพ่อ แม่ และพี่กำลังรออยู่ แม่ตกใจมากที่เห็นลูกตัวเปียกปอน แม่จึงถามด้วยความเป็นห่วงว่า **“ลูกไปทำอะไรมา ทำไมตัวเปียกอย่างนี้”** หนูตัวสุดท้องจึงตอบด้วยความสำนึกผิดว่า **“ผมขอโทษครับที่ทำให้ทุกคนเป็นห่วง ผมหนีไปดูคนทำนา แต่มีเด็กคนหนึ่งมาเห็นผม แล้ววิ่งไล่จับผม ผมจึงหนีลงในไปบ่อทำให้ตัวเปียกอย่างนี้ครับ เมื่อเด็กไปแล้ว ผมจึงออกจากบ่อ”** แม่จึงบอกว่า **“ต่อไปลูกอย่าทำแบบนี้อีกนะ ลูกจะต้องเชื่อฟังพ่อและแม่ เราจะได้ไม่เดือดร้อน เข้าใจไหม”** หนูตัวสุดท้องจึงตอบว่า **“ครับแม่ ต่อไปผมจะเชื่อฟังพ่อแม่ครับ”**

หนูตัวพี่จึงพูดขึ้นว่า **“ทีนี้เราจะทำยังไงกันดีครับ คนอื่นเห็นเราแล้ว สักวันหนึ่งเขาคงเจอบ้านเรา แล้วต้องทำร้ายเราแน่ๆ เลย”** พ่อจึงพูดขึ้นว่า **“พรุ่งนี้เราจะต้องไปหาที่อยู่ใหม่ เราอยู่ที่นี่ไม่ได้แล้ว”** หนูทุกตัวเห็นด้วยกับสิ่งที่พ่อพูด

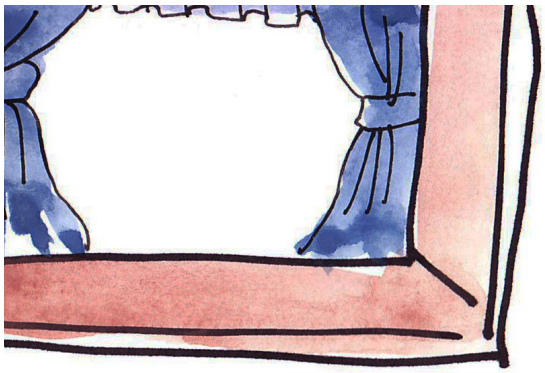
เช้าวันรุ่งขึ้น ครอบครัวหนูก็ได้ย้ายไปอยู่ที่บ้านใหม่ ตั้งแต่นั้นมาครอบครัวนี้ก็ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข เพราะหนูตัวสุดท้องไม่เคยหนีเที่ยวอีกเลย

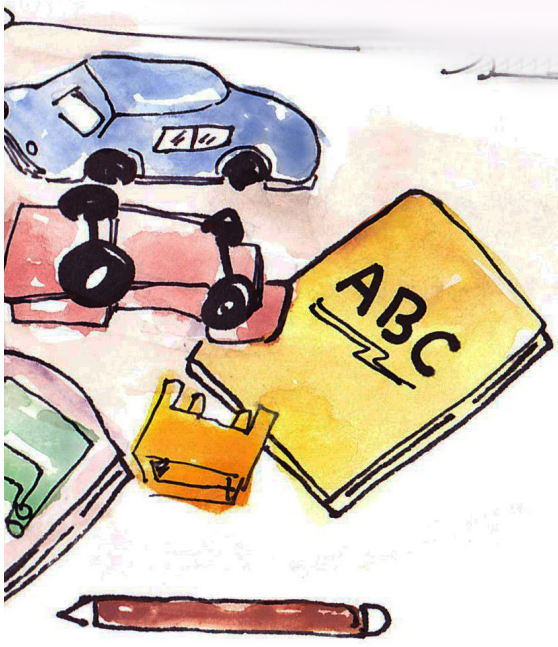
ผู้แต่ง *อุษณีย์ ศักดิ์พยุงไพร (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.สบเมย แม่ฮ่องสอน)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ห้องนอนหมีน้อย

ในตอนเช้าที่อากาศกำลังเย็นสบาย มีเสียงนกร้องดังจิ๊บๆ ปลุกให้หมีน้อยตื่นจากการหลับ เมื่อหมีน้อยตื่นมาแล้ว ก็เดินไปดึงของเล่นออกมาเล่น เช่น ตัวต่อไม้ รถไฟ เป็นต้น เมื่อหมีน้อยเล่นเสร็จแล้ว ก็รู้สึกหิว จึงลุกขึ้นเดินไปที่ประตู โดยที่ไม่ได้เก็บของเล่น แต่วางกระจายอยู่ทั่วพื้นห้องนอน

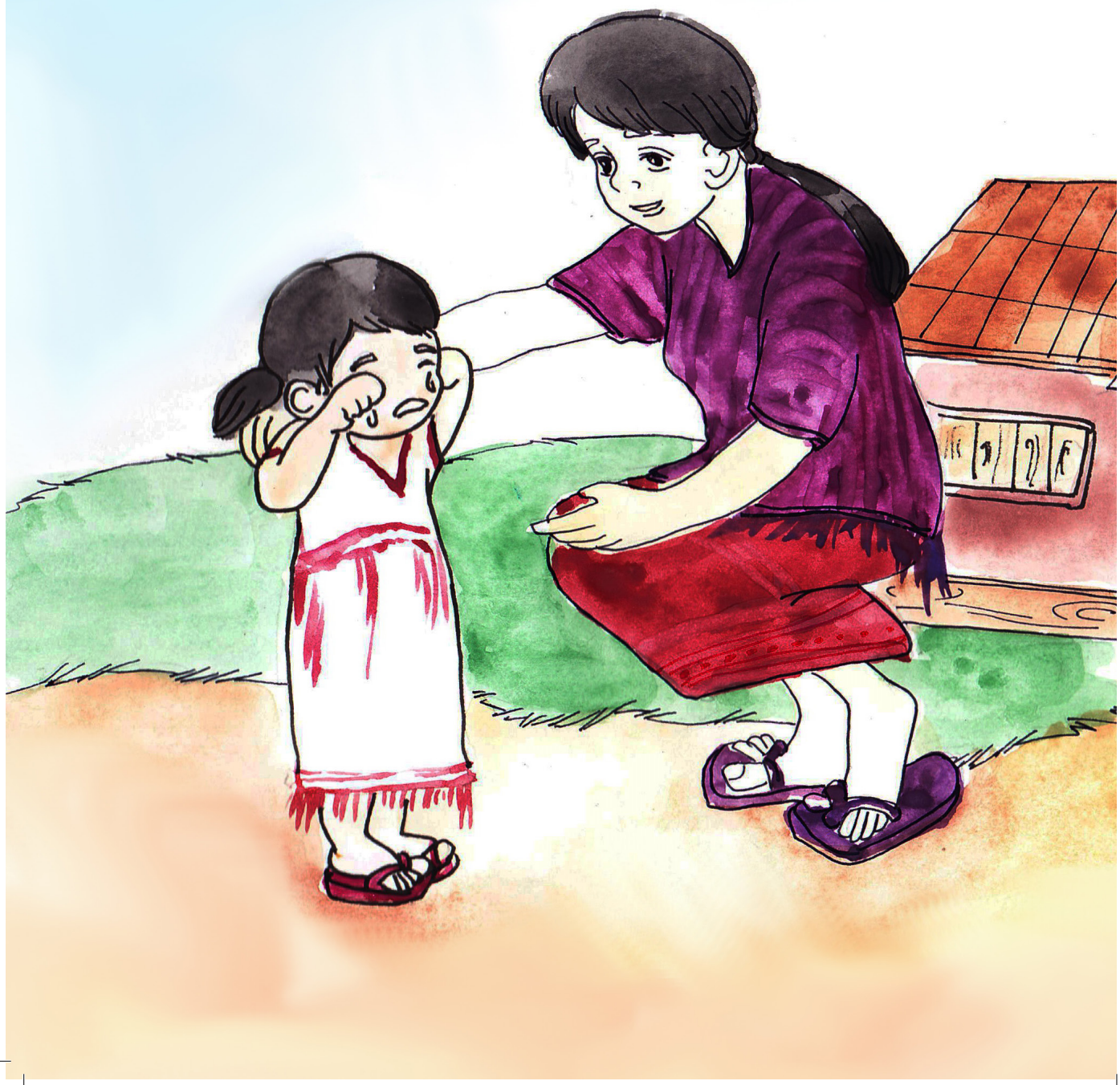

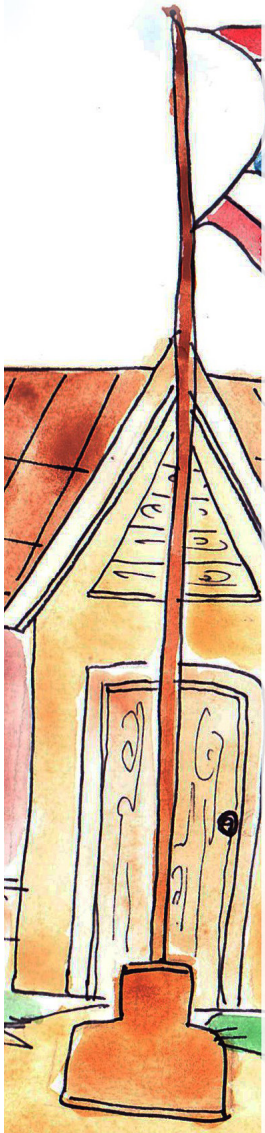

ทันใดนั้นเองหมีน้อยสะดุดของเล่นลื่นหกล้ม และหัวเข่าก็มีเลือดออก หมีน้อยเจ็บหัวเข่ามาก ร้องไห้เสียงดัง แม่หมีตกใจที่ได้ยินเสียงหมีน้อยร้องไห้ จึงรีบเดินเข้ามาในห้องนอนของหมีน้อย แล้วทำแผลที่หัวเข่าให้หมีน้อย เมื่อทำแผลเสร็จแล้ว แม่หมีก็ชี้ให้หมีน้อยดูของเล่นที่กระจายอยู่ทั่วห้อง แล้วบอกว่า **“หมีน้อย เมื่อเล่นของเล่นแล้ว เก็บของเล่นเข้าที่ทุกครั้งนะจ๊ะ ไม่เช่นนั้น หนูจะสะดุดของเล่นหกล้มอีกอย่างวันนี้นะ”** หมีน้อยพยักหน้า ตั้งแต่นั้นมา เมื่อเล่นของเล่นเสร็จ หมีน้อยก็เก็บของเล่นทุกครั้ง

ผู้แต่ง *ปทุมวดี อินอ่อน*
เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ห้องเรียนของมึงไม่

มีโรงเรียนแห่งหนึ่งตั้งอยู่ในตัวเมือง มีเด็กประมาณสามร้อยคน ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้น ม.3 และมีครูทั้งหมดสิบห้าคน บริเวณโรงเรียนดูสะอาดตา อาคารเรียนเป็นสีขาว กล่าวถึงเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง ผมยาว ผิวขาว หน้าตาน่ารัก เธอมีชื่อว่า **มึงไม่**

วันนี้**มึงไม่**ต้องเข้าเรียนชั้นอนุบาล แม่ของ**มึงไม่**พา**มึงไม่**มาเข้าเรียนที่โรงเรียนเป็นวันแรก เมื่อมาถึงที่โรงเรียน **มึงไม่**ก็งอแง ร้องไห้ไม่อยากเข้าเรียน แม่จึงถามว่า **“น้องมึงไม่ เป็นอะไรลูก ร้องไห้ทำไมคะ” มึงไม่**จึงตอบทั้งน้ำตาว่า **“หนูไม่อยากเรียนค่ะ หนูอยากอยู่กับคุณแม่”** แล้วแม่ก็บอก**มึงไม่**ว่า **“ลูกโตแล้วนะคะ ลูกจะต้องเรียนหนังสือ” มึงไม่** ได้ยินดังนั้นยิ่งร้องไห้หนักเข้าไปใหญ่ บังเอิญมีครูคนหนึ่งเดินเข้ามา ถามแม่ของ**มึงไม่**ว่า **“คุณแม่มีอะไรให้ครูช่วยไหมคะ”**แม่ของ**มึงไม่**จึงบอกคุณครูว่า **“มึงไม่ไม่ยอมเข้าห้องเรียนค่ะ”** คุณครูหันไปพูดกับ**มึงไม่**ว่า **“มึงไม่คนเก่ง ไม่ร้องนะคะ เราไปดูห้องเรียนกันก่อนดีไหม มีของเล่นเยอะแยะเลย แล้วก็มีเพื่อนๆ ตั้งหลายคนด้วย”**

มึงไม่ได้ยินดังนั้นก็หยุดร้องไห้ และตามคุณครูเข้าไปดูห้องเรียน เมื่อไปถึงห้องเรียน **มึงไม่**ก็เห็นเด็กๆ หลายคน เล่นกันอย่างสนุกสนาน มีของเล่นมากมายให้**มึงไม่**กับเพื่อนๆ เล่น เมื่อ**มึงไม่**เห็นของเล่นจึงรีบตรงเข้าไปเล่นทันที และเล่นกับเพื่อนๆ จนลืมคุณแม่ไปสนิท **มึงไม่**หยุดร้องไห้ เพราะสนใจแต่ของเล่นและเพื่อนใหม่ที่มาเล่นด้วย ตั้งแต่นั้นมา **มึงไม่**ก็ไม่เคยงอแงเวลาไปโรงเรียนอีกเลย

ผู้แต่ง *เมษาสินี แก้วกุนา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

อย่าแย่งของเพื่อน

นานมาแล้ว ยังมีเด็กอยู่สี่คนซึ่งเป็นเพื่อนที่รักกันมาก พวกเขาอายุ 8 ปีเท่าๆ กัน ทั้งสี่คนชื่อ สมชาย ชาลี มานีและมานะ พวกเขามักเกเร ชอบแกล้งเพื่อน แย่งของเล่นและแอบขโมยของของเพื่อนเมื่อเพื่อนเผลออยู่เสมอ

อยู่มาวันหนึ่ง สมชาย ชาลีและมานีนำของเล่นของพวกเขาที่พ่อและแม่ซื้อมาให้มาเล่นด้วยกันและชวนมานะว่า **"วันนี้เราไปเล่นด้วยกันไหม ตอนนี้เราสามคนมีของเล่นมากมายเลย"**มานะหันมาดูของเล่นที่น่าสนใจของเพื่อนทั้งสามคน จึงคิดวางแผนที่จะเอาของเล่นของเพื่อนทั้งสามคนมาเป็นของตน

มานะตอบว่า **"ได้ซิ วันนี้ฉันจะไปเล่นด้วย"** แล้วเด็กทั้งสี่คนก็เดินไปเล่นที่หลังบ้านของมานะ เด็กทั้งสามคนเล่นด้วยกันอย่างสนุกสนาน มานะคอยทีอยู่ พอเพื่อนเผลอมานะก็ค่อยๆ หยิบของเล่นทีละชิ้นใส่กระเป๋ากางเกง พอหยิบได้เยอะพอสมควรแล้ว มานะก็บอกกับเพื่อนๆ ว่า **"เราไม่เล่นแล้ว พวกเธอกลับบ้านไปก่อน เอาไว้วันหน้าค่อยมาเล่นกันใหม่นะ"**

เมื่อฟังจบ เด็กทั้งสามคนก็สังเกตว่า ของเล่นของพวกเขาเหลือน้อย ชาลีจึงพูดขึ้นว่า **"อ้าว เมื่อตะกี้นี้ยังมีของเล่นเยอะอยู่นี่นา มันหายไปไหนหมด"** แล้วคิดว่ามานะคงหยิบไปแน่

สมชายจึงพูดขึ้นว่า **"มานะ นายเองหรือที่เอาของเล่นของเราไป"** มานะตอบว่า **"เปล่านะ ของเล่นนี้เมื่อเช้าพ่อและแม่เพิ่งซื้อให้"** เด็กทั้งสามคนจึงแน่ใจว่ามานะเป็นคนขโมยของเล่นไป

หลังจากนั้นเพื่อนก็ไม่เล่นกับมานะอีก มานะเหงามากจึงตัดสินใจไปขอโทษเพื่อนๆ เอาของที่ขโมยไปคืนและสัญญาว่าต่อไปเขาจะไม่หยิบของๆ เพื่อนไปอีก เด็กทั้งสามจึงกลับมาเล่นกับมานะเหมือนเดิมและทุกคนก็มีความสุขที่ได้เล่นด้วยกันอีกครั้ง เด็กทั้งสี่คนจึงตั้งใจใหม่ที่จะไม่แกล้ง ไม่รังแก และไม่ขโมยของๆ ใครอีกเลย

เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หมวด
ความเพียร
พยายาม

ความภูมิใจของมึงไย้

ณ หมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง ชาวบ้านชอบทอผ้า บางคนทอผ้าเพื่อใส่เอง บางคนทอผ้าสำหรับขาย มีผู้หญิงสาวคนหนึ่ง ชื่อ **มึงไย้** เป็นคนผิวขาว ผอม สูง และขี้เกียจ ไม่ชอบทอผ้า เพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นสำหรับเธอ วันหนึ่ง**มึงไย้**ไปหาเพื่อนที่ชื่อ **ไย้แล้** ซึ่งเป็นคนตัวสูง เมื่อไปถึง **มึงไย้**เห็น**ไย้แล้**ใส่เสื้อที่มีลวดลายสวยงามมาก **มึงไย้**จึงถาม**ไย้แล้**ว่า **“เธอเอาเสื้อมาจากไหน ทำไมสวยจังเลย ฉันอยากมีใส่บ้างจัง” ไย้แล้**จึงตอบว่า **“ฉันทอเสื้อเอง ถ้าเธอชอบเธอก็ต้องฝึกทำเองสิ บางทีเธออาจทำได้สวยกว่าฉันก็ได้”** แต่**มึงไย้**ตอบว่า **“ไม่หรอก ฉันไม่ชอบทอผ้า ฉันให้คนอื่นทอให้ฉันก็ได้”**

ว่าแล้ว**มึงไย้**ก็กลับบ้านไปหายายและขอร้องยายว่า **“ยายจ๋าทอเสื้อให้ฉันหน่อยได้ไหม ฉันอยากได้เสื้อเหมือนกับไย้แล้จังเลย”** ยายจึงตอบว่า **“ไม่ได้หรอก ถ้าหลานอยากได้ก็ต้องทอเอง ยายจะสอนให้”** แต่**มึงไย้**ตอบว่า **“ไม่เอาหรอก หนูไม่ชอบทอผ้า ถ้ายายไม่ทอให้ หนูจะไปขอคนอื่นก็ได้”** แล้ว**มึงไย้**ก็เดินลงจากบ้านไปหาป้าที่อยู่อีกบ้านหนึ่ง เมื่อไปถึงก็เห็นป้านั่งทอผ้าอยู่ ก็พูดกับป้า **“ป้าจ๋า ช่วยทอเสื้อที่เหมือนกับไย้แล้ให้หนูหน่อยได้ไหมคะ”** ป้าตอบว่า **“ไม่ได้หรอก ถ้าอยากได้ก็ต้องทอเอง ป้าจะสอนให้”** **มึงไย้**ทำหน้าเบื่อแล้วพูดว่า **“ไม่เอาหรอกค่ะ หนูไม่ชอบทอผ้า หนูให้แม่ทอให้ก็ได้”** ว่าแล้วก็กลับบ้าน

มึงไย้เห็นแม่ทำอาหารอยู่จึงพูดกับแม่ว่า **“แม่จ๋า ทอเสื้อให้หนูหน่อยได้ไหมคะ วันนี้หนูเห็นไย้แล้ใส่เสื้อลวดลายสวยมากเลย หนูอยากมีเสื้อสวยๆ ใส่บ้าง”** แม่ตอบว่า **“ถ้าลูกอยากได้ ต้องทอเอง แม่จะสอนให้ทำ แต่แม่ไม่ทอให้เด็ดขาด เพราะลูกโตแล้ว ทอผ้าเองได้แล้ว”** **มึงไย้**คิดมากตลอดทั้งคืน นอนไม่หลับ เพราะอยากได้เสื้อสวยๆ **มึงไย้**จึงตัดสินใจทอผ้าเองเช้าวันรุ่งขึ้น หลังจากกินข้าวเสร็จ**มึงไย้**ก็พูดกับแม่ว่า **“แม่จ๋า วันนี้สอนหนูทอผ้าด้วยนะคะ หนูอยากมีเสื้อสวยๆ ใส่”** แม่จึงตอบด้วยความดีใจว่า **“ได้จ้ะ**

จากนั้นแม่ก็สอน**มึงไย้**ตั้งแต่เรียงฝ้าย จนถึงการทอผ้าและการทำลวดลายต่างๆ **มึงไย้**ตั้งใจฟังและทอผ้าเองตามที่แม่สอนทุกวันจนทอเสื้อเสร็จ **มึงไย้**ก็ใส่เสื้อที่ตัวเองทอ เพื่อนๆ เห็นก็ถามว่าใครเป็นคนทอให้ **มึงไย้**จึงตอบด้วยความภาคภูมิใจว่า เธอทอเอง ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา เมื่อว่างจากการทำงานเมื่อใด **มึงไย้**ก็จะทอผ้าเสมอ ฝีมือการทอผ้าของ**มึงไย้**ดีขึ้นเรื่อยๆ ต่อมามีคนมาขอซื้อผ้าทอของ**มึงไย้ มึงไย้**จึงทอผ้าขาย และมีคนมากมายรู้จัก **มึงไย้ มึงไย้**ดีใจและภูมิใจในตัวเองมาก

ผู้แต่ง *อุษณีย์ ศักดิ์พยุงไพร (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.สบเมย แม่ฮ่องสอน)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

จิ้งหรีด

กาลครั้งหนึ่ง มีจิ้งหรีดอยู่ฝูงหนึ่งเดินทางไปหาอาหารในเวลากลางคืน พวกมันเดินทางไปไกลมากแต่ก็ไม่เจออะไรเลย พวกมันรู้สึกเหนื่อยและหิวขึ้นมา เพราะว่ามันเดินทางมานานแล้ว อาหารก็ยังไม่เจอ น้ำก็ไม่มีดื่ม จึงพากันมานั่งพักในที่แห่งหนึ่ง ซึ่งที่ตรงนั้นเป็นที่โล่ง และมีพืชบางชนิดขึ้นไม่สูงมากนัก

พอพวกมันพักจนหายเหนื่อยแล้ว พวกมันได้สังเกตเห็นว่าที่ตรงนั้นเป็นที่โล่งและกว้างมาก และพืชที่กำลังขึ้นนั้นก็คือ ต้นข้าวโพดที่กำลังงอกขึ้นมาจากดินใหม่ๆ ยอดอ่อนๆ และมีน้ำค้างอยู่บนยอดด้วย พวกมันจึงจัดการกินยอดอ่อนๆ ของข้าวโพด ดื่มน้ำค้างบนยอดข้าวโพดจนหมดและพวกมันก็ตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่แห่งนั้นเพราะมีอาหารอุดมสมบูรณ์

เมื่อเวลาผ่านไปหลายวัน ปรากฏว่าข้าวโพดของ**ป้างเยีย**ก็ถูกทำลายไปมาก พอ**ป้างเยีย**ได้มาเห็นข้าวโพดถูกกัดกินไปมากมายเช่นนั้น **ป้างเยีย**จึงมาเฝ้า พอตกกลางคืนพวกจิ้งหรีดก็ออกมาส่งเสียงร้องและกระโดดไปกัดกินข้าวโพดของ**ป้างเยีย**อีก **ป้างเยีย**จึงรู้ว่าที่แท้เป็นฝีมือของพวกจิ้งหรีดเหล่านี้นั่นเอง **ป้างเยีย**จึงจับจิ้งหรีดมาทำอาหารกินทั้งหมด จากนั้นมาข้าวโพดของ**ป้างเยีย**จึงไม่มีจิ้งหรีดมากัดกินอีกเลย

ผู้แต่ง *อภิชาติ อนุสาวรีย์ดอย (โรงเรียนบ้านห้วยคุ อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ชายชราเก็บของเก่า

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีชายชราคนหนึ่งมีรูปร่างผอม หน้าตาซีดเซียว ทุกวันชายชราคนนี้จะเดินทางไปในที่ต่างๆ เพื่อเก็บของเก่านำไปขาย และซื้ออาหารเลี้ยงตัวเอง

วันหนึ่งชายชราคนนี้ได้เดินทางไปหาของเก่าเหมือนเดิมเช่นทุกวัน เมื่อเก็บของไปเก็บของมาก็เจอเหล็กอยู่ชิ้นหนึ่งซึ่งดูเหมือนเป็นของเก่าโบราณ ชายชรารู้สึกดีใจมากจึงเก็บเหล็กเก่าโบราณนั้นกลับมาที่บ้านด้วย ชายชรานั่งคิดอยู่นานว่าจะต้องทำอย่างไรจึงจะเอาเหล็กเก่าโบราณที่ตนเก็บมาได้นั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ และแล้วชายชราคนนี้ก็คิดออก **“เราจะเอามันมาตีเป็นมีดเพื่อจะได้ใช้ในแต่ละวัน”** เขาจึงคิดสร้างที่สูบลมและไปตัดไม้มาทำที่สูบลมตีมีด เขาใช้เวลาทำ 3 วันเต็ม ก็ได้ที่สูบลม หลังจากนั้นเขาก็ไปตัดไม้ที่แห้งแล้วมาเผาทำเป็นถ่านใช้เวลาอีก 3 วันจึงได้ถ่านมา ต่อมาชายชราจึงเอาเหล็กที่ตนเก็บมานั้นตีเป็นมีด เขาตีได้มีดที่สวยงามมาก ใครพบเห็นต่างก็ชื่นชมมีดเล่มนั้นและอยากจะได้เป็นของตนเอง แต่ชายชราไม่ยอมขาย

ต่อมาเศรษฐีที่ร่ำรวยมากคนหนึ่งได้มาขอซื้อมีดเล่มนั้นด้วยราคาที่สูงมาก แต่ชายชราก็ไม่ยอมขายอีก ชายชราได้นำมีดที่ตนตีได้นั้นมาทำงานรับจ้างบ้าง ทำสวน ทำไร่บ้าง จากนั้นมา ชายชราผู้นี้จึงมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีอยู่สุขสบายเหมือนอย่างคนอื่นๆ จากที่เคยเป็นคนเก็บของเก่ามาขายก็เปลี่ยนมาเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงเรื่องการตีมีด โด่งดังไปทั่ว

เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

แตงกวา

สามีภรรยาคู่หนึ่งมีลูกสองคน คนหนึ่งเป็นเด็กผู้หญิงชื่อ **เอ๊ีย** อีกคนหนึ่งเป็นเด็กผู้ชายชื่อ **ลี เอ๊ีย**เป็นเด็กน่ารักและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ เธอชอบสังเกต ซักถามเมื่อมีข้อสงสัย ส่วน**ลี**เป็นเด็กดื้อ ขี้เกียจ รูปร่างผอมดำและขายาว

วันหนึ่ง**เอ๊ีย**ถามแม่ว่า **“เมื่อไหร่เราจะไปปลูกแตงกวาที่ไร่คะ”** แม่ของ**เอ๊ีย**ตอบว่า **“เราไปปลูกตอนนี้ยังไม่ได้จ๊ะเพราะฝนยังไม่ตก ดินแห้งปลูกอะไรก็คงจะไม่ขึ้น”** พอค่ำวันหนึ่งฝนก็ตกลงมา **เอ๊ีย**ดีใจมากเพราะจะได้ไปปลูกแตงกวา

ส่วนลีเมื่อรู้ว่าฝนตก จึงออกไปเล่นน้ำฝนกับเพื่อนๆ เมื่อแม่ไม่เห็น**ลี** จึงถาม**เอ๊ย**ว่า **“เห็นลีไหม” เอ๊ย**ตอบว่า **“ไม่เห็นค่ะ”** ไม่นานลีก็กลับมาถึงบ้าน เขายืนตัวสั่นอยู่หน้าบ้าน แม่เห็นอย่างนั้นจึงบอกให้**ลี**ไปเปลี่ยนเสื้อผ้า แต่**ลี**ก็ยังไม่ยอมไปเปลี่ยนเสื้อผ้า พอรุ่งเช้า **ลี**จึงไม่สบาย แม่จึงไม่ให้**ลี**ไปไร่ ส่วนแม่กับ**เอ๊ย**เดินทางไปปลูกแตงกวาแต่เช้าตรู่ เมื่อปลูกเสร็จแล้ว แม่กับ **เอ๊ย** ก็ไปที่ไร่ต่อ แม่เอาเมล็ดแตงกวาออกมาปลูกอีกที่ไร่ **เอ๊ย**จึงถามกับแม่ว่า **“ทำไมแม่ปลูกแตงกวาเยอะจังเลยคะ”** แม่บอกว่า **“ที่ปลูกเยอะเพราะถึงแม้ว่าเราจะกินไม่หมด เราก็จะสามารถแบ่งให้เพื่อนบ้านกินและขายได้เงินไงจ๊ะ”**

จนเวลาผ่านไปหลายสัปดาห์แม่กับ**เอ๊ย**ก็ไปที่ไร่อีก ส่วน**ลี**ก็หนีไปเที่ยวที่อื่น ปรากฏว่าแตงกวามีทั้งลูกใหญ่และลูกเล็กเยอะแยะไปหมด **เอ๊ย**ถามแม่ว่า **“ทำไมเมล็ดมันเล็กนิดเดียว แต่ตอนนี้ผลมันใหญ่คะ”** แม่ตอบว่า **“ถ้าเมล็ดมันใหญ่เราก็ปลูกไม่ได้เยอะซิจ๊ะ แต่ถ้าเมล็ดมันเล็กเราก็จะปลูกได้เยอะไง”** แล้วสองแม่ลูกก็พากันหัวเราะและช่วยกันเก็บแตงกวาจนเต็มกระบุงแล้วพากันกลับบ้าน

เมื่อเวลาผ่านไป**เอ๊ย**กับ**ลี**ต่างคนต่างไปมีครอบครัวของตนเอง ครอบครัว**เอ๊ย**นั้นทุกปีจะมีแตงกวากิน และมีรายได้จากการขายแตงกวา ส่วนของครอบครัวของ**ลี** ทุกปีจะไม่มีแตงกวากิน และไม่มีรายได้เหมือน**เอ๊ย** เพราะ**ลี**เป็นคนเกียจคร้าน ไม่ยอมเรียนรู้และขยันเหมือน**เอ๊ย**

ผู้แต่ง *สโรชา แซ่ลี (ชุมชนม้ง)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ตีมีด

นานมาแล้ว มีชายคนหนึ่งชื่อ**ตง** **ตง**เป็นเด็กกำพร้าพ่อแม่มาตั้งแต่เกิด **ตง**ได้อาศัยอยู่กับลุงจนกระทั่งเติบโตขึ้นมาเป็นชายหนุ่ม ลุงถาม**ตง**ว่า **“ตง อยากทำอาชีพอะไร” “ตีมีดเป็นสิ่งที่ผมชอบ และการตีมีดก็เป็นการฝึกความอดทนและความขยันครับ”**

ลุงจึงได้บอก**ตง**ว่า **“ถ้าอย่างนั้นลุงจะเป็นคนสอนตีมีดให้เองนะ”** **ตง**ได้พูดขึ้นมาว่า **“แล้วผมจะเอาเงินที่ไหนมาลงทุนครับ”** ลุงจึงบอกว่า **“ไม่เป็นไร ลุงจะเป็นคนออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้ก่อนเอง”** **ตง**รู้สึกดีใจเป็นอย่างมาก

วันรุ่งขึ้น**ตง**ตื่นแต่เช้าและบอกกับลุงว่า **“ลุงครับ วันนี้ผมจะไปตัดไม้มาทำโรงตีมีดนะครับ”** แล้วก็ออกเดินทางไปตัดไม้มาสร้างโรงตีมีดอย่างขยันขันแข็ง เมื่อ**ตง**สร้างโรงตีมีดเสร็จแล้ว ลุงจึงพา**ตง**ไปซื้ออุปกรณ์ตีมีดต่างๆ หลังจากนั้นลุงได้ลงมือสอนวิธีการตีมีดให้แก่**ตง** ขณะที่ลุงสอนการตีมีดให้**ตง**อยู่นั้น **ตง**ได้ตีถูกมือของตัวเอง เขารู้สึกเจ็บมือมาก ทำให้เขาคิดว่างานตีมีดนั้นเป็นงานที่อันตรายและทำให้เขาเริ่มรู้สึกไม่ชอบ เมื่อถึงเวลาที่**ตง**ต้องเข้านอน เขาก็ครุ่นคิดเรื่องนี้อยู่ในใจเป็นเวลานานว่า เขาไม่อยากทำอาชีพตีมีดแล้ว และพรุ่งนี้เขาจะไปบอกลุงว่า ไม่อยากตีมีดอีกแล้ว และเขาก็ได้นอนหลับไป

พอตื่นเช้าขึ้นมา **ตง**ได้เดินไปเก็บอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับตีมีดของตนเพื่อนำไปคืนให้ลุง ขณะที่เขากำลังเก็บอุปกรณ์อยู่นั้น เขาก็คิดในใจว่า ลุงอุตส่าห์ตั้งใจซื้ออุปกรณ์ทำมีดทุกอย่างให้ตนและถ้าตนไม่ทำแล้วใครจะมาทำแทน **ตง**จึงตัดสินใจว่าจะฝึกตีมีดกับลุงใหม่อีกครั้ง หลังจากนั้น**ตง**ก็มาฝึกตีมีดกับลุงทุกวัน จนทำให้**ตง**ชำนาญมากขึ้นเรื่อยๆ

ต่อมามีผู้คนรู้จัก**ตง**ในฐานะนักตีมีดที่ฝีมือดีคนหนึ่ง มีคนมากมายนำเหล็กหรือมีดเก่าๆ มาให้**ตง**ตีทุกวัน จนกระทั่งทำให้**ตง**มีรายได้และประกอบเป็นอาชีพของตนเองได้ เมื่อวันเวลาผ่านไป **ตง**ได้แต่งงานกับผู้หญิงที่เขารักซึ่งมีฐานะดี และผู้หญิงคนนั้นก็รัก**ตง**เพราะ**ตง**เป็นคนขยันและอดทน **ตง**กับภรรยามีครอบครัวที่อบอุ่นและมีความสุขจนถึงทุกวันนี้

ผู้แต่ง *อภิชาติ อนุสาวรีย์ดอย (ชุมชนม้ง โรงเรียนบ้านห้วยคุ อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เต่าหางานทำ

ที่ทำการไปรษณีย์แห่งหนึ่งได้ติดประกาศรับสมัครพนักงานใหม่ ม้ากับเต่าซึ่งเป็นเพื่อนกัน จึงชวนกันไปสมัครงาน ทั้งสองได้ฝึกทำหน้าที่ส่งจดหมาย ฝ่ายเต่านั้นเดินช้าจึงทำให้วันหนึ่งๆ มันส่งจดหมายได้เพียงแค่หนึ่งฉบับเท่านั้น ส่วนม้าวิ่งเร็ว วันหนึ่งๆ มันสามารถส่งจดหมายได้เป็นร้อยฉบับ ดังนั้นม้าจึงได้ทำงานนี้ ส่วนเต่าต้องกลับบ้านไป

ระหว่างเดินกลับบ้าน เต่าเจอลิง ลิงจึงชวนเต่าไปสมัครงานที่สถานีดับเพลิง ลิงกับเต่าได้ฝึกงานเป็นเจ้าหน้าที่ดับไฟบนยอดไม้ ฝ่ายลิงสามารถไต่ขึ้นไปถึงยอดไม้ได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว ส่วนเต่านั้นขึ้นต้นไม้ไม่ได้ ลิงจึงได้งานทำ ส่วนเต่าต้องกลับบ้านไป

อยู่มาวันหนึ่ง มีละครสัตว์คณะใหญ่ มาจัดการแสดงในเมือง เต่าก็ไปสมัครงานอีกครั้ง ครั้งนี้เต่าได้งานทำเป็นตัวแสดงในคณะละครสัตว์ เมื่อเปิดการแสดง เต่าเป็นสัตว์ตัวแรกที่ออกมายืนกลางเวที แล้วช้างขึ้นไปเหยียบบนหลังเต่า เสือขึ้นไปยืนบนหลังช้าง ลิงขึ้นไปยืนบนหลังเสือ และสุดท้ายสุนัขจิ้งจอกขึ้นไปยืนบนหลังลิง

ผู้ชมต่างตื่นเต้นตกตะลึงไปกับการแสดงของคณะละครสัตว์ และประทับใจกับความแข็งแกร่งของเต่า เต่าจึงได้งานทำ

เรียบเรียงโดย *สพฐ.*

ทางที่ฉันใช้

มีผู้ชายคนหนึ่งชื่อ **โจ้โพ้ไละ** เขาเป็นคนตัวสูงและผอมแห้ง **โจ้โพ้ไละ**อาศัยอยู่กับตาสองคน วันหนึ่งตาพูดกับ**โจ้โพ้ไละ**ว่า **“หลานรัก ตาอยากกินปูและกุ้งมากเลย หลานไปหาปู หากุ้งให้ตาหน่อยเถิด”** **โจ้โพ้ไละ**จึงตอบตาว่า **“ได้ครับ”** พูดจบ**โจ้โพ้ไละ**ก็สะพายย่ามแล้วถือมีดเดินออกไป

โจ้โพ้ไละเดินทางไปนานแล้วแต่ก็ยังไม่ถึงลำห้วยสักที **โจ้โพ้ไละ**จึงพูดขึ้นว่า **“เอ๊ะ!! ทำไมทางที่ฉันเดิน มันไกลนักนะ” โจ้โพ้ไละ**จึงตัดสินใจไม่เดินต่อ แต่จะเดินกลับบ้าน ระหว่างทางที่เดินกลับบ้าน **โจ้โพ้ไละ**คิดในใจว่าตาของเขาอยากกินกุ้งและปู แต่เขาเดินทางไปไกลแล้ว ก็ไม่เจอลำห้วยเลยสักแห่งเดียว และไม่ได้อะไรกลับบ้านเลย แล้วเย็นนี้ตาจะกินข้าวกับอะไร เมื่อคิดได้ดังนั้น **โจ้โพ้ไละ**ก็ไม่อยากกลับบ้านแล้ว แต่เขาเองก็หมดแรงที่จะเดินทางกลับไปหาปู หากุ้ง **โจ้โพ้ไละ**จึงนั่งลงด้วยความเหน็ดเหนื่อย ระหว่างที่นั่งอยู่นั้น เขาก็มองดูรอบๆ ตัว แล้วเขาก็เจอเส้นทางหนึ่งเป็นทางลงดอย เขาคิดในใจว่า ดีแล้วล่ะ เขาขึ้นดอยไม่ไหวแล้ว ทีนี้ขอลงดอยก็แล้วกัน

โจ้โพ้ไละเดินลงดอยอย่างเร็ว ลงได้หน่อยเดียวก็เจอลำห้วย เมื่อถึงลำห้วย เขาเจอผักก็เด็ดผักใส่ย่าม จากนั้นก็หากุ้ง ปู เขียด เมื่อหาได้ใกล้จะเต็มถุงย่ามแล้ว **โจ้โพ้ไละ**จึงคิดว่า ได้แค่นี้ตาก็อิ่มแล้ว คิดได้ดังนั้น **โจ้โพ้ไละ**ก็หันหลังเดินกลับบ้าน ทันใดนั้น เขาก็แลเห็นตัวกลมๆ สีดำแล้วยังมีตัวสีดำยาวๆ อีกตัวหนึ่ง ตอนแรก**โจ้โพ้ไละ**ไม่กล้าไปดูเพราะกลัวแต่ว่าสองสิ่งนั้นกำลังดิ้นและขยับตัวแรงขึ้น เขาก็อดใจไม่ได้จึงเดินไปดู

เมื่อไปถึง**โจ้โพ้ไละ**ก็หัวเราะ เพราะสิ่งที่เขาเห็นก็คือ ปลาไหลและปูกำลังต่อสู้กันอยู่ **โจ้โพ้ไละ**คิดในใจว่า ดีแล้วละ ทีนี้เราจะได้ทั้งปูและปลาไหลกลับบ้าน แล้วเขาก็จับปูใส่ย่าม จากนั้นก็จับปลาไหล แต่ปลาไหลตัวมันลื่นจับกี่ครั้งก็หลุดมือจนตัวของเขาเปียกปอนไปหมด **โจ้โพ้ไละ**โมโหจึงเอามีดตีปลาไหลจนปลาไหลสลบดิ้นไม่ได้ **โจ้โพ้ไละ**จึงสามารถจับปลาไหลใส่ย่ามได้พร้อมกับคิดในใจว่า ถึงทางจะไกลแค่ไหน แต่ตอนนี้เขาเก็บได้ทั้งผัก กุ้ง ปู ปลา และปลาไหลตัวใหญ่อีกตัวหนึ่งด้วย คิดได้อย่างนั้นเขาก็มีแรงที่จะเดินให้ถึงบ้านได้

ผู้แต่ง *สอนชัย เขมราชวงค์, อุษณีย์ ศักดิ์พยุงไพร (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เห็ด

วันหนึ่งในช่วงฤดูฝน **หมี**กับ**ป๋อ**ชวนกันไปหาของป่า ระหว่างทาง ทั้งสองเจอลุงบีกำลังหาของอยู่ **ป๋อ**เลยถามลุงบีว่า **“ลุงกำลังหาอะไรอยู่ครับ”** ลุงบีตอบว่า **“ลุงกำลังหามีดอยู่ ไม่รู้ว่ามันหายไปไหน ลุงจำได้ว่าลุงเอามีดวางไว้ตรงนี้นะ”**

ทั้งสองคนจึงอาสาช่วยลุงบีหามีด จนไปเจอมีดตกอยู่ที่ข้างต้นไม้ **ป๋อ**บอกว่า **“ลุงครับ มีดของลุงตกอยู่ตรงนี้ครับ”** ลุงพูดว่า **“มันตกอยู่นี่นี่เอง ลืมไปว่าเมื่อกี้มาตัดไม้ที่นี่ ขอบใจมากนะ ที่ช่วยหามีดของลุงจนเจอแล้วทั้งสองคนจะไปไหนกันเหรอ”** **ป๋อ**ตอบว่า **“เราจะไปหาเห็ดครับ”** แล้วทั้งสองคนจึงออกเดินทางไป

ป๋อกับ**หมี**เดินไปเรื่อยๆ ครู่หนึ่งพวกเขามองข้างทางเห็นเห็ดขึ้นที่โคนต้นไม้ที่ล้มอยู่บนผิวดิน จึงชวนกันไปเก็บเห็ด แต่ว่าเห็ดมีไม่พอเก็บ ทั้งสองคนไม่ละความพยายามยังคงเดินหาเห็ดต่อไป ระหว่างเดินอยู่นั้น**หมี**บอก**ป๋อ**ว่า **“เราขึ้นไปหาเห็ดบนภูเขาดีไหม ที่นั่นน่าจะมีเยอะนะ”** **ป๋อ**บอกว่า **“ได้ซิ ไปกัน”**

ทั้งสองจึงเดินขึ้นไปบนภูเขาลูกใหญ่และไปเจอเห็ดขึ้นตามโคนต้นไม้มากมาย แล้วทั้งสองคนก็ไม่รอช้า เก็บเห็ดใส่กระบุงอย่างสนุกสนาน เมื่อเวลาผ่านไป **หมี**พูดขึ้นว่า **“เห็ดมีเยอะมากเลย เก็บไม่ไหวแล้ว ตอนนี้ไม่มีที่ใส่แล้วด้วย”** **ป๋อ**ก็บอกว่า **“เราก็เหมือนกัน ไม่มีที่ใส่แล้ว ถ้าอย่างนั้นวันนี้เรากลับบ้านกันก่อนไหม วันหลังเราค่อยมาเก็บเห็ดกันอีก”** ทั้งสองจึงเดินกลับไปด้วยกันอย่างมีความสุข

เมื่อ**หมี**กับ**ป๋อ**กลับถึงบ้าน **หมี**ก็เอาเห็ดที่เก็บมาได้ทำอาหารให้ทุกคนในครอบครัวกิน ส่วน**ป๋อ**ก็เอาเห็ดที่เก็บมาได้แบ่งไว้ส่วนหนึ่งทำอาหารกิน และอีกส่วนหนึ่งแบ่งให้ยายข้างบ้านทำอาหารกิน ทั้งสองคนได้รับคำชมว่าเป็นเด็กดีและขยันขันแข็ง

เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หมวด
ความรัก

คนเก่งของชาลี

หมู่บ้านแห่งหนึ่งตั้งอยู่ติดแม่น้ำ ในหมู่บ้านนี้มีครอบครัวหนึ่งซึ่งมีพ่อ แม่ และลูกชายชื่อ **ชาลี ชาลี**เป็นเด็กน่ารัก ขยันขันแข็ง เรียนอยู่ชั้น ป. 1

ทุกๆ เช้า**ชาลี**จะตื่นแต่เช้า ช่วยแม่ทำกับข้าว อาบน้ำ กินข้าว และแต่งตัว ไปโรงเรียน

ส่วนวันหยุดเสาร์อาทิตย์ **ชาลี**จะตามพ่อไปตัดไม้ไผ่ เพื่อมาทำสะพานข้ามแม่น้ำ

เช้าวันหนึ่ง เมื่อ**ชาลี**ไปถึงโรงเรียน ครูให้เด็กนักเรียนทำของเล่นมาส่งคนละ 1 ชิ้น เมื่อ**ชาลี**กลับบ้าน เขารีบไปหาพ่อ และบอกพ่อให้ช่วยทำของเล่น พ่อกับ**ชาลี**ไปตัดไม้ไผ่มาทำจักตอก พ่อสอน**ชาลี**สานลูกตะกร้อใบเล็กๆ เมื่อเสร็จแล้ว **ชาลี**พูดว่า **“โอ้โห ฝีมือผมเหรอนี่”** พ่อพูดว่า **“ใช่แล้วจ้ะ ลูกพ่อเก่งจริงๆ” ชาลี** อมยิ้มด้วยความภูมิใจ

ตกดึกมาหลังจากที่**ชาลี**อาบน้ำ และกินข้าวเย็นเสร็จแล้ว เขาต้องทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ แต่เขาไม่เข้าใจจึงไปขอให้พ่อช่วยอธิบาย จากนั้น**ชาลี**ก็สามารถทำได้ เมื่อทำการบ้านเสร็จ**ชาลี**

วันรุ่งขึ้น **ชาลี**เอาตะกร้อและการบ้านไปส่งครู ครูชมว่าตะกร้อของ**ชาลี**สวย และเมื่อครูตรวจการบ้านก็พบว่า **ชาลี**ทำถูกหมดทุกข้อ เพื่อนๆ ในห้องเรียนปรบมือให้**ชาลี ชาลี**พูดกับเพื่อนๆ ว่า **"ที่ผมทำการบ้านถูกหมดทุกข้อ เพราะผมมีคนหนึ่งที่คอยสอนผม"** เพื่อนๆ ต่างสงสัยว่า ใครคือคนเก่งของ**ชาลี ชาลี**จึงตอบว่า **"คนเก่งของผมก็คือพ่อของผมเองครับ พ่อสอนผมทำการบ้าน สอนให้ผมเป็นเด็กดี"** เพื่อนๆ ปรบมือให้**ชาลี ชาลี**ยิ้มด้วยความภาคภูมิใจ

ผู้แต่ง *นิภาพร กมลศุภพิไลย*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ใคร เป็นหัวหน้า

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว อวัยวะทุกส่วนบนหัวของมนุษย์ต่างพูดได้

วันหนึ่ง อวัยวะแต่ละส่วนคุยกันว่า เราควรจะมีหัวหน้าเพื่อช่วยดูแลอวัยวะอื่นๆ เราจะยกย่องผู้ใดขึ้นเป็นหัวหน้าดี

ตาก็พูดขึ้นก่อนว่า **“ยกย่องฉันเป็นหัวหน้าซิ เพราะฉันมองเห็นทุกสิ่ง”** หูพูดขึ้นบ้างว่า **“ยกย่องฉันเป็นหัวหน้าซิ เพราะฉันได้ยินเสียงทุกเสียง”** จมูกก็พูดขึ้นบ้างว่า **“ให้ฉันเป็นหัวหน้าซิ เพราะฉันสามารถรับรู้กลิ่นต่างๆ ได้ทุกกลิ่น”** ส่วนปากไม่ชอบสิ่งที่อวัยวะอื่นๆ พูด ปากจึงพูดขึ้นว่า **“ต้องยกย่องฉันซิ ยกให้ฉันเป็นหัวหน้า ฉันทำสิ่งต่างๆ ได้หลายอย่าง ฉันกินก็ได้ พูดก็ได้”** อวัยวะ ตา หู จมูก และปาก ต่างต้องการเป็นหัวหน้า ต่างทะเลาะกัน ประท้วงกัน จึงไม่ทำหน้าที่ที่เคยทำ ตาไม่ยอมดูสิ่งใดๆ หูไม่ยอมฟังเสียงทุกเสียง จมูกไม่ยอมดมกลิ่นทุกกลิ่น ปากก็ปิด ไม่กินไม่พูด

สามวันต่อมา ร่างกายก็อ่อนแรงลง อวัยวะทุกส่วนป่วยหนัก ใกล้ตาย อวัยวะเหล่านั้นจึงคิดได้ว่า **“เราไม่ควรทะเลาะแก่งแย่งกัน การแก่งแย่งกันเป็นใหญ่นั้น มีแต่จะก่อให้เกิดความเสียหาย”** อวัยวะจึงมาพูดคุยกันใหม่ และตกลงกันว่า **“ต่อไปนี้ เราจะรักใคร่กลมเกลียวกัน เราจะหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดด้วยความรัก ไม่รอคำสั่ง ไม่แก่งแย่ง และไม่เกี่ยงกัน”**

นับจากวันนั้น อวัยวะทุกส่วนก็อยู่ร่วมกันอย่างราบรื่นด้วยความรักและเป็นสุข อีกทั้งยังทำให้ร่างกายแข็งแรงด้วย

เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ชุดม้งของป้าง

มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ**ป้าง**[1] **ป้าง**เป็นเด็กกำพร้ามาตั้งแต่เกิด อาศัยอยู่กับปู่และย่า **ป้าง**เป็นเด็กตัวเล็กๆ ผิวขาว น่ารัก เรียนเก่ง และเป็นที่รักของคุณครู เพื่อนๆ มักอิจฉาและแกล้ง**ป้าง**บ่อยๆ

เมื่อเทศกาลปีใหม่ม้งมาถึง เพื่อนๆ ของ**ป้าง**ต่างก็แต่งชุดม้งชุดใหม่มาโรงเรียน แต่**ป้าง**ไม่มีชุดม้งใหม่ใส่เหมือนเพื่อน เพื่อนๆ มักพูดกันว่า **ป้าง**เป็นเด็กที่โชคร้าย กำพร้าพ่อแม่มาตั้งแต่เกิด เลยไม่มีใครทำชุดใหม่ให้**ป้าง** ป้างอายเพื่อนๆ ที่ไม่มีชุดใหม่ใส่จึงไม่ยอมไปโรงเรียน จนย่าของ**ป้าง**ถามว่า **“ป้าง ทำไมไม่ไปโรงเรียนจ๊ะ” ป้าง**ตอบว่า **“ไม่มีอะไรค่ะหนูแค่ไม่อยากไปโรงเรียนค่ะ” ป้าง**ไม่กล้าบอกย่า เพราะกลัวว่าอาจจะทำให้ย่าไม่สบายใจ ย่ามองดูใบหน้าและฟังคำพูดของ**ป้าง** ย่าก็พอที่จะเดาได้ว่า ทำไม**ป้าง**จึงไม่ไปโรงเรียน ย่าจึงบอกกับ**ป้าง**ว่า **“ป้างไปโรงเรียนเถอะนะ” ป้าง**ไม่อยากขัดใจย่าจึงยอมไปโรงเรียนทุกวัน

วันหนึ่ง**ป้าง**กลับมาจากโรงเรียน พอมาถึงบ้าน **ป้าง**เห็นชุดม้งใหม่สวยงามมากวางอยู่บนเตียงนอนของ**ป้าง ป้าง**สงสัยว่าเป็นของใครจึงวิ่งไปถามย่า **“ย่าจ๋า ชุดม้งสวยๆ บนเตียงนอนของหนูเป็นของใครจ๊ะ”** ย่าตอบว่า **“เป็นของป้างจ้ะ ย่าทำให้ป้างเอง” ป้าง**ดีใจมากจนคืนนั้น **ป้าง**นอนไม่หลับ ย่าจึงบอกว่า **“ป้างเข้านอนเถอะเดี๋ยวพรุ่งนี้จะได้ตื่นแต่เช้าไปโรงเรียน”**

พอรุ่งเช้าป้างก็รีบอาบน้ำแต่งตัวและใส่ชุดม้งใหม่ไปโรงเรียน จนเพื่อนๆ ของ**ป้าง**เข้ามาทักว่า **“ป้างใส่ชุดม้งใหม่แล้วสวยจังเลย” ป้าง**ดีใจมากที่เพื่อนๆ ชอบชุดม้งที่**ป้าง**ใส่และไม่มีใครแกล้ง**ป้าง**อีกเลย

ผู้แต่ง *สโรชา แซ่ลี (ชุมชนม้ง)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

---

1 **ป้าง** *ในภาษาม้งแปลว่าดอกไม้*

เด็กชายดำ

นานมาแล้วมีเด็กผู้ชายคนหนึ่งชื่อดำ ดำอายุ 5 ปี และอยู่ตัวคนเดียว ดำไม่มีบ้านต้องเร่ร่อน อดมื้อกินมื้อไปวันๆ และชอบขโมยสิ่งของของคนอื่น

อยู่มาวันหนึ่ง ดำรู้สึกหิวจนทนไม่ไหว จึงคิดว่า **“เราหิวข้าวจนแทบทนไม่ไหวแล้ว เราจะไปหาข้าวที่ไหนมากินดีนะ”** แล้วเขาก็ตัดสินใจไปขโมยข้าวของคนข้างบ้านมากิน ดำเข้าไปในบ้านอย่างระมัดระวังเพราะกลัวเจ้าของบ้านจะเห็น เพียงครู่เดียวเขาก็สามารถเข้าไปในห้องครัวได้อย่างง่ายดาย และเริ่มตักข้าวตักแกงมากินอย่างหิวโหย

ขณะกำลังแอบกินข้าวอยู่นั้น ดำก็ต้องตกใจ เมื่อเขาได้ยินเสียงเจ้าของบ้านตะโกนเสียงดังออกมาว่า **“ทำอะไร”** แล้วเจ้าของบ้านก็จับดำไว้ ด้วยเจ้าของบ้านเป็นคนใจดี มีเมตตาจึงตักข้าวเพิ่มให้ดำกินจนอิ่ม ดำรู้สึกละอายใจและเสียใจ จึงกล่าวขอโทษและเล่าเรื่องของตัวเองให้เจ้าของบ้านฟัง เจ้าของบ้านสงสาร ไม่อยากให้ดำไปขโมยของของใครอีก จึงได้รับดำมาเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนด้วยความเมตตา ต่อมาดำก็เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและช่วยเหลือเด็กคนอื่นๆ ต่อไป

เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เพื่อนของเราหาย

มีเด็กผู้ชายคนหนึ่งชื่อ **ม้ง** เขาเป็นคนเงียบ ค่อนข้างเก็บตัวและไม่ค่อยชอบเล่นกับใคร เขาจึงแทบไม่มีเพื่อนเลย เมื่อ**ม้ง**อายุถึงเกณฑ์ที่จะต้องเข้าไปเรียนในโรงเรียน เขาก็ไม่อยากไปโรงเรียน เพราะเขาไม่รู้จักใครเลย **ม้ง**คิดว่าเด็กทุกคนที่เขาเจอนั้นเป็นคนแปลกหน้าที่เขาไม่คุ้นเคย และเขาก็ไม่เคยอยู่กับคนหมู่มาก จึงทำให้เขาไม่อยากไปโรงเรียน

เมื่อ**ม้ง**ไปเรียนในโรงเรียนใหม่ๆ เขาก็จะไม่ยอมเล่นร่วมกับเด็กๆ คนอื่นและไม่ยอมทำอะไรเลย ขณะที่เพื่อนๆ ทุกคนเล่นกันอย่างสนุกสนานและก็ชวน**ม้ง**เล่นด้วยกัน แต่**ม้ง**กลับนิ่งเฉย และเดินจากเพื่อนไปนั่งอยู่คนเดียวที่หลังห้อง มีอยู่วันหนึ่ง**ม้ง**ไม่สบายและ**ม้ง**ก็ไม่มาโรงเรียนหลายวัน คุณครูได้พานักเรียนทุกคนในห้องของ**ม้ง**ไปเยี่ยม**ม้ง**ถึงที่บ้าน หลังจากที่ทุกคนกลับไปหมดแล้ว **ม้ง**รู้สึกแปลกใจมาก และเขาเองก็ดีใจมากที่เพื่อนๆ ทุกคนมาเยี่ยม เมื่อ**ม้ง**หายป่วยแล้ว เขาก็กลับไปเรียนที่โรงเรียนและคิดในใจว่า การมีเพื่อนนั้นก็เป็นสิ่งที่ดีมากเลย พอเวลาผ่านไปหลายเดือน **ม้ง**ก็ค่อยๆ ปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ โดยที่เขาไม่รู้ตัว เขาเริ่มมีความรู้สึกว่าตัวเองมีความสุขเมื่อได้เล่นกับเพื่อนๆ และเริ่มเหงาเมื่อเขาต้องอยู่คนเดียว จนในที่สุด**ม้ง**ก็สามารถเล่นกับเพื่อนๆ ได้อย่างมีความสุข และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเพื่อนๆ ได้ตามที่ตนเองถนัด เพื่อนๆ ของ**ม้ง**ต่างก็ชวน**ม้ง**เล่นด้วยกันตลอด **ม้ง**รู้ว่าอยู่คนเดียวไม่สนุกจำเป็นต้องมีเพื่อน เพราะเพื่อนทุกคนต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากนั้นเป็นต้นมา **ม้ง**ก็ไม่เก็บตัวเงียบอยู่คนเดียวอีกและเขาก็อยากไปโรงเรียนทุกๆ วัน

ผู้แต่ง *อภิชาติ อนุสาวรีย์ดอย (ชุมชนม้ง โรงเรียนบ้านห้วยคุ อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

พ่อของฉัน

พ่อของฉันเป็นคนขยัน เรามีอาชีพทำไร่ทำสวน บ่อยครั้งฉันเห็นพ่อเหนื่อยมาก แต่ฉันไม่รู้จะช่วยพ่อได้อย่างไร ฉันจึงเอาน้ำไปให้พ่อดื่ม และบอกพ่อว่า หนูรักพ่อนะ ไม่อยากให้พ่อทำงานหนักเลย พ่อมักจะบอกกับฉันว่า **“พ่อเห็นหนูเป็นเด็กดีและน่ารัก ตั้งใจเรียนพ่อก็หายเหนื่อยแล้ว”** เวลาว่างจากทำไร่ พ่อจะไปจับปลาในแม่น้ำมาให้แม่ทำอาหาร

วันนี้เป็นวันหยุด ฉันอยากไปจับปลา พ่อจึงพาฉันไปจับปลาด้วย เมื่อเราไปถึงแม่น้ำ เราลงไปจับปลาในน้ำตื้นๆ พ่อจับปลาได้ 1 ตัว แล้วพ่อเอาเชือกมัดปลาให้ฉันถือไว้ ฉันเอามือข้างซ้ายถือปลาไว้และฉันเอามือข้างขวาจับปลาในน้ำ เมื่อฉันจับปูได้หนึ่งตัวฉันดีใจมาก แต่ปูตัวนั้นได้หนีบมือของฉัน ฉันเจ็บมาก จึงร้องไห้เสียงดังพร้อมกับวิ่งไปหาพ่อ พ่อแกะเอาปูออกจากมือของฉัน พ่อไม่เห็นปลาในมือฉัน พ่อจึงถามว่า **“ปลาหายไปไหน”** ฉันจึงตอบว่า **“ปูหนีบมือ หนูตกใจจึงโยนปลาทิ้งไป ไม่รู้ว่าปลาหายไปไหน”** พ่อบอกฉันว่า **“ไม่เป็นไรคราวหน้า เราค่อยมาจับปลาใหม่และเราจะหาตะกร้ามาใส่ดีไหม ปลาจะได้ไม่หายอีก”** ฉันดีใจที่พ่อไม่โกรธและจะพาฉันมาจับปลาอีก จากนั้นเราไปเก็บผักกูดตามริมน้ำและกลับบ้านไปด้วยกัน

ผู้แต่ง *อรุณี แซ่ท่อ (ชุมชนม้ง โรงเรียนบ้านรักแผ่นดิน อ.เทิง เชียงราย*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

แม่ของฉัน

ครอบครัวของฉันอาศัยอยู่ด้วยกันสามคน พ่อ แม่ และฉัน ซึ่งเป็นลูกสาว พ่อมีหน้าที่ออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินเลี้ยงครอบครัว ส่วนแม่มีหน้าที่ทำงานบ้าน และฉันซึ่งเป็นลูกสาวมีหน้าที่เรียนหนังสือ

ทุกๆ เช้าแม่จะตื่นมาหุงข้าวและทำกับข้าวแต่เช้า เพื่อเตรียมให้พ่อไปทำงาน และเตรียมให้ฉันไปเรียนหนังสือ แล้วแม่ก็ทำงานบ้านทุกอย่าง บางวันที่แม่เหนื่อย แม่ก็จะบ่นให้พ่อและฉันฟัง ซึ่งทำให้พ่อและฉันเบื่อแม่ และอยากให้แม่หายไปสัก 2–3 วันน่าจะดี

อยู่มาวันหนึ่งแม่ต้องไปทำธุระต่างจังหวัด 5 วัน พ่อและฉันได้ยินดังนั้น ก็ดีใจมากอยากให้แม่ไปไวไว เมื่อแม่ไปแล้ว เราก็อยู่ด้วยกันสองคนอย่างมีความสุข อยากทำอะไรก็ได้ ไม่ต้องได้ยินใครบ่น

ผ่านไปวันที่สอง ตอนเช้ามาไม่มีใครทำกับข้าวให้กิน พ่อจึงทำให้กิน แต่อาหารก็ไม่อร่อยเลย เมื่อกินเสร็จพ่อให้ฉันไปล้างจาน ฉันก็ล้างจานไม่เป็น พ่อจำเป็นต้องล้างจานเองทั้งสามมื้อ ไหนจะต้องซักผ้า กวาดบ้าน ยิ่งเวลาผ่านไปงานก็ยิ่งเยอะขึ้น พ่อรู้สึกเหนื่อยกับงานมาก เมื่อครบ 5 วัน แม่ก็กลับมาถึงบ้าน เมื่อแม่มาถึงแม่ก็รีบทำงานบ้านจนเสร็จ พ่อรู้สึกว่าบ้านของเราน่าอยู่และอบอุ่นขึ้นมากเมื่อมีแม่อยู่ และไม่อยากให้แม่ไปไหนอีกเลย ประสบการณ์ครั้งนี้ ทำให้พ่อและฉันซึ่งเป็นลูกสาวรักแม่มากขึ้นกว่าเดิม

ผู้แต่ง *อรุณี แซ่ท่อ (ชุมชนม้ง โรงเรียนบ้านรักแผ่นดิน อ.เทิง เชียงราย*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ไม้ไผ่ สารพัดประโยชน์

ในป่าใหญ่แห่งหนึ่ง มีชุมชนกอไผ่อาศัยอยู่ด้วยกันหลายชนิด เช่น ไผ่หนาม ไผ่ผาก ไผ่เหลือง ไผ่นวล ไผ่รวก ไผ่หวานและไผ่ไร่

วันหนึ่ง ต้นไผ่ทุกต้นคุยกัน ไผ่หนามก็พูดขึ้นว่า **“ต้นไผ่ทุกต้นก็มีประโยชน์แตกต่างกันออกไป อย่างเช่น ไผ่หนามอย่างฉันมีประโยชน์นะ ฉันสามารถเป็นยารักษาโรคได้”** ไผ่ผากก็พูดขึ้นบ้าง **“ฉันก็เหมือนกัน เอาฉันไปสานจะได้ของใช้หลายอย่าง เช่น สานตะกร้า กระบุง กระด้ง เป็นต้น”** ไผ่เหลืองก็พูดว่า **“ส่วนฉันทำเครื่องใช้ต่างๆ ก็ได้นะ”** ไผ่หวานพูดต่อ **“ในลำต้นของเรามีน้ำที่หวาน น้ำจากต้นของเราเป็นยาแก้ร้อนได้”** ส่วนไผ่ไร่พูดว่า **“ส่วนเราเป็นไม้ที่แข็งแรง ทำอะไรก็ได้”** และไผ่รวกก็พูดว่า **“ฉันมีประโยชน์เหมือนกันเอาไปทำกระดาษได้”** แล้วไผ่นวลก็พูดขึ้นมาบ้างว่า **“ฉันขอพูดเป็นคนสุดท้ายนะ ฉันก็แข็งแรงเหมือนกัน ใช้ปูพื้นบ้านก็ได้ ทำอะไรก็ได้ เพราะฉันแข็งแรง”** ไม้ไผ่ทั้งหลายพูดอวดตัวกันด้วยความสุขใจ

เมื่อถึงฤดูฝน ไม้ไผ่ทุกชนิดจะแตกหน่อใหม่ๆ ออกมา และขยายพันธุ์ต่อไปเรื่อยๆ จนทำให้ทั้งป่าเขียวชอุ่ม

เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ยุง

เด็กหญิง**ไปะจ่าง** อายุ 7 ขวบ เห็นแม่รมควันอยู่ใต้ถุนบ้าน จึงสงสัยและถามแม่ว่า **“แม่คะ ทำไมควันฟุ้งทั่วบ้านเลยล่ะคะ”** เมื่อแม่ก่อไฟใต้ถุนบ้านเสร็จก็ขึ้นมาบนบ้านและพูดว่า **“ตอนค่ำ ยุงเยอะต้องรมควันไล่มันจ้า ถ้าลูกถูกยุงกัด ลูกจะไม่สบายแล้วลูกก็ไปโรงเรียนไม่ได้ไงจ๊ะ”** **ไปะจ่าง**ได้ยินจึงพูดว่า **“ที่โรงเรียนของหนู คุณครูก็เล่าเรื่องยุงเหมือนกันค่ะ ถ้ายุงกัดก็อาจจะเป็นไข้จับสั่น ไข้มาลาเรียหรือไข้เลือดออกค่ะ”** แล้วแม่ก็พูดว่า **“เพราะแม่กลัวยุงกัดลูกนั่นแหละ เวลาลูกเข้านอนแม่ถึงต้องกางมุ้งให้”** **ไปะจ่าง**มองแม่ด้วยสายตาที่ซาบซึ้งแล้วพูดว่า **“ขอบคุณค่ะแม่”**

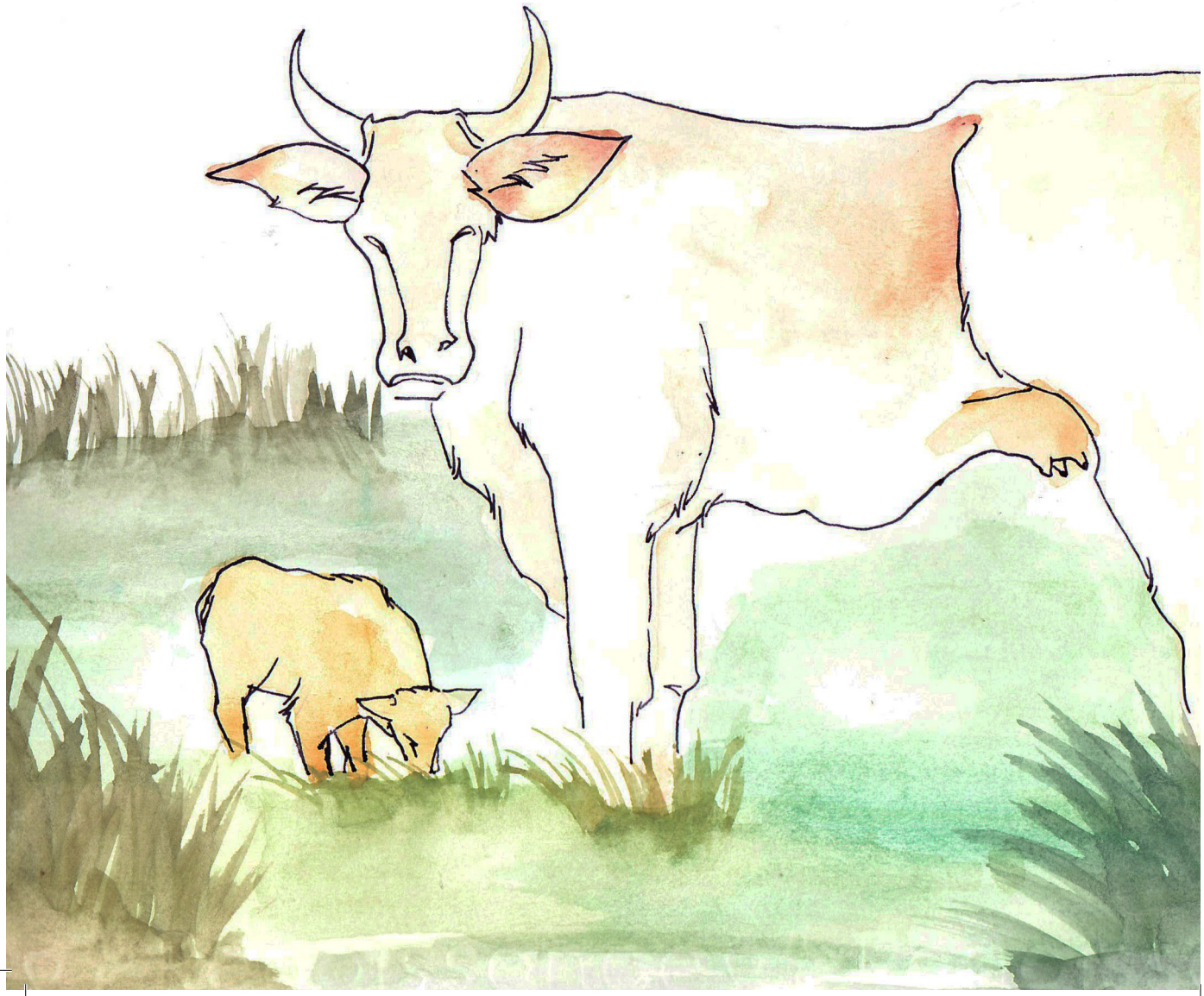
เมื่อถึงเวลากินข้าวมื้อเย็น พ่อ แม่ พี่ชาย และพี่สาว รวมทั้ง**กู๊** นั่งล้อมวงกินข้าวด้วยกัน ยุงตัวหนึ่งมากัดที่แขนของ**กู๊** **กู๊**รีบตบยุงทันที เมื่อพ่อเห็นจึงพูดว่า **“ตบยุงเป็นบาปนะลูก ทีหลังไล่มันไปก็พอ”** พี่สาวจึงพูดขึ้นว่า **“ได้ยินแล้วใช่ไหม**กู๊ **คราวหลังยุงกัดต้องทำอย่างไรนะ”** **กู๊**รีบพูดว่า **“ต้องตบมันให้ตายค่ะ”** แล้วทุกคนก็หัวเราะด้วยกันอย่างมีความสุข

แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

วัว

นานมาแล้วมีวัวแม่ลูกอยู่คู่หนึ่ง วันหนึ่งแม่วัวพาลูกวัวไปกินหญ้าในป่าลึก ขณะที่แม่วัวกินหญ้าอยู่ ก็ได้ยินเสียงร้องแต่แม่วัวและลูกวัวไม่ได้สนใจอะไร แม่วัวก็เอาแต่กินหญ้าที่ขึ้นใหม่และมียอดอ่อนๆ ส่วนลูกวัวก็วิ่งเล่นและกระโดดไปมาตามประสา โดยไม่ทันระวังหรือเฉลียวใจว่ากำลังจะมีอันตรายมาถึงตัว

เสือตัวหนึ่งที่กำลังหิวโซเดินย่องเข้ามาใกล้ๆ มันจ้องจะทำร้ายแม่ลูกคู่นั้นอยู่ เมื่อได้จังหวะเสือตัวนั้นก็กระโดดเข้ามาประชิดตัวแม่วัวและลูกวัว แม่วัวและลูกวัวตกใจมาก แม่วัวได้พูดว่า **“พ่อเสือเจ้าป่า เจ้าอย่ากินลูกข้าเลย ลูกของข้ายังเป็นเด็กอยู่ ปล่อยเขาไป แล้วเจ้ามากินข้าเถอะ”** ขณะเดียวกันลูกวัวก็พูดขึ้นมาว่า **“พ่อเสือเจ้าป่า เจ้าอย่ากินแม่ของข้าเลยเพราะแม่ของข้าเป็นผู้ให้กำเนิดข้า และให้ชีวิตแก่ข้า อีกอย่างแม่ของข้าก็แก่แล้ว เนื้อคงไม่อร่อย มากินตัวข้าดีกว่า ข้ายังเด็ก เนื้อของข้าอร่อยกว่าและหวานกว่าด้วย มากินข้าเถอะ เพราะถ้าท่านกินข้าและปล่อยแม่ของข้าไป ข้าก็จะได้ทดแทนบุญคุณของแม่ที่ให้กำเนิด”**

ขณะที่ลูกวัวและแม่วัวกัดฟันทำใจกล้าพูดไปท่ามกลางความกลัวนั้น เจ้าเสือตัวดังกล่าวก็เกิดความสงสารวัวแม่ลูกคู่นั้น มันเห็นว่าแม่วัวก็มีความรักต่อลูกมาก แม้แต่ชีวิตก็เสียสละเพื่อลูกได้ ส่วนลูกวัวก็มีความกตัญญูรู้คุณต่อแม่วัวและรู้จักตอบแทนบุญคุณแม่วัว แม้แต่ชีวิตก็ไม่เสียดาย ยอมตายเพื่อให้ผู้บังเกิดเกล้าจะได้รอดชีวิต เสือตัวนั้นจึงพูดว่า **“วันนี้ข้าจะไม่กินเจ้าสองแม่ลูก เพราะ ข้าสงสารและเห็นใจเจ้าทั้งสองที่ไม่เสียดายชีวิต ยอมตายได้เพื่อผู้ที่เป็นที่รักและผู้ที่มีพระคุณ ฉะนั้นเจ้าทั้งสองจงไปเถิด”** แล้วเสือตัวนั้นจึงเดินจากไปวัวแม่ลูกคู่นี้จึงรอดชีวิต และกลับบ้านอย่างปลอดภัย

ผู้แต่ง *อภิชาติ อนุสาวรีย์ดอย (ชุมชนม้ง โรงเรียนบ้านห้วยคุ อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

วันครู

ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งบนดอยสูง มีโรงเรียนเล็กๆ ของหมู่บ้าน ตั้งอยู่ในป่า โรงเรียนสร้างด้วยไม้ไผ่และมุงหลังคาด้วยใบตองตึง มีนักเรียนสิบห้าคนและครูสองคนชื่อ ครูเล็ก และครูบอย ครูทั้งสองคนเสียสละตนเองมาสอนนักเรียนบนดอย ครูทั้งสองไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก เดินทางไกลจากบ้านและครอบครัว มาสอนด้วยความเต็มใจ

วันนี้เป็นวันเปิดเทอมวันแรก ครูมายืนอยู่หน้าประตูโรงเรียนเพื่อรอรับนักเรียน เมื่อนักเรียนมาถึงโรงเรียน ครูก็พานักเรียนไปทำความสะอาดรอบๆ โรงเรียนและในห้องเรียน เมื่อทำงานเสร็จอย่างที่ตั้งใจแล้ว ทุกคนก็เข้ามาในห้องเรียน ครูก็ได้ตั้งให้**ตู๊**เป็นหัวหน้าห้องและ**ป้าง**เป็นรองหัวหน้าห้อง ส่วนครูทั้งสองคนต้องลงไปขนหนังสือและสมุดมาให้นักเรียนได้อ่านและเขียน

วันนี้ฝนตกหนัก ถนนลื่น ลมแรงมาก ทำให้บ้านพักของครูพัง แต่ครูทั้งสองคนต่างพากันเดินตากฝนมาสอนนักเรียน ด้วยความรักที่มีต่อนักเรียนอยากให้นักเรียนบนดอยได้รับความรู้

เมื่อพ่อแม่ของนักเรียนมาเห็นว่าบ้านพักของครูเสียหายเกือบหมด ก็พากันมาช่วยสร้างบ้านคนละไม้คนละมือ บ้างก็ไปตัดไม้ บ้างก็ทำหลังคาเพื่อจะมามุงบ้านให้ครู เมื่อ**ตู๊**กับ**ป้าง**เห็นว่าครูทั้งสองลำบากมากๆ อย่างนี้ก็เพราะต้องการให้พวกเขามีความรู้ **ตู๊**และ**ป้าง**จึงชวนเพื่อนๆ มาช่วยกันทำความสะอาดบ้านพักให้ครู ช่วยกวาดบ้าน ถูบ้าน บางคนก็กลับไปเอาข้าวของที่ตัวเองพอจะมี มาฝากครู เมื่อครูทั้งสองคนเห็นถึงน้ำใจที่เด็กน้อยเหล่านี้มีให้ก็ทำให้ครูทั้งสองคน ปลื้มใจและมีความสุขมาก

ครูบอยพูดกับครูเล็กด้วยความดีใจว่า สิ่งที่เราสองคนตั้งใจทำไม่ได้เสียเปล่า แต่ทำให้นักเรียนได้รู้จักรักและช่วยเหลือผู้อื่น

ผู้แต่ง *เตือนนภา แซ่จาง (ชุมชนม้ง โรงเรียนบ้านห้วยคุ อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เสียง
แห่งความสุข

ชายชราคนหนึ่งเป็นคนที่ไม่ค่อยมีความสุข ซึ่งตัวเองก็ไม่รู้ว่าเป็นเพราะอะไร ชายคนนี้มีพรสวรรค์อย่างหนึ่งคือสามารถบอกได้ว่าเสียงที่ได้ยินนั้นมาจากเสียงอะไร ไม่ว่าจะเป็นเสียงนก เสียงลมพัด หรือเสียงอื่นๆ เขาก็สามารถฟังได้ว่าเป็นเสียงอะไร เช่น **“โต้แต่ โต้แต่”** ก็รู้ทันทีว่าเป็นเสียงร้องของตุ๊กแก **“อ้ะ อ้ะ อ้ะ”** ก็รู้ว่าเป็นเสียงร้องของกา เป็นต้น

วันหนึ่ง ชายชราตัดสินใจจะเดินทางไปตามหาความสุข เขาจึงสะพายย่าม เคี้ยวหมากจนปากแดง และเดินไปถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ที่นั่นเขาได้ยินคนหัวเราะเสียงดัง เขาเห็นคนในหมู่บ้านนั้นมีความสุข ร่าเริง ทุกคนมีแต่ความรักให้กันและกัน เขาจึงได้แต่ถามตัวเองว่า เขาจะต้องทำอย่างไรจึงจะมีความสุขเหมือนกับคนในหมู่บ้านแห่งนี้นะ

ตกกลางคืนเมื่อความมืดเริ่มคืบคลานเข้ามา ชายชราซึ่งนอนอยู่ใต้ต้นไม้ ก็ได้ยินเสียงอย่างหนึ่ง เขาจึงลืมตาพร้อมตั้งใจฟังว่าเป็นเสียงอะไร เสียงอย่างนี้เขาไม่เคยได้ยินมาก่อน คิดดังนั้นชายชราก็เริ่มเดินตามหาเสียงนั้น เขามองเห็นบ้านเล็กๆ หลังหนึ่งก็รีบเดินเข้าไปดูใกล้ๆ แล้วเขาก็เห็นสิ่งที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน เสียงที่เขาได้ยินนั้นคือ คนมากมายกำลังร้องเพลงสรรเสริญและนมัสการพระเจ้า เมื่อเขาได้ยินเสียงเพลงนมัสการก็รู้สึกสงบและอิ่มเอมใจ ทำให้เขามีความสุข ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เขาก็รู้แล้วว่าเขาจะหาความสุขได้ที่ไหนและอย่างไรและเขาก็มีความสุขตลอดไป

ผู้แต่ง *สอนชัย เขมราชวงศ์ (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.เทิง เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หมอกแสนสวย

ชุมชนมอญเล็กๆ แห่งหนึ่ง มีครอบครัวหนึ่ง สามีและภรรยามีอาชีพทำสวน ครอบครัวนี้มีลูกสาวหนึ่งคนชื่อ**โซโซ** ทุกเช้าพ่อแม่ของ**โซโซ**และสมาชิกคนอื่นๆ ในหมู่บ้านจะออกไปทำสวนที่หุบเขาใกล้ๆ เป็นประจำ

เช้าวันหนึ่ง **โซโซ**ตื่นนอนแต่เช้าแล้วตามพ่อแม่ไป วันนั้นอากาศแจ่มใสมาก เมื่อ**โซโซ**และชาวบ้านมาถึงหุบเขา **โซโซ**ตื่นเต้นมาก เพราะว่าที่บริเวณหุบเขานั้นมีหมอกสีขาวเหมือนปุยเมฆเต็มไปหมด และเสียงสัตว์น้อยใหญ่ที่ออกมาหากินส่งเสียงร้องกันเหมือนเสียงเพลงในยามเช้า

พอวันรุ่งขึ้น **โซโซ**จึงชวนเพื่อนๆ ตามแม่ไปอีกครั้ง พอเพื่อนๆ เห็นหมอก ก็อึ้งกับความสวยงามที่อยู่ตรงหน้า แล้วถาม**โซโซ**ว่า **“ทำไมหมอกสวยงามขนาดนี้ เราไม่เคยเห็นหมอกที่สวยงามอย่างนี้เลย”** แล้ว**โซโซ**ก็เล่าให้เพื่อนๆ ฟังว่า **“ที่นี่จะมีหมอกเวลาหกโมงเช้า ทำให้บรรยากาศสวยงาม และมักจะมีนักท่องเที่ยวมาถ่ายรูปอยู่เสมอ”**

พอตกถึงตอนเย็น **โซโซ**ก็ชวนเพื่อนกลับบ้าน เมื่อ**โซโซ**ไปโรงเรียนก็เล่าให้เพื่อนๆ ในห้องฟังจนเพื่อนๆ อยากเห็น เมื่อถึงวันปิดเรียน **โซโซ**จึงพาเพื่อนๆ ในห้องมาดูหมอก ทุกคนดีใจยิ้มแย้มกันอย่างมีความสุข

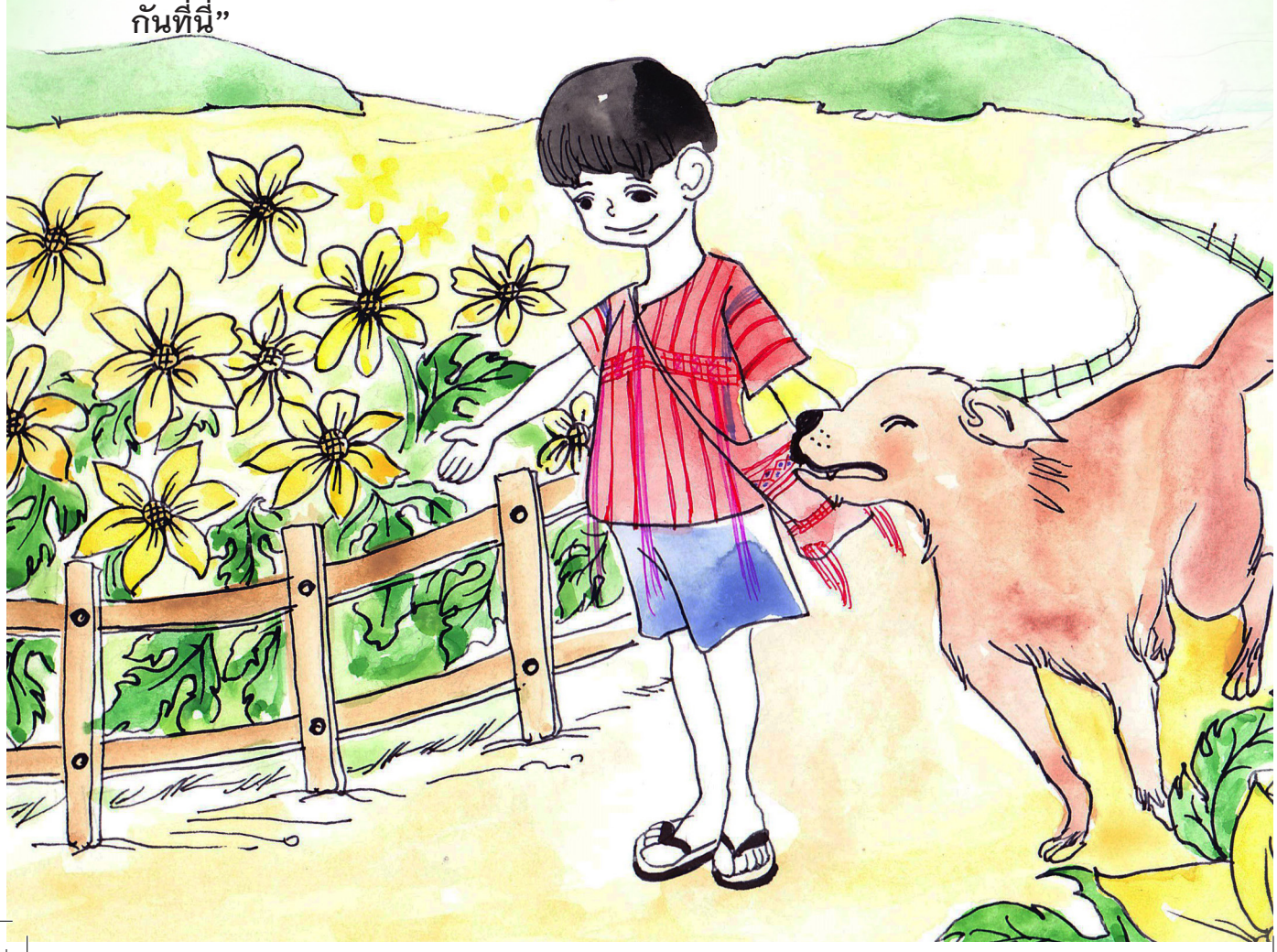
เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หมวด
ช่วยเหลือ
จุนเจือ

ดีงล่องกับสุนัขของเขา

ดีงล่องเป็นเด็กผู้ชายที่ตัวสูง ขาว น่ารัก เขาอาศัยอยู่กับพ่อแม่ พรุ่งนี้เป็นวันปิดเทอม พ่อกับแม่เคยสัญญาว่าจะพา**ดีงล่อง**ไปเที่ยวที่ทุ่งบัวตอง **ดีงล่อง**จึงดีใจมาก

วันรุ่งขึ้น **ดีงล่อง**รีบตื่นแต่เช้า ล้างหน้า แปรงฟัน พอพ่อแม่เตรียมของเสร็จทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว พ่อแม่และลูกจึงพากันขึ้นรถ **ดีงล่อง**ไม่ลืมที่จะเอาสุนัขของเขาไปด้วย เมื่อถึงทุ่งบัวตอง ภาพที่เขาเห็นทำให้**ดีงล่อง**หายเหนื่อยเป็นปลิดทิ้ง เพราะภาพตรงหน้าช่างสวยงาม ดอกบัวตองเหลืองอร่ามไปทั้งภูเขา พ่อกับแม่บอกกับ**ดีงล่อง**ว่า **“คืนนี้เราจะตั้งเต็นท์นอนกันที่นี่”**

ในขณะที่พ่อกับแม่ของ**ดีงล่อง**เตรียมที่พักอยู่นั้น **ดีงล่อง**ก็ขอไปวิ่งเล่นรอบ ๆ พ่อกับแม่อนุญาต แต่ได้กำชับ**ดีงล่อง**ว่า **“อย่าไปไกลนะ เดี๋ยวจะหลง”** **ดีงล่อง**รับปากแม่พร้อมกับพาสุนัขไปด้วย

ขณะที่วิ่งเล่นกันอย่างสนุกสนานอยู่นั้น **ดีงล่อง**ได้ยินเสียงร้องขอความช่วยเหลือ **“ช่วยด้วย! ช่วยด้วย!”** **ดีงล่อง**รีบวิ่งไปตามเสียงร้องนั้น ขณะเดียวกันก็มีผู้ชายคนหนึ่งวิ่งสวนมาอย่างรีบร้อนในมือถือกระเป๋าที่กระชากมาจากผู้หญิงเจ้าของเสียงเมื่อครู่ **ดีงล่อง**เห็นดังนั้น ก็เดาเหตุการณ์ได้ทันที

แต่**ดีงล่อง**เป็นเด็กธรรมดาๆ จะช่วยอะไรเขาได้ เขาจึงตะโกนบอกสุนัข พร้อมกับชี้มือไปที่ผู้ชายคนนั้นว่า **“เจ้าไปช่วยเขาหน่อย”** **ดีงล่อง**วิ่งตามผู้ชายคนนั้น สุนัขซึ่งวิ่งเร็วกว่า รีบวิ่งนำหน้า แล้วสุนัขก็กระโดดเข้ากัดชายคนนั้น ชายคนนั้นล้มลง ปัดมือไปมา พอดีกับที่เจ้าหน้าที่ที่ดูแลทุ่งบัวตองและผู้หญิงเจ้าของกระเป๋าวิ่งมาถึงพอดี

ดีใจมากที่ได้กระเป๋าคืนและหันมาทาง**ดีงล่อง**พร้อมกับพูดว่า **“ขอบใจหนูมากนะ ถ้าไม่ได้หนู น้าคงไม่ได้กระเป๋าคืนแน่ๆ”** พูดจบผู้หญิงคนนั้นล้วงเข้าไปในกระเป๋าและหยิบธนบัตรหนึ่งพันบาทส่งให้**ดีงล่อง** **ดีงล่อง**สายหัวพร้อมกับพูดว่า **“ไม่เป็นไรหรอกฮะ เวลาเราเห็นใครเดือดร้อน เราก็ช่วยกันไปครับ”** ผู้หญิงคนนั้นพูดว่า **“ขอบใจหนูมากนะ ถ้าฉันมีโอกาส ฉันคงได้ช่วยหนู”** พูดจบ**ดีงล่อง**ก็ขอตัวกลับไปหาพ่อแม่พร้อมกับสุนัข และเขารู้สึกภูมิใจมากกับการมาเที่ยวครั้งนี้ เพราะเขามีโอกาสได้ทำดี และช่วยเหลือคนอื่น

ผู้แต่ง *กรรณิการ์ ปู่วัน (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เด็กดีของเทวดา

มีครอบครัวหนึ่ง มีลูก 2 คน ชื่อ ฤดีและมะลิ เด็กทั้งสองมีนิสัยไม่เหมือนกัน ฤดีเป็นเด็กขยัน ใจดี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ตั้งใจเรียนหนังสือและช่วยพ่อกับแม่ทำงานทุกอย่าง ทั้งล้างจาน ถูบ้าน ซักเสื้อผ้า รดน้ำต้นไม้ทุกวันเสาร์–อาทิตย์ เมื่อโรงเรียนหยุด ฤดีก็จะไปสวนผักกับแม่ ไปช่วยแม่รดน้ำผักและเก็บผักไปขาย ส่วนมะลิเป็นเด็กขี้เกียจ ไม่ชอบทำงานบ้าน ไร้น้ำใจและไม่ชอบช่วยเหลือใคร เวลาอยู่บ้าน มะลิจะเอาแต่เล่นสนุก ไม่อ่านหนังสือและไม่ชอบไปโรงเรียน

มีเทวดาองค์หนึ่ง คอยติดตามและเฝ้ามองดูเด็ก ๆ ทุกคน วันนั้นเทวดาได้แปลงกายเป็นหญิงชรามายืนร้องไห้อยู่ใต้ต้นไม้ ฤดีและมะลิเดินผ่านมาเห็นหญิงชราร้องไห้ ฤดีจึงเข้าไปถามว่า **“ยายเป็นอะไรคะ”** หญิงชราตอบว่า **“ยายไม่ได้กินข้าวมา 2 วันแล้วจ้ะ ยายหิวจังเลยหนูมีอะไรให้ยายกินบ้างไหม”** ฤดีเปิดกระเป๋า แล้วยื่นห่อข้าวที่แม่เตรียมไว้ให้แก่หญิงชรา ส่วนมะลิทำเป็นไม่สนใจ ไม่ยอมแบ่งอาหารของตนเอง พร้อมกับต่อว่าที่ฤดีเอาห่อข้าวให้หญิงชรากิน

เมื่อหญิงชรากินข้าวอิ่มแล้วก็ได้กลับคืนร่างเป็นเทวดาตามเดิม เทวดาพูดกับฤดีว่า **“ เราดีใจที่เจ้าเป็นเด็กดีมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เรามีเหรียญวิเศษที่จะให้เจ้า เมื่อใดเจ้าเดือดร้อน เหรียญวิเศษนี้จะช่วยเหลือเจ้าในยามคับขัน”** แล้วเทวดาก็หายตัวไป

ฤดีดีใจรีบวิ่งกลับบ้านด้วยความตื่นเต้น พร้อมกับเล่าเรื่องราวที่เทวดาพูดให้พ่อกับแม่ฟัง ส่วนมะลิร้องไห้กลับบ้านด้วยความเสียใจที่ไม่ได้เหรียญวิเศษ มะลิตั้งใจว่า ต่อไปตนเองจะช่วยเหลือผู้อื่น และเป็นเด็กดีของพ่อแม่

ผู้แต่ง *ชุดา บุญธรรม (ชุมชนมอญ อ.สังขละบุรี กาญจนบุรี)*
เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เด็กสองคน

มีเด็กผู้ชายสองคน ซึ่งเป็นเพื่อนที่รักกันมาก คนหนึ่งชื่อ **โจ้บอง** ผิวคล้ำ หน้าตาดี ส่วนอีกคนหนึ่งชื่อ **ไป้ะทู** เด็กทั้งสองคนมีรูปร่างคล้ายๆ กันและไปไหนก็ไปด้วยกันเสมอ ราวกับเป็นเงาติดตามตัวกันและกัน

วันเสาร์วันหนึ่ง เด็กๆ ไม่ได้ไปโรงเรียน **โจ้บอง**กับ**ไป้ะทู** ชวนกันไปยิงนกในป่า เมื่อเข้าไปในป่าทั้งคู่ก็มองหานกไปเรื่อยๆ จนไปเจอต้นไม้ต้นหนึ่ง มีผลสุก เต็มต้น **ไป้ะทู**ถาม**โจ้บอง**ว่า **"ลูกพึงแซ[1] ใช่ไหม" โจ้บอง**จึงตอบว่า **"ใช่แล้ว นี่เป็นลูกพึงแซ"**

โจ้บองจึงบอก**ไป้ะทู**ว่า **"ไป้ะทู เธอรออยู่ใต้ต้นไม้นะ ฉันจะปีนขึ้นไปเอาลูกพึงแซ แล้วฉันจะโยนลูกพึงแซลงมาให้เธอ"** ขณะที่**ไป้ะทู**อยู่ใต้ต้นพึงแซ[1]ก็เห็นนกตัวหนึ่ง เขาจึงยิงนกตัวนั้นตกลงมา ส่วน**โจ้บอง**เมื่อปีนขึ้นไปบนต้นพึงแซ[1]ในระดับสูงไม่มากนัก ก็เห็นกิ่งไม้แห้งจึงเอื้อมมือไปจะหักกิ่งไม้ แต่มือไปจับถูกแมลง ด้วยความตกใจ รีบปล่อยสะบัดมือทันที **โจ้บอง**จึงตกลงบนพื้น

ไป้ะทูจึงรีบเข้าไปประคองเพื่อนๆ แล้วถามว่า **"เจ็บมากไหมเดินไหวหรือเปล่า" โจ้บอง**จึงตอบว่า **"เจ็บก้นและขานิดหน่อย แต่ยังเดินไหวอยู่"** แล้วทั้งสองคนก็ชวนกันเดินกลับบ้าน ขณะเดิน **ไป้ะทู**เห็น**โจ้บอง**เดินโขยก เขยก จึงอาสาแบก**โจ้บอง** เมื่อถึงบ้าน **ไป้ะทู**กำลังจะขึ้นบันได ขาของ**ไป้ะทู**สะดุดก้อนหิน แล้วหกล้มไปคนละทิศคนละทาง เพื่อนทั้งสองก็มองหน้ากันและหัวเราะ ก๊าก ก๊าก ก๊าก เสียงดัง

ผู้แต่ง *เดือนเพ็ญ ปู่หล้า (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.ฮอด เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

---

1 **พึงแซ** คือ มะแฟน เป็นผลไม้ป่าชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นพวงเหมือนลำไย ลูกกลมๆ เล็กๆ ขนาดเท่าลูกมะยม เมื่อผลแก่จะมีสีแดงคล้ำและมีรสชาติเปรี้ยว

บุรุษไปรษณีย์

บุรุษไปรษณีย์มีหน้าที่เอาจดหมายไปส่ง ทุกๆ วันบุรุษไปรษณีย์จะสะพายกระเป๋า ที่มีจดหมายและพัสดุเต็มกระเป๋า ไปส่งให้ถึงผู้รับอย่างไม่เคยขาดตกบกพร่อง เขามีเพียงรถจักรยานคันเก่าๆ เท่านั้นเป็นพาหนะ

เช้าวันหนึ่ง มีพัสดุกล่องใหญ่มาวางอยู่หน้าที่ทำการไปรษณีย์ **"โอ้โห"** บุรุษไปรษณีย์อุทานอย่างตกใจ กล่องนี้ขนาดใหญ่เท่าบ้านเล็กๆ หลังหนึ่งเลยทีเดียว **"เราจะเอาไปส่งให้ถึงมือผู้รับอย่างไรดีนะ"** บุรุษไปรษณีย์คิด ครั้งแรกเขาพยายามจะกลิ้งกล่องใบใหญ่ไปบนทางลูกรัง แต่กล่องนั้นหนักมาก มันขยับไปเพียงก้าวเดียวเท่านั้นเอง บุรุษไปรษณีย์หยุดคิด แล้วเขาก็เอาเชือกมาผูกกล่องเข้ากับจักรยานของเขา แล้วพยายามใช้แรงจักรยานลาก แต่เขาก็ขยับได้อีกเพียงสองก้าวเท่านั้น

บุรุษไปรษณีย์ถอดใจ เขาจึงลุกขึ้นตัดไม้มาสร้างแพเสียก่อน แล้วเอากล่องใส่แพลอยน้ำไป แต่แพไม้ก็ลอยไปได้ไม่เท่าไร ก็เริ่มแตกและจมลง บุรุษไปรษณีย์รีบดึงกล่องขึ้นมาบนฝั่งเกือบไม่ทัน

พอดีมีช้างเชือกหนึ่งเดินผ่านมา บุรุษไปรษณีย์จึงไปขอให้ช้างช่วยบรรทุก แต่ช้างก็ตัวใหญ่กว่ากล่องมาก กล่องจึงร่วงลงมาดัง **"ตุ้บ"** ระหว่างนั้นเอง เด็กชายต้อมแอบมองดูบุรุษไปรษณีย์อยู่ **"ให้ผมช่วยนะครับคุณไปรษณีย์"** ต้อมพูด **"เธอจะช่วยฉันอย่างไรหรือ"** บุรุษไปรษณีย์ถาม

ต้อมหายไปพักหนึ่งแล้วก็กลับมาพร้อมกับชาวบ้านหลายคน ทั้งพี่ป้าน้าลุง และเด็กๆ ซึ่งต่างช่วยกันยกกล่องใบนั้น พวกเขาสามารถยกกล่องขึ้นได้และแบกกล่องเดินไปตามทาง ราวกับว่ามันเบาเลยทีเดียว

ผู้แต่ง *เฮมาฉั่น*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ป้างเยียไปในเมือง

วันหนึ่งพ่อบอก**ป้างเยีย**ให้ไปซื้อเสื้อผ้าในเมืองมาให้น้อง พ่อบอกว่า **“ในเมืองมีรถเยอะมาก” ป้างเยีย**ตอบว่า **“ค่ะ หนูจะข้ามทางม้าลายค่ะ”** วันนี้**ป้างเยีย**เข้าไปในเมือง **ป้างเยีย**จะข้ามทางม้าลายแต่**ป้างเยีย**ไม่รู้จักทางม้าลาย **ป้างเยีย**ก็ถามลุงคนหนึ่งว่า **“ทางม้าลายอยู่ไหนคะ”** ลุงคนนั้นจึงตอบว่า **“อยู่ทางโน้น” ป้างเยีย**ก็เดินไปเห็นไฟแดง ไฟเขียว พอดีมีชายหนุ่มคนหนึ่งกำลังยืนรอที่จะข้ามทางม้าลายอยู่ตรงนั้น **ป้างเยีย**ก็ถามชายหนุ่มคนนั้นว่า **“พี่ชาย ไฟแดงหมายถึงอะไร”** ชายหนุ่มคนนั้นตอบว่า **“ถ้าไฟแดงขึ้นให้หยุดและไม่ต้องข้ามถนน”** สักพักไฟเหลืองก็ขึ้นมา **ป้างเยีย**ก็ถามชายคนนั้นว่า **“ไฟเหลืองหมายถึงอะไรพี่”** ชายหนุ่มคนนั้นจึงตอบว่า **“ให้เตรียมตัวไป แต่ห้ามข้ามถนน แต่ถ้าไฟเขียวขึ้น ก็แสดงว่าข้ามถนนได้จ้า”** ทันใดนั้นไฟเขียวก็ขึ้นมาทันที ชายหนุ่มคนนั้นก็พา**ป้างเยีย**ข้ามถนนและบอก**ป้างเยีย**ให้รู้ถึงกฎจราจร จากนั้น**ป้างเยีย**ก็ได้ไปเที่ยวตลาด ซื้อเสื้อผ้า ตุ๊กตา และของเล่นต่างๆ เพื่อ เอาไปฝากน้องที่บ้านด้วยความดีใจ

พอถึงบ้าน**ป้างเยีย**ก็เล่าให้พ่อฟังว่า **“วันนี้หนูเข้าไปในเมือง มีพี่ชายคนหนึ่งสอนวิธีการข้ามถนนตรงทางม้าลายให้หนูด้วย และหนูก็พูดขอบคุณพี่ชายคนนั้นค่ะ”** พ่อก็พูดว่า **“ดีแล้วที่หนูได้รู้จักวิธีการข้ามทางม้าลาย เพราะเวลาไปในเมืองจะได้ปลอดภัยและไม่เป็นอันตราย พ่อจะได้หายห่วง”** และ**ป้างเยีย**กอดพ่อพร้อมทั้งพูดว่า **“ขอบคุณค่ะที่เป็นห่วงหนู หนูรักพ่อที่สุดเลยค่ะ”**

ผู้แต่ง *เจษฎา สุธีวิระโชค (ชุมชนม้ง อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ปลาไหลผู้น่ารังเกียจ

มีแม่น้ำอยู่สายหนึ่ง เป็นแม่น้ำสายใหญ่ที่มีน้ำใสสะอาด และมีดอกไม้อยู่ริมตลิ่งทั้งสองฝั่งแม่น้ำ แม่น้ำแห่งนั้น มีฝูงปลาอาศัยอยู่มากมายหลายชนิด ทั้ง กุ้ง หอย ปู ปลา และก็มีปลาไหลด้วย ปลาไหลซึ่งมีรูปร่างหน้าตาน่าเกลียดน่ากลัว ลำตัวของมันก็ลื่น

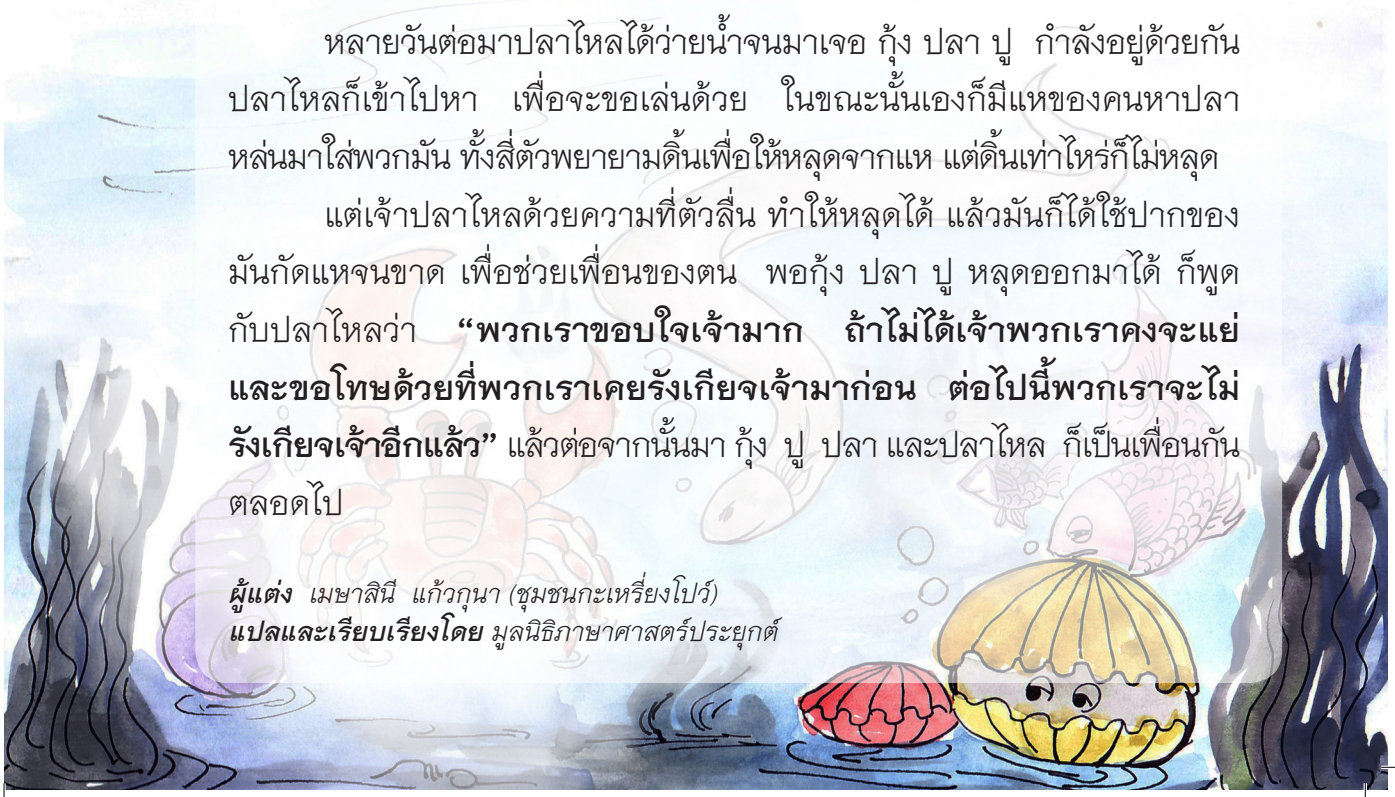
มีอยู่วันหนึ่ง ในขณะที่ปลาและกุ้งกำลังว่ายน้ำเล่นกันอย่างสนุกสนานอยู่นั้น ปลาไหลเห็น ก็อยากเข้ามาเล่นด้วย จึงได้เข้าไปถามปลากับกุ้งว่า **“นี่พวกเจ้า ขอข้าว่ายน้ำเล่นด้วยได้ไหม”** แล้วกุ้งก็ตอบว่า **“ไม่ได้หรอก เพราะเจ้าหน้าตาน่ากลัวเหลือเกิน ข้าไม่กล้าเล่นด้วย ไปเล่นกับตัวอื่นเถิด”** ปลาไหลจึงว่ายจากไป

พอไปเจอปู ปลาไหลก็ขอไปเล่นกับปู แล้วปูก็ตอบว่า **“เจ้าเล่นกับข้าไม่ได้หรอก เพราะข้าอยู่ในรู เจ้าอยู่ในรูกับข้าไม่ได้หรอก เจ้าไปเล่นกับตัวอื่นเถิดนะ”** ในเมื่อไม่มีใครเล่นกับปลาไหล ปลาไหลก็ว่ายน้ำกลับด้วยใบหน้าเศร้าเสียใจ เพราะไม่มีใครอยากเล่นกับมัน

หลายวันต่อมาปลาไหลได้ว่ายน้ำจนมาเจอ กุ้ง ปลา ปู กำลังอยู่ด้วยกัน ปลาไหลก็เข้าไปหา เพื่อจะขอเล่นด้วย ในขณะนั้นเองก็มีแหของคนหาปลาหล่นมาใส่พวกมัน ทั้งสี่ตัวพยายามดิ้นเพื่อให้หลุดจากแห แต่ดิ้นเท่าไหร่ก็ไม่หลุด

แต่เจ้าปลาไหลด้วยความที่ตัวลื่น ทำให้หลุดได้ แล้วมันก็ได้ใช้ปากของมันกัดแหจนขาด เพื่อช่วยเพื่อนของตน พอกุ้ง ปลา ปู หลุดออกมาได้ ก็พูดกับปลาไหลว่า **“พวกเราขอบใจเจ้ามาก ถ้าไม่ได้เจ้าพวกเราคงจะแย่ และขอโทษด้วยที่พวกเราเคยรังเกียจเจ้ามาก่อน ต่อไปนี้พวกเราจะไม่รังเกียจเจ้าอีกแล้ว”** แล้วต่อจากนั้นมา กุ้ง ปู ปลา และปลาไหล ก็เป็นเพื่อนกันตลอดไป

ผู้แต่ง *เมษาสินี แก้วกุนา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

มะลิเป็นแม่ค้า

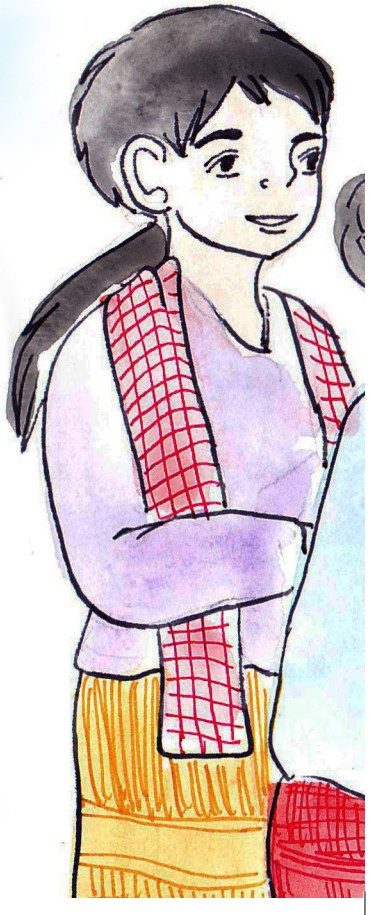
มีครอบครัวหนึ่งอาศัยอยู่ท้ายหมู่บ้าน ครอบครัวนี้มีพ่อ แม่ และลูกสาวชื่อมะลิ มะลิเป็นเด็กน่ารัก ตากลมโต ผิวขาว แม่ของมะลิมีอาชีพเป็นแม่ค้าขายขนมพื้นบ้านคือ ข้าวเหนียวแดง แม่ทำขนมข้าวเหนียวแดงอร่อยมาก มีลูกค้ามากมายมาซื้อขนมของแม่

วันเสาร์ มะลิตื่นแต่เช้าช่วยแม่ทำขนมข้าวเหนียวแดง เมื่อทำเสร็จแล้ว มะลิก็พูดกับแม่ว่า **“แม่คะ วันนี้ให้หนูไปช่วยแม่ขายขนมนะคะ”** แม่ตอบ **“ได้ซิจ๊ะ”** มะลิรีบแต่งตัว สองแม่ลูกเทินถาดขนมข้าวเหนียวแดงเดินไปตลาด

เมื่อมาถึงตลาด มะลิกับแม่ก็วางถาดขนมบนโต๊ะ สักพักก็มีคนเดินมาซื้อขนมของมะลิ มะลิขายขนมด้วยรอยยิ้มที่มีความสุข สักพักมะลิก็พูดกับแม่ว่า **“แม่คะ หนูอยากมาช่วยแม่ขายขนมทุกวันเลยค่ะ”** แม่ได้ฟังก็พูดกับลูกว่า **“ไม่ได้หรอกลูก ตอนนี้ลูกมีหน้าที่เรียนหนังสือ แต่ลูกจะมาช่วยแม่ขายขนมในวันหยุดก็ได้จ้ะ”**

ตอนสายของวันนั้น ขนมของแม่ก็ขายหมดเกลี้ยง สองแม่ลูกก็พากันไปจ่ายตลาด และกลับบ้านไปทำกับข้าว เมื่อทำกับข้าวเสร็จพ่อแม่ลูกก็นั่งล้อมวงกินข้าวอย่างเอร็ดอร่อย

กินข้าวเสร็จแล้ว แม่ก็เอาเงินที่ขายขนมได้มาแบ่งให้มะลิ มะลิจึงเอาเงินที่แม่ให้ไปใส่กระปุกออมสินที่พ่อทำจากกระบอกไม้ไผ่ ทุกวันหยุดมะลิจะไปช่วยแม่ขายขนมข้าวเหนียวแดงที่ตลาด

ผู้แต่ง *จันทร์สุดา ปุณณะการี (ชุมชนมอญ)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

มันกะเหรี่ยงของมึงพ่ะ

มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ **มึงพ่ะ** **มึงพ่ะ**มีผิวคล้ำและตัวอ้วนกลม วันหนึ่ง **มึงพ่ะ**มีความคิดอยากจะปลูกมันกะเหรี่ยง จึงไปชวน**หน่างชวี** ซึ่งเป็นเด็กผู้หญิงตัวเล็กและมีผิวขาว โดยที่**มึงพ่ะ**พูดว่า **“เธอไปปลูกมันกับฉันไหม”** แล้ว**หน่างชวี**ก็ตอบว่า **“ฉันไปไม่ได้หรอก ฉันต้องซักผ้า”** แล้ว**มึงพ่ะ**ก็ไปชวนเพื่อนอีกคนหนึ่งชื่อ**หน่างมึง** **หน่างมึง**ก็ไม่ว่าง **มึงพ่ะ**ก็เลยตัดสินใจไปคนเดียว

หลังจากนั้นมา มันของ**มึงพ่ะ**ที่ปลูกเอาไว้ ก็โตพอที่จะเอามากินได้ **มึงพ่ะ**มีความคิดที่จะชวนเพื่อนทั้งสองคนไปเก็บมันด้วยกัน แต่ก็ไม่มีใครว่างที่จะไปกับ**มึงพ่ะ**สักคน **มึงพ่ะ**ก็เลยไปคนเดียว พอ**มึงพ่ะ**ไปถึงสวน **มึงพ่ะ**ก็ลงมือถอนมันออกจากในดิน พอถอนหมดก็กลับบ้าน แล้วเอามันมาต้ม ขณะนั้น**หน่างชวี**กับ**หน่างมึง**มาเที่ยวที่บ้าน**มึงพ่ะ**พอดี เขาเห็น**มึงพ่ะ**กำลังต้มมันก็เกิดอยากจะกินมันต้ม แต่ก็ไม่กล้าขอ เพราะว่าตนเองไม่ได้ไปช่วยปลูกและเก็บมันเลย

มึงพ่ะดูออกว่าเพื่อนทั้งสองอยากกิน **มึงพ่ะ**ก็พูดขึ้นว่า **“หน่างชวี หน่างมึง ฉันต้มมันไว้เต็มหม้อ เดี๋ยวพวกเธอสองคนแบ่งกันเอาไปกินบ้างสิ”** แล้ว**หน่างชวี**ก็ตอบว่า **“แต่ว่าพวกฉันไม่ได้ช่วยเธอเลยนะ”** **มึงพ่ะ**ก็ตอบเพื่อนว่า **“ไม่เป็นไรก็พวกเธอไม่ว่าง”** แล้ว**มึงพ่ะ**ก็แบ่งเอามันให้กับเพื่อนทั้งสองคนไป แล้ว**หน่างชวี**กับ**หน่างมึง**ก็กล่าวขอบคุณ**มึงพ่ะ**ในความมีน้ำใจของเขา

ผู้แต่ง *เมษาสินี แก้วกุนา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

มึงไบล้ะ แกงข้าวเบ๊อะ

ในหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง ชื่อว่า **มึงไบล้ะ**[1] เธอเป็นเด็กผู้หญิงที่หน้าตาน่าเอ็นดู ผิวขาว ผมยาว และนิสัยดี **มึงไบล้ะ**อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ดังนั้นครอบครัวของเธอมีด้วยกันรวมทั้งหมดสามคน

1 **มึงไบล้ะ** อ่านว่ามึงบลั้ย ซึ่งเป็นเสียงที่ใกล้เคียงที่สุดที่ภาษาไทยจะเขียนได้

เช้าวันหนึ่งหลังจากที่พ่อกับแม่ออกไปทำไร่ทำนา **มึงไบล้ะ**ก็ทำงานบ้านทั้งหมด ทั้งซักผ้า และกวาดบ้าน **มึงไบล้ะ**ทำทุกอย่างจนเสร็จ

เมื่อถึงเวลาที่จะต้องไปตักน้ำ **มึงไบล้ะ**ก็แบกเอาถังน้ำขึ้นบ่า แล้วเดินไปตักน้ำที่บ่อท้ายหมู่บ้าน พอไปถึงก็ตักน้ำเต็มถัง แล้วก็แบกกลับบ้าน

ระหว่างทางที่เดินกลับบ้าน **มึงไบล้ะ**ต้องตกใจเพราะเจอ**ยายแอว้**ที่หกล้ม อยู่ข้างทาง **มึงไบล้ะ**รีบไปประคองยายลุกขึ้น **ยายแอว้**[1] เป็นหญิงชราอายุประมาณ 60 ปี ยายเป็นคนแก่ที่ใจดีกับทุกคน **มึงไบล้ะ**จึงถามยายว่า **“ยายไปไหนมาหรือ ทำไมมาหกล้มที่นี่ได้จ๊ะ”** แล้วยายก็ตอบว่า **“ยายไปหาหน่อไม้ในป่ามา แต่ทางลื่น ยายจึงหกล้ม”**

ข้างกายของยายนั้นก็มีหน่อไม้ตกเต็มไปหมด ด้วยความเป็นห่วง**มึงไบล้ะ**ก็ถามยายว่า **“ยายเจ็บตรงไหนหรือเปล่า เป็นอะไรมากไหม”** ยายก็ตอบว่า **“ไม่เป็นไรมาก เจ็บที่ขานิดหน่อยเอง”** แล้ว**มึงไบล้ะ**ก็ช่วย**ยายแอว้**เก็บหน่อไม้ที่หกเต็มพื้น ใส่กระบุงให้เหมือนเดิม แล้วทั้งสองคนก็ได้เดินกลับบ้านด้วยกัน

พอถึงหมู่บ้านต่างก็แยกย้ายกันกลับบ้านของตัวเอง พอตกเย็นก็ได้เวลาทำอาหาร **มึงไบล้ะ**ไม่รู้จะทำอะไรกินดี ในขณะที่**มึงไบล้ะ**ใช้ความคิดอยู่นั้น **ยายแอว้**ก็มาเรียก**มึงไบล้ะ**อยู่หน้าบ้าน พอ**มึงไบล้ะ**เดินออกไปที่หน้าบ้าน ก็ได้เห็น**ยายแอว้**

ยายแอว้พูดว่า **“เมื่อตอนกลางวันที่หนูได้ช่วยยายไว้ ยายขอบใจมาก ยายจะแบ่งหน่อไม้ให้นะ เพื่อเป็นการขอบคุณ” มึงไบล้ะ**ก็บอกว่า **“ไม่เป็นไรจ้ะยาย หนูเต็มใจช่วย”** แล้วยายก็ยื่นหน่อไม้ให้กับ**มึงไบล้ะ** แล้วก็เดินกลับบ้าน **มึงไบล้ะ**ก็นำหน่อไม้ไปทำอาหาร **“แกงข้าวเบ๊อะ”** เป็นอาหารเย็นวันนั้น

ผู้แต่ง *เมษาสินี แก้วกุนา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

---

1 **แอว้** เสียงพยัญชนะต้นในภาษานี้เป็นเสียงควบกล้ำ อว

ยอมจนได้เพื่อน

ในป่าแห่งหนึ่ง มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มากมายหลายชนิด ทั้งเสือ สิงโต กระรอก กระต่าย หมาป่า งู นก ผีเสื้อ เป็นต้น แต่มีสัตว์อยู่สามตัวที่เป็นเพื่อนรักกันมาก คือ เสือ หมี และหมาป่า

วันหนึ่งสัตว์ทั้งสามตัวชวนกันออกไปหาอาหารในอาณาเขตของสัตว์ป่ากลุ่มอื่น โดยที่พวกมันไม่รู้เลยว่าได้ทำให้สัตว์ป่าพวกนั้นไม่พอใจ ในป่าแห่งนั้นมีสิงโตตัวหนึ่งมีนิสัยดุร้าย ถือตัวว่าเป็นเจ้าป่า มันชอบวางตัวให้สัตว์ป่าตัวอื่นเกรงกลัวมัน สิงโตตัวนั้นพูดกับสัตว์ทั้งสามตัวที่ล่วงล้ำมาในถิ่นของมันด้วยความโกรธว่า **“พวกเจ้ากล้าดียังไงถึงได้เข้ามาในถิ่นของข้า พวกเจ้ารู้ไหม ที่นี่เป็นถิ่นของใคร”** เสือตอบว่า **“พวกข้าขอโทษ พวกข้าไม่รู้ พวกข้าแค่ออกมาหาอาหารเท่านั้นเอง”** แล้วสิงโตดุร้ายก็ไล่ทั้งสามตัวให้ออกจากเขตแดนนั้น ทั้งสามรีบออกจากป่าบริเวณนั้นทันทีเพราะไม่อยากมีปัญหากับสิงโต

ทั้งสามได้พากันเดินหากินเรื่อยๆ จนมาถึงน้ำตกแห่งหนึ่งที่สวยงามมาก รอบๆ น้ำตกมีดอกไม้บานสะพรั่งเต็มไปหมด ผีเสื้อหลายตัวบินมาดอมดมดอกไม้ เหนือน้ำตกขึ้นไปนั้น รุ้งกินน้ำที่เกิดจากแสงแดดกระทบกับน้ำตกที่ไหลลงมา สร้างความสวยงามแก่บริเวณน้ำตกแห่งนั้นมากมาย สีของรุ้งกินน้ำเจ็ดสี คือ สีม่วง สีคราม สีน้ำเงิน สีเขียว สีเหลือง สีแสด และสีแดง เป็นภาพที่สวยงามและประทับใจทั้งสามมาก ทั้งสามเพลิดเพลินกับความสวยงามนั้นจนถึงเย็นจึงได้พากันกลับ ในขณะที่กำลังเดินกลับและผ่านเข้าเขตแดนของสิงโต ทั้งสามได้เจอกับสิงโตดุร้ายอีกครั้ง แต่คราวนี้สิงโตดุร้ายร้องขอความช่วยเหลือด้วยความเจ็บปวดว่า **“โอ๊ย โอ๊ย ใครก็ได้ช่วยข้าด้วย ข้าเจ็บปวดเหลือเกิน”** เมื่อทั้งสามเข้าไปดูจึงได้รู้ว่า สิงโตได้เหยียบกับดักของนายพรานทำให้ขาข้างหนึ่งติดอยู่ที่กับดักนั้น

สัตว์ทั้งสามตัวรู้สึกสงสาร จึงได้ช่วยกันดึงกับดักออกจากขาของสิงโต เมื่อสิงโตหลุดออกมาได้ ก็สำนึกในบุญคุณของเสือ หมี และหมาป่าที่ได้ช่วยมันเอาไว้ และรู้สึกสำนึกผิดถึงสิ่งที่ได้ทำไว้กับทั้งสามในตอนเช้า จึงพูดว่า **“ข้าขอบใจพวกเจ้ามากที่ได้มาช่วยข้าไว้ ข้าขอโทษด้วยกับเรื่องเมื่อเช้านี้ ต่อจากนี้ไป พวกเจ้าทั้งสามจะเป็นเพื่อนของข้า และสามารถมาหาอาหารในป่าบริเวณนี้ได้ตลอดเวลา”** ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สิงโต เสือ หมี และหมาป่า ได้กลายเป็นเพื่อนรักกันตลอดไป

ผู้แต่ง *เมษาสินี แก้วกุนา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ลิงอยากได้กระบุง

หญิงชราคนหนึ่งมีอายุมากแล้ว ชื่อ **หน่ออิ** คนทั่วไปเรียกว่า ป้า**หน่ออิ** ป้า**หน่ออิ** มีรูปร่างสูงใหญ่และแข็งแรงมาก อาศัยอยู่ในบ้านเล็กๆ หลังหนึ่ง ป้า**หน่ออิ**ทำไร่ ทำสวน ปลูกข้าว และปลูกผัก

เช้าวันหนึ่งอากาศสดใส ป้า**หน่ออิ**ตื่นแต่เช้า ฮัมเพลงเบาๆ ล้างหน้าแปรงฟัน และทำอาหาร เมื่อกินข้าวเสร็จแล้ว ป้า**หน่ออิ**ก็เตรียมตัวไปเก็บผัก ป้า**หน่ออิ**เตรียมห่อข้าวไปกินที่ไร่ด้วย เพราะไร่ของป้าอยู่ไกลจากบ้านมาก จากนั้นป้า**หน่ออิ**ก็เดินทางไปไร่ แบกเอากระบุงใบใหญ่และมีดไปด้วย ระหว่างทางป้า**หน่ออิ**เห็นสัตว์ต่างๆ เช่น นก จักจั่น และลิง มันส่งเสียงร้องทักทายให้แก่ป้า**หน่ออิ** พอเดินไปได้สักครึ่งทาง ป้า**หน่ออิ**ก็นึกขึ้นได้ว่า ได้ลืมห่อข้าวไว้ที่บ้าน ป้า**หน่ออิ**จะต้องกลับไปเอาห่อข้าว แต่ป้า**หน่ออิ**ไม่อยากเอากระบุงไปด้วย เขาจึงวางกระบุงไว้ข้างๆ ทางเดินในป่า แล้วเดินกลับบ้านไปเอาห่อข้าว

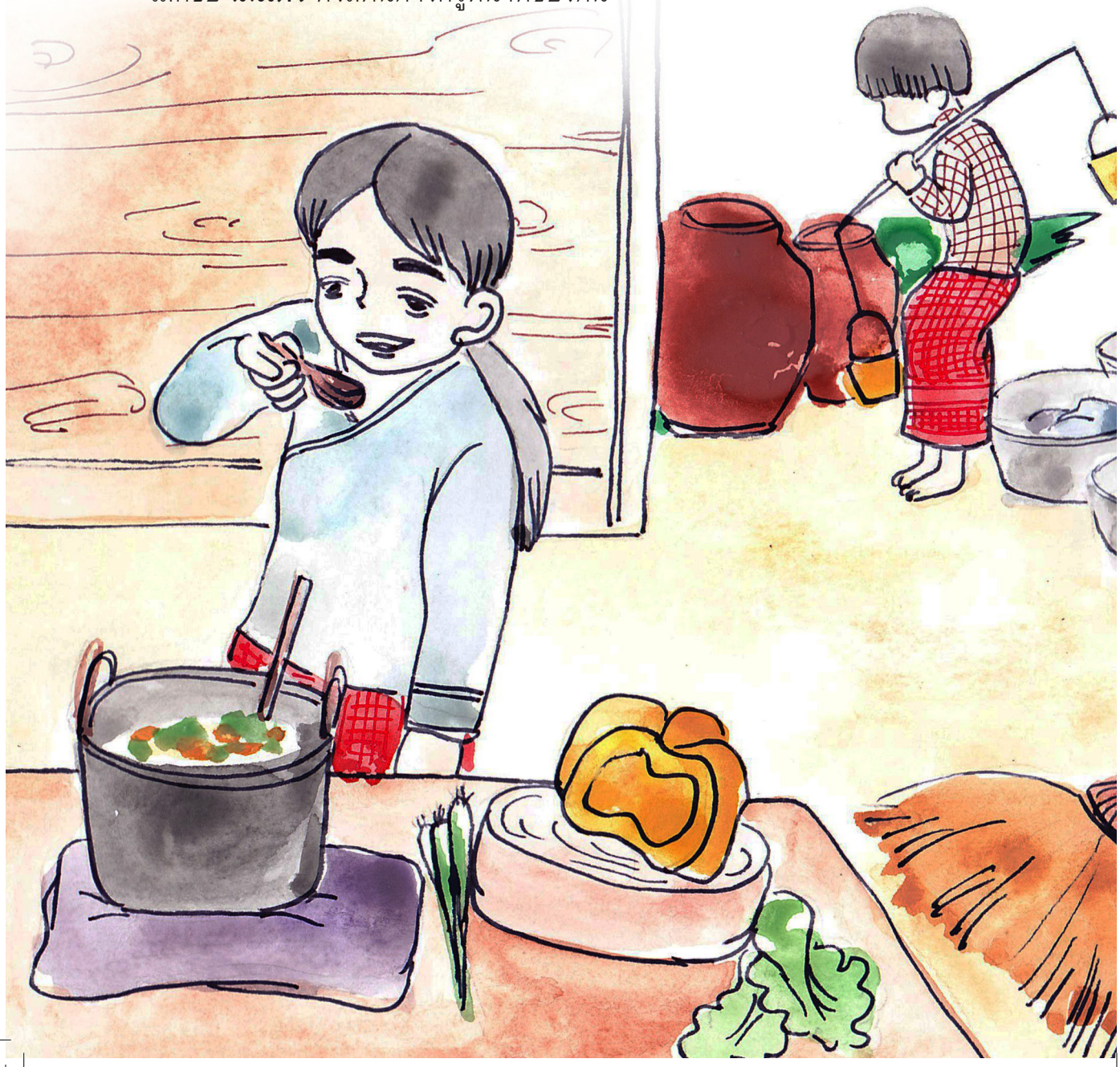
ป้า**หน่ออิ**ได้ห่อข้าวแล้วก็เดินกลับมาตรงที่วางกระบุงไว้ แต่ป้าไม่เห็นกระบุง จึงพูดขึ้นว่า **“กระบุงหายไปไหน มีคนขโมยไป หรือฉันวางไว้ที่อื่นนะ”** ป้า**หน่ออิ**คิดไปต่างๆ นานา ป้า**หน่ออิ**เดินไปพลางมองหากระบุงที่หายไป ระหว่างที่มองหากระบุงอยู่นั้น ก็ได้ยินเสียง **“เจี๊ยก! เจี๊ยก! เจี๊ยก!”** พอเขาเงยหน้าขึ้น ก็เห็นลิงตัวหนึ่งอุ้มกระบุงใบใหญ่อยู่บนต้นไม้ ป้า**หน่ออิ**พูดขึ้นด้วยเสียงอันดังว่า **“นั่นกระบุงของฉัน เจ้าลิง เจ้าเอากระบุงของฉันไปรึ”** ลิงตอบว่า **“กระบุงของป้าหรือ ฉันนึกว่ากระบุงนี้ไม่มีเจ้าของ มันวางอยู่ข้างทางเดิน ฉันจึงเก็บเอาไว้ใส่ผลไม้”** ป้า**หน่ออิ**พูดต่อว่า **“กระบุงของฉันเอง ฉันวางไว้ ฉันจะเอาไปใส่ผักที่ไร่ ระหว่างทางนึกได้ว่า ฉันลืมห่อข้าวไว้ที่บ้าน จึงวางกระบุงไว้ริมทางก่อน แล้วเดินกลับไปเอาห่อข้าว”** เมื่อได้ยินอย่างนั้น ลิงก็พูดขึ้นว่า **“กระบุงเป็นของป้า ป้ารับคืนไปเลยจ้ะ ไม่ใช่ของของฉัน แม้ว่าฉันอยากได้ ฉันก็ไม่เอา”** ว่าแล้วลิงก็ส่งกระบุงคืนให้ป้า**หน่ออิ** ป้าหน่อ**หน่ออิ**รับกระบุงไว้แล้วกล่าวว่า **“ขอบใจนะเจ้าลิง เจ้าช่างเป็นลิงแสนดีจริงๆ”** แล้วป้า**หน่ออิ**ก็ใส่ห่อข้าวลงในกระบุง แล้วเดินไปที่ไร่อย่างสุขใจ

ผู้แต่ง *อุษณีย์ ศักดิ์พยุงไพร (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.สบเมย แม่ฮ่องสอน)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ลูกขยัน

ในหมู่บ้านวังกะ มีครอบครัวอยู่ครอบครัวหนึ่ง มีฐานะยากจนมาก ครอบครัวนี้มีลูกสี่คน ผู้หญิงสองผู้ชายสอง ลูกสาวคนโตชื่อ**ฉั่นโมน** ลูกสาวคนรอง ชื่อ**ฉั่นโนน** ส่วนลูกชาย คนโตชื่อ**ฉั่นโลน** ลูกชายคนเล็กชื่อ **ฉั่นเดิง** ทั้งสี่คนต่างก็รู้หน้าที่ของตน

ตอนเย็นหลังเลิกเรียน เมื่อเด็กทั้งสี่กลับถึงบ้าน **ฉั่นโมน**ก็จะเข้าครัวทำกับข้าว ล้างถ้วยล้างชาม ส่วน**ฉั่นโนน** ซึ่งเป็นน้องคนรอง ก็ซักเสื้อผ้าของทุกคนในบ้าน **ฉั่นโลน**ลูกชายคนโต ก็ตักน้ำใส่โอ่งทุกใบจนเต็มแล้วก็ผ่าฟืนสำหรับจุดไฟใช้หุงข้าว

ส่วน**ฉั่นเดิง** น้องคนเล็กสุดก็ช่วยกวาดบ้าน ถูบ้านและตักน้ำมารดต้นไม้บ้าง เมื่อเสร็จงานแล้วทุกคนก็อาบน้ำ หลังจากนั้นพ่อแม่และลูกๆ ก็ร่วมวงกินข้าว กินเสร็จแล้ว ทั้งสี่คนก็ช่วยกันเก็บให้เรียบร้อย ก่อนเข้านอนทั้งสี่คน ทำการบ้านอ่านหนังสือกันในห้อง ตื่นเช้าขึ้นมา ทุกคนช่วยกันทำงานบ้านเสร็จแล้วก็รีบไปโรงเรียน ชาวบ้านในหมู่บ้านต่างพากันยกย่องว่า **“บ้านหลังนี้แม้จะยากจนแต่ก็อบอุ่น และมีความสุข เพราะลูกๆ รู้หน้าที่และช่วยกันทำงาน”**

ผู้แต่ง *นิภาพร กมลศุภพิไลย (ชุมชนมอญ)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

วัวกินข้าวโพด

นานมาแล้ว มีเด็กผู้ชายตัวเล็กๆ คนหนึ่งชื่อ **จ๊ง** เขาปลูกข้าวโพดไว้ในไร่เล็กๆ ข้างบ้าน ไร่ของเขามีรั้วป้องกันสัตว์เข้าไป ทุกๆ วันหลังเลิกเรียน **จ๊ง**จะเข้าไปในไร่ ดูแลข้าวโพดที่เขาปลูก วันนี้**จ๊ง**เข้าไปดูข้าวโพดในไร่เช่นทุกวัน เขาตกใจมากเมื่อเห็นแม่วัวสองตัวอยู่ในไร่ มันกำลังกินต้นข้าวโพดอย่างเอร็ดอร่อย **จ๊ง**พยายามไล่แม่วัวออกไปจากไร่ แต่วัวทั้งสองตัวไม่ยอมไป เขาจึงได้แต่นั่งร้องไห้อยู่ที่ริมทาง

แพะตัวหนึ่งเดินผ่านมา แพะถาม**จ๊ง**ว่า **“หนูร้องไห้ทำไมจ๊ะ” จ๊ง**ตอบว่า **“แม่วัวสองตัวแอบไปกินข้าวโพดในไร่ของฉัน ฉันพยายามไล่ แต่แม่วัวไม่ยอมออกไปจ้ะ”** แพะอาสาไปไล่แม่วัว แต่แพะไล่แม่วัวไม่สำเร็จ แพะจึงมานั่งร้องไห้อยู่กับ**จ๊ง**ที่ริมทาง

กระต่ายตัวหนึ่งเดินผ่านมา เห็น**จ๊ง**กับแพะนั่งร้องไห้อยู่ กระต่ายถามว่า **“พวกเธอร้องไห้ทำไมจ๊ะ”** แพะจึงเล่าว่า **“แม่วัวสองตัวแอบเข้าไปกินข้าวโพดในไร่ของจ๊ง ฉันพยายามไล่ แต่แม่วัวไม่ยอมออกไปจ้ะ”** กระต่ายอาสาไปไล่แม่วัว แต่กระต่ายไล่วัวไม่สำเร็จ กระต่ายจึงมานั่งร้องไห้อยู่กับ**จ๊ง**และแพะที่ริมทาง

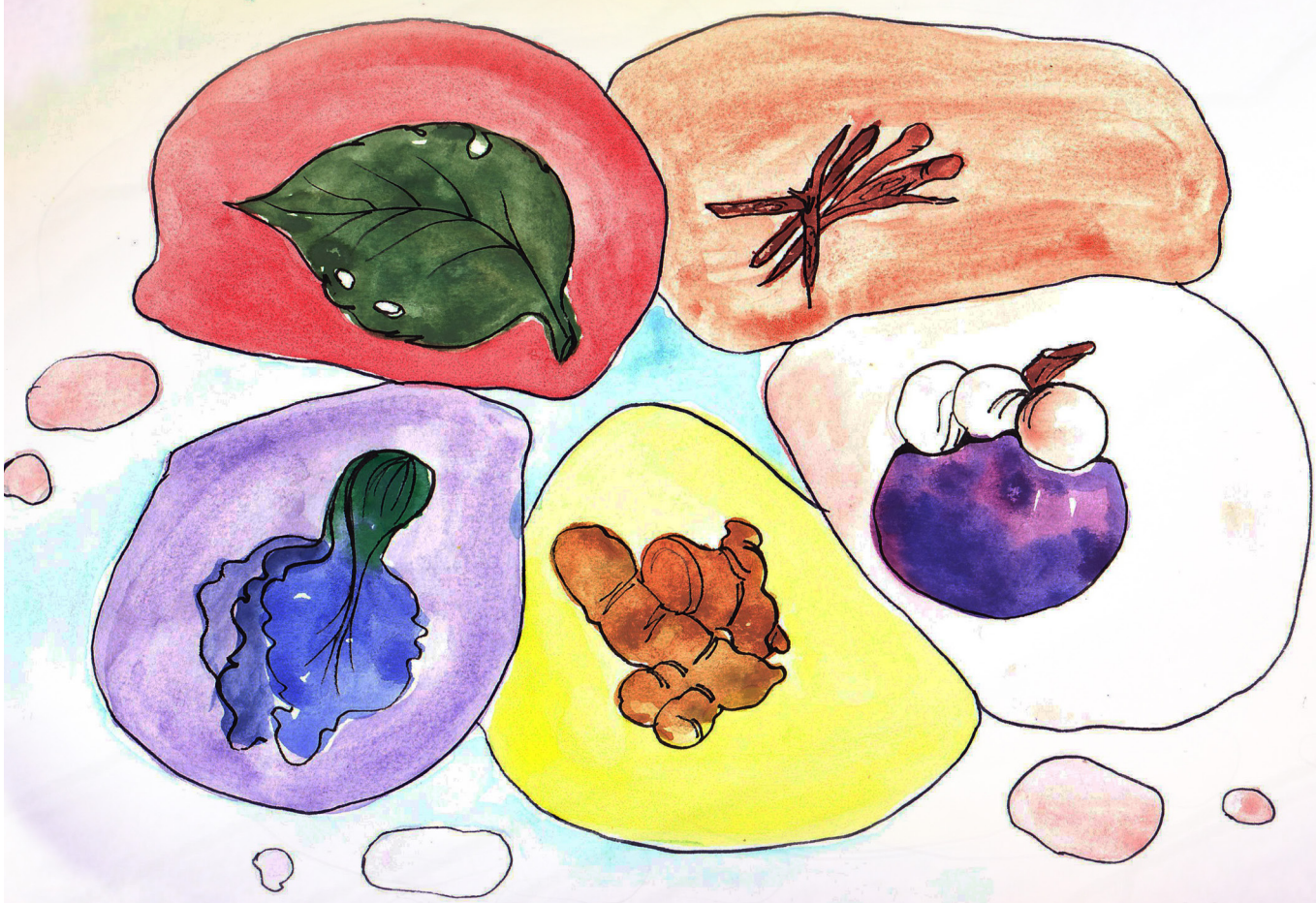
ผึ้งตัวหนึ่งบินผ่านมา ผึ้งถามขึ้นว่า **“พวกเธอร้องไห้ทำไมจ๊ะ”** กระต่ายจึงเล่าว่า **“แม่วัวสองตัวแอบเข้าไปกินข้าวโพดในไร่ของจ๊ง แล้ว จ๊ง แพะ และฉันก็ไปไล่แม่วัว แต่แม่วัวไม่ยอมออกไปจากไร่”** ผึ้งจึงพูดขึ้นว่า **“เดี๋ยวฉันอาสาไปไล่แม่วัวเองจ้า” จ๊ง** แพะ และกระต่ายพูดขึ้นพร้อมกันว่า **“เธอเนี่ยนะ ตัวเล็กนิดเดียว เธอจะไปไล่แม่วัวได้อย่างไร”** ผึ้งไม่ตอบ แต่บินเข้าไปในไร่ข้าวโพดของจ๊ง

ครู่เดียวแม่วัวทั้งสองตัวก็วิ่งออกมาจากไร่ข้าวโพดแล้วมีผึ้งบินตามหลังมา **จ๊ง** แพะ และกระต่ายต่างประหลาดใจที่แม่วัวกลัวผึ้ง **จ๊ง** แพะ และกระต่ายจึงถามผึ้งว่า **“เธอทำอย่างไรจ๊ะ จึงไล่แม่วัวออกจากไร่ได้สำเร็จ”** ผึ้งตอบว่า **“ฉันก็ต่อยเขาสิจ๊ะ”**

จ๊ง แพะ และกระต่าย หัวเราะ ฮ่า ฮ่า ฮ่า เขาดีใจที่แม่วัวออกไปจากไร่ **จ๊ง**ต้มข้าวโพดเลี้ยงแพะ กระต่าย และผึ้ง แล้วกล่าวขอบคุณเพื่อนๆ ที่ช่วยกันไล่แม่วัวทั้งสองตัวให้ออกจากไร่ข้าวโพดได้สำเร็จ

เรียบเรียงโดย *สพฐ.*

สีจากธรรมชาติ

เด็กหญิงกัญญากับเด็กหญิงกชกร เรียนอยู่ชั้น ป.4/1 ของโรงเรียนวัดวังก์วิเวการาม วันหนึ่ง ครูประจำชั้นให้ทำดอกไม้จากกระดาษทิชชู โดยให้นักเรียนย้อมสีทิชชู่ก่อน กชกรกับกัญญากลับมาถึงบ้าน ก็ซื้อกระดาษทิชชูแล้วก็ลงมือทันที

ขณะที่ย้อมสี กัญญาพูดขึ้นว่า **"กชกรเธอซื้อสีสำหรับย้อมดอกไม้มาหรือเปล่า"** กชกรพูดว่า **"ฉันไม่ได้ซื้อมา ฉันลืม"** กัญญาจึงถามพ่อว่า **"พ่อคะ พวกหนูไม่ได้ซื้อสีสำหรับย้อมดอกไม้มา ทำยังไงดีคะ"** พ่อของกัญญาจึงพูดว่า **"ไม่ยากเลยลูก ลูกก็เอาใบต้นสักมาขยี้ก็จะได้สีแดง เอาดอกอัญชันมาขยี้ก็จะได้สีม่วง เอาขมิ้นที่เรากินมาละลายในน้ำก็จะได้สีเหลือง เอารากขนุนมาต้มก็จะได้สีส้ม เอาเปลือกมังคุดมาขยี้ก็จะได้สีชมพู"** กัญญากับกชกรจึงทำตามคำแนะนำของพ่อ

กัญญากับกชกรนำดอกไม้มาส่งครู ครูแปลกใจที่เห็นดอกไม้สีสันสวยงาม จึงถามเด็กทั้งสอง แล้วเด็กทั้งสองก็เล่าเรื่องสีจากธรรมชาติที่พ่อของตนแนะนำ ให้ครูฟัง เด็กๆ ในห้องจึงได้รู้ว่าสีธรรมชาตินั้นมีอยู่มากมายหลายสี ส่วนผลงานของกัญญากับกชกรได้ที่หนึ่งเพราะสวยที่สุดในห้อง ทั้งสองคนดีใจมาก

ผู้แต่ง *สาวร ทวีเลิศชัยกุล (ชุมชนมอญ อ.สังขละบุรี กาญจนบุรี)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หญิงชรากับลิงน้อย

หญิงชราคนหนึ่งมีจิตใจงดงาม แต่สามีเธอเสียไปและเธอไม่มีลูก จึงต้องอยู่คนเดียว อยู่มาวันหนึ่ง ขณะที่หญิงชรากำลังไปไร่ก็ได้เจอลิงตัวน้อยตัวหนึ่ง มันเป็นลิงตัวผู้ ขนสีน้ำตาล ท่าทางซุกซน น่ารักน่าเอ็นดู หญิงชรารู้สึกสงสารลิงน้อยและรักมันจับใจ หญิงชราจึงพาลิงน้อยกลับบ้านไปด้วยและเลี้ยงไว้เสมือนเป็นลูกชาย

เมื่อลิงน้อยเติบโตขึ้น อายุได้สิบปี ลิงน้อยก็ทำงานได้อย่างมนุษย์ ลิงน้อยจะยิงนก ยิงกระรอกมาเป็นอาหารให้ตนเองและหญิงชรา ชาวบ้านพากันอิจฉาที่ลิงน้อยเก่งและเฉลียวฉลาด แม้เป็นลิงแต่ก็ทำงานได้อย่างที่มนุษย์ทำ คนทั้งหลายจึงปรึกษากัน แล้วคิดวางแผนที่จะฆ่าลิงน้อยเสีย

วันหนึ่งคนทั้งหลายชวนกันจับลิงน้อยไปถ่วงน้ำ หวังจะให้ลิงน้อยจมน้ำและไหลตามลำธารไป แต่ทุกคนก็ต้องแปลกใจที่ลิงน้อยไม่จมน้ำและไม่ไหลตามน้ำลงไปจากดอย แต่ลิงน้อยสามารถวิ่งกลับไปบ้านได้

ต่อมาฝนตกหนัก ลมพัดแรงมาก ฟ้าร้อง มืดครึ้ม และเกิดน้ำท่วมป่า น้ำป่าไหลท่วมบ้านเรือนและคนเหล่านั้นเสียชีวิตไป เหลือเพียงหญิงชรากับลิงน้อยเท่านั้น เพราะลิงน้อยช่วยชีวิตหญิงชราไว้

เรียบเรียงโดย สพฐ.

หนุ่มเจ้าปัญญา

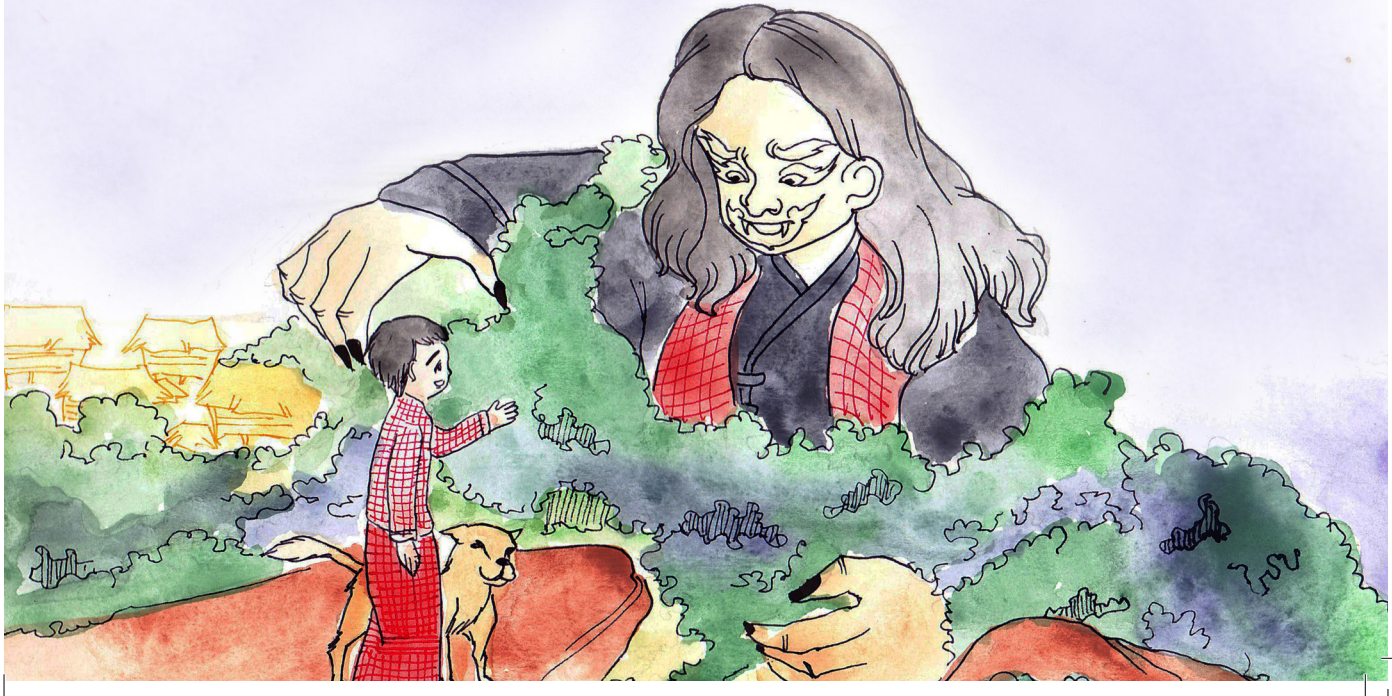
หมู่บ้านแห่งหนึ่งเป็นหมู่บ้านที่ยากจนและแห้งแล้ง ชาวบ้านไม่มีงานทำ จึงต้องไปทำงานที่หมู่บ้านอื่น นอกหมู่บ้านนั้น มีนางยักษ์ตนหนึ่ง คอยดักจับคนที่ออกไปทำงานนอกหมู่บ้านมาเป็นอาหารของตน

วันหนึ่งชาวบ้านทนไม่ไหว ที่ไม่สามารถออกไปหาอาหารและไปทำงานที่หมู่บ้านอื่นได้ จึงพากันไปร้องเรียนผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านตีฆ้องร้องป่าวประกาศหาคนมาปราบนางยักษ์ และประกาศว่า หากใครฆ่านางยักษ์ตนนี้ได้ ผู้ใหญ่บ้านจะมอบเงินรางวัลให้มากมาย

ในหมู่บ้านนั้นมีชายหนุ่มคนหนึ่งเลี้ยงหมาตัวหนึ่งไว้ เขาสอนหมาของเขาให้เรียนรู้การล่าสัตว์ทุกชนิด เขาไปหานางยักษ์ตนนั้นแล้วพูดขึ้นว่า **"เฮ้ นางยักษ์ เจ้ากล้าประลองวิชากับเราไหม หากเจ้ามีวิชาจริงเจ้าลองแปลงกายเป็นหนูให้เราดูหน่อยได้ไหม"** นางยักษ์ได้ยินชายหนุ่มร้องท้าทาย ก็แปลงกายเป็นหนู หมาของชายหนุ่มเห็นหนู จึงรีบตะครุบกินทันที

จากวันนั้นเป็นต้นมา ชาวบ้านก็ไปทำงานและทำมาหากินกันด้วยความสงบสุข หมู่บ้านนั้นจึงได้ชื่อว่า **"บ้านแสนสุข"** เพราะความเจ้าปัญญาของชายหนุ่มผู้นั้น

ผู้แต่ง *เพ็ญศรี (ชุมชนมอญ)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หน่อไม้บนภูเขา

ในป่าแห่งหนึ่งมีหน่อไม้อยู่สามหน่อ กำลังแทงยอดออกมา อยู่บนภูเขาสูง แต่ละหน่อต่างก็เจริญเติบโตตามวันเวลาที่ผ่านไป

อยู่มาวันหนึ่ง หน่อไม้ต้นที่หนึ่งพูดว่า **“ฉันโตวันโตคืน ฉันจะสูงให้สุดปลายฟ้าจะได้เป็นเส้นทางสัญจรของมนุษย์กับสวรรค์”** หน่อไม้ต้นที่สองพูดว่า **“ส่วนฉันจะโตวันโตคืนให้มีรูปร่างสวยงามและสูงๆ เพื่อจะได้เป็นใหญ่ดูแลมนุษย์ทั้งโลก”** หน่อไม้ต้นที่สามพูดขึ้นว่า “ฉันนี้แหละคือต้นไผ่ที่จะโตวันโตคืนและสูงกว่าพวกเธอ”

วันเวลาผ่านไปหน่อไม้ทั้งสามต้นก็เติบโตขึ้นอย่างสวยงามและกลายเป็นต้นไผ่แก่ แต่ละต้นต่างก็มีลักษณะที่แตกต่างกันไป แล้ววันหนึ่ง ชายคนหนึ่งได้เดินผ่านมาเห็นต้นไผ่ทั้งสามต้นที่สวยและลำต้นตรงสูงใหญ่ ชายคนนี้จึงวางแผนใช้ประโยชน์จากต้นไผ่ เขาจึงลงมือตัดต้นไผ่ต้นที่หนึ่งและนำไปทำรั้วแปลงผัก

วันต่อมาชายคนนี้ก็มาตัดต้นไผ่ต้นที่สองไปอีก เอามาทำเป็นราวตากผ้า วันถัดไปอีก ชายคนนี้ก็กลับมาที่ต้นไผ่ต้นที่สามเพื่อจะทำเล้าไก่ ท้ายที่สุดความฝันของต้นไผ่แต่ละต้น ก็ไม่เป็นจริงอย่างที่ฝันเอาไว้ แต่พวกมันทั้งสามต้นก็เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์มากมาย

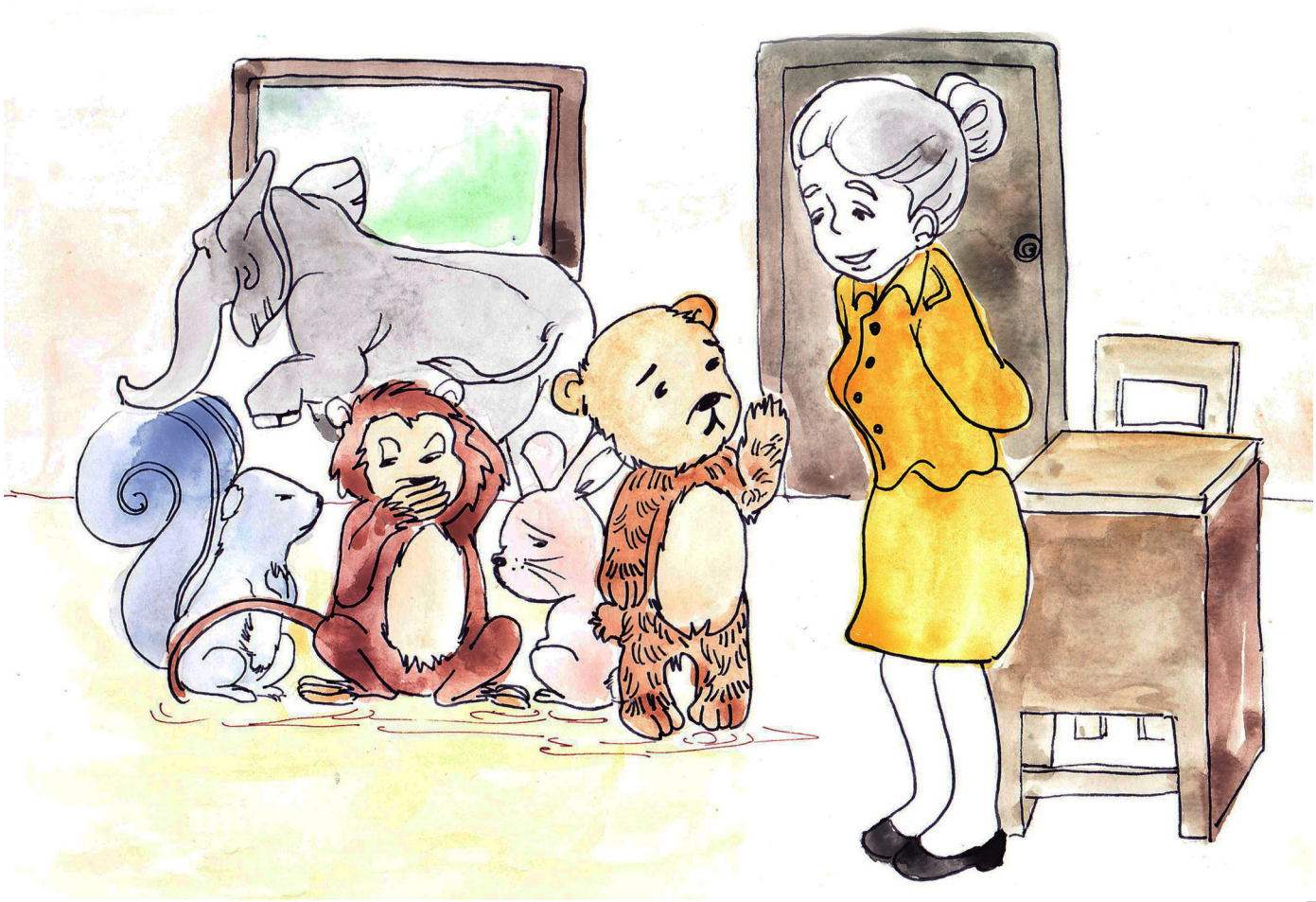

ผู้แต่ง *เตือนนภา แซ่จาง*
(ชุมชนม้ง โรงเรียนบ้านห้วยคุ อ.เทิง เชียงราย)
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หมีน้อยผู้กล้าหาญ

ณ โรงเรียนแห่งหนึ่ง ในวันจันทร์ ช่วงพักกลางวัน หมีน้อยกับเพื่อนๆ กำลังวิ่งเล่นไล่จับกันรอบๆ ในห้องเรียน แล้วหมี ไปชนแจกันดอกไม้ของครู แจกันแตก ด้วยความตกใจหมีน้อยกับเพื่อนๆ ช่วยกันเก็บเศษแจกันทิ้งถังขยะ และเมื่อหมดเวลาพัก ครูก็เข้ามาในห้องเรียนแต่ไม่พบแจกันบนโต๊ะ ครูจึงถามว่าแจกันหายไปไหน ไม่มีใครกล้าพูดเพราะกลัวจะโดนครูทำโทษ แต่ในที่สุดหมีน้อยก็บอกครูว่าหมีน้อยเป็นคนทำแจกันของครูแตก ครูไม่ทำโทษหมีน้อย และชมเชยหมีน้อยที่กล้ายอมรับผิดที่ทำแจกันแตก และเพื่อนๆ ก็ขอบใจหมีน้อยที่กล้าพูดความจริง

ผู้แต่ง *ณัฐนันท์ ศาลางาม*
เรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หมวด

ตำนานพื้นบ้าน

การละเล่นพื้นบ้าน

นานมาแล้วมีเรื่องเล่าอยู่ว่า **ลี**และ**บี**เป็นเพื่อนกัน ทั้งสองคนอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่ง **ลี**มีรูปร่างสูงใหญ่และชอบไปเที่ยวเล่น ส่วน**บี**เป็นคนรูปร่างผอมเล็ก และเตี้ย แต่เป็นคนชอบคิด ชอบประดิษฐ์สิ่งต่างๆ

มาวันหนึ่ง ในขณะที่**ลี**กับ**บี**นั่งคุยกันอยู่หน้าบ้านของ**ลี**นั้น **บี**ก็เกิดความคิดขึ้นมาว่า อยากจะทำของเล่น จึงชวน**ลี**ว่า **“เจ้าอยากทำของเล่นกับข้าไหม”** **ลี**ตอบว่า **“ก็ดีเหมือนกัน เราจะได้ออกกำลังกายไปด้วย แล้วเราจะต้องใช้อะไรมาทำของเล่นล่ะ”** **บี**ตอบว่า **“ต้องใช้ไม้ท่อนขนาดเท่าแขน มาตัดและเหลา ให้มีรูปลักษณะสามเหลี่ยม และ ต้องใช้ไม้ไผ่ขนาดเท่านิ้วมือ ยาวประมาณหนึ่งศอก พร้อมกับเชือกหนึ่งเส้นยาวประมาณหนึ่งวา”** **ลี**ได้ยินดังนั้นจึงพูดว่า **“เราจะลงมือทำเมื่อไรดี”** **บี**ตอบว่า **“ก็ตอนนี้เลยเป็นไง เจ้ารอข้าอยู่ตรงนี้ ข้าขอไปเอามีดมาก่อน”**

หลังจากนั้นทั้ง**บี**กับ**ลี**ต่างก็ช่วยกันตัดต้นไม้และหาเชือกมาช่วยกันทำของเล่น ไม่นานก็เสร็จเป็นของเล่นที่มีชื่อว่า ลูกข่าง

และ**บี**ก็บอกวิธีเล่นแก่**ลี**ว่า **เล่นอย่างนี้นะ เราใช้มือหนึ่งข้างจับลูกข่าง แล้วเอาเชือกที่มัดติดกับไม้มาพันรอบๆ ของลูกข่างจนสุดเชือกแล้วปล่อย จากนั้นก็ดึงเชือกกลับ เมื่อลูกข่างตกลงสู่พื้นดิน ลูกข่างก็จะหมุนเอง”**

บีกับ**ลี**ดีใจมากที่ได้ช่วยกันทำลูกข่าง ทั้งสองคนได้เล่นของใหม่ แล้วจึงเดินไปหลังบ้านเล่นแข่งลูกข่างอย่างสนุกสนาน ภายหลังการเล่นลูกข่างจึงเป็นที่รู้จักมาจนถึงทุกวันนี้

ผู้แต่ง *ไพศาล จตุโชคอุดม (ชุมชนม้ง อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ไก่ป่ากับแมวป่า

ไก่ป่าตัวหนึ่งตื่นแต่เช้าตรู่ มันตื่นขึ้นมาโก่งคอขันอยู่บนต้นไม้ แมวป่าอยู่ใกล้ๆ ได้ยินเสียงไก่ขัน มันย่องเข้าไป หมายจะกัดกินไก่ป่า แต่ไก่ป่าเห็นแมวป่าเสียก่อน มันตกใจ บินขึ้นไปเกาะอยู่บนยอดไม้สูง

พอแมวป่ามาถึง แมวป่าจึงหลอกไก่ป่าว่า **“ไก่เอ๋ย เจ้าไม่ต้องกลัวนะ เรามาดี เรามาฟังเสียงเจ้าขัน ภรรยาของเราได้จากเราไปแล้ว เราเหงา เราเสียใจ เสียงขันอันไพเราะของเจ้า ทำให้เราสบายใจ เจ้าช่างขันได้ไพเราะเสียจริงๆ ”** ไก่ป่าได้ยินก็ใจอ่อน ตอบแมวป่าว่า **“เรารู้สึกเสียใจกับท่านที่ภรรยาของท่านจากไป”** **“ขอบใจนะ และถ้าเจ้าลงมาเกาะที่กิ่งต่ำๆ ยืนขันอยู่ใกล้ๆ เสียงของเจ้าจะไพเราะมากขึ้นอีก”** แมวป่าพูด

ไก่ป่าบินลงมาเกาะที่กิ่งไม้ต่ำลงมา แล้วโก่งคอขันเสียงดัง แมวป่าพูดต่อไปว่า **“ไก่ป่าจ๋า ขณะที่เจ้าขัน เราหลับตาฟังแล้ว เสียงขันช่างไพเราะเสียจริง เจ้าลองขันอีกทีซิ หลับตาด้วยนะ เจ้าจะรู้เองว่า เสียงขันของเจ้าไพเราะมากจริงๆ ”**

ไก่ป่าหลงเชื่อ มันหลับตาและโก่งคอขันอีกครั้ง แมวป่ารอโอกาสอยู่ แล้วมันกระโดดเข้ากัดคอไก่ป่า ไก่ป่าจึงกลายเป็นอาหารของแมวป่าตัวนั้น

เรียงเรียงโดย *สพฐ.*

ข้าวหนีไป

“แม่คะ แม่เตรียมข้าวเหนียวกับกล้วยไว้ทำอะไรคะ” จินดาถามแม่อย่างสงสัย **“วันนี้แม่จะทำข้าวต้มมัดจ้ะ”** แม่ตอบด้วยความเอ็นดู **“ดีจังเลยค่ะ หนูชอบกินข้าวต้มมัดฝีมือแม่ที่สุดเลย ทำไมข้าวที่แม่เตรียมไว้ไม่มีเปลือกล่ะคะ แล้วทำไมข้าวทั่วไปมีเปลือกด้วยล่ะคะ”** จินดาถามแม่ด้วยความอยากรู้

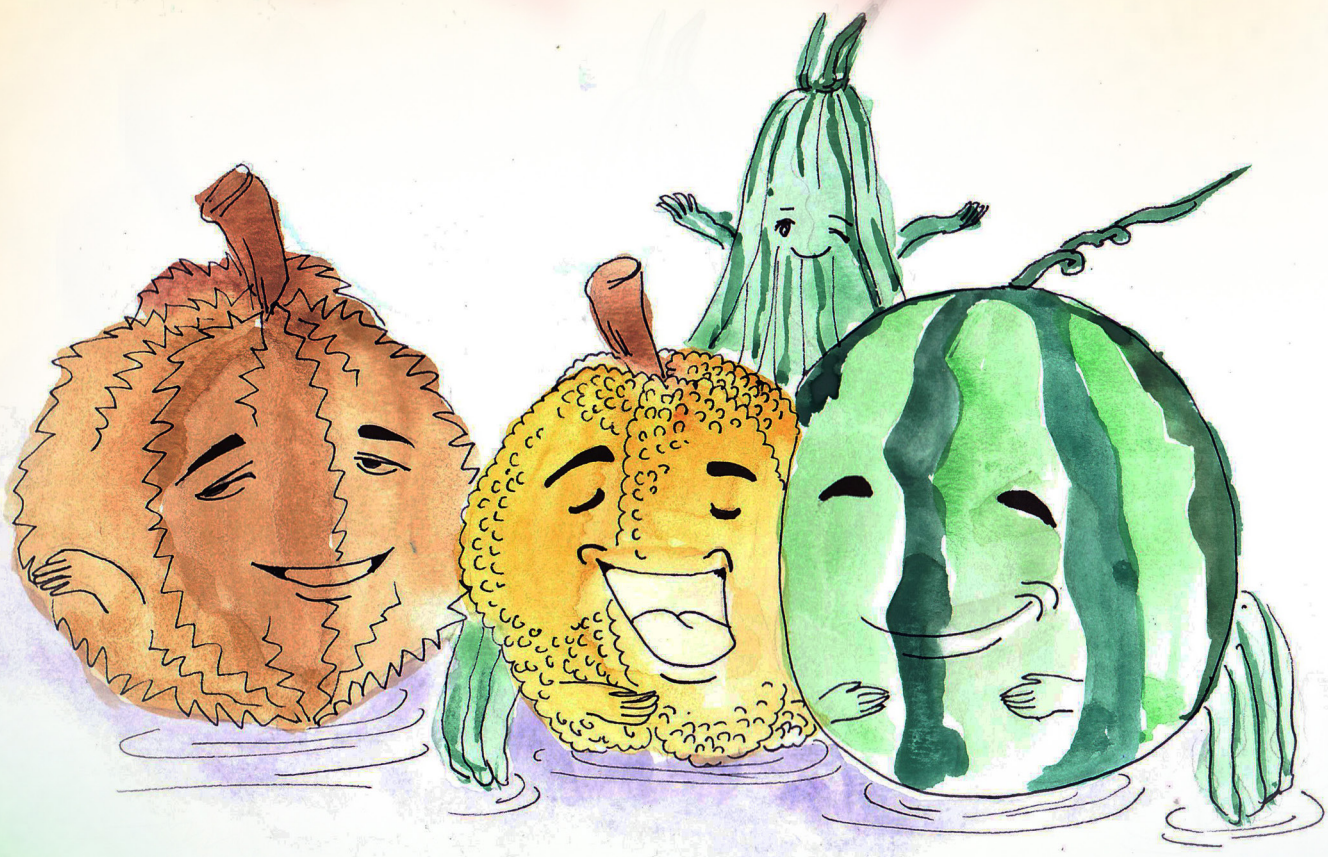

แม่จะเล่าตำนานเรื่องข้าวให้ฟังนะ **“กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ก่อนสมัยพุทธกาล คนเรายังไม่รู้จักต้นข้าว เราดื่มแต่น้ำ กินพืชผัก ใบไม้และล่าสัตว์กินเป็นอาหาร ต่อมามีต้นหญ้าชนิดหนึ่งมีใบแหลมยาวมากค่อยๆ งอกขึ้นมาจากพื้นหลายต้น แล้วเติบโตขึ้นดูแปลกกว่าต้นหญ้าทั่วไป เมื่อก้อนเมฆลอยผ่านมา ก้อนเมฆอยากรู้ว่า ต้นหญ้านี้เมื่อโตขึ้นจะเป็นอย่างไร จึงโปรยฝนลงมาให้วันละหลายๆ หยดจนพื้นดินชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ สายลมก็แปลกใจเช่นกัน จึงพาลมอ่อนๆ มาเยี่ยมเป็นประจำ แสงแดดเห็นก็ช่วยพาความอบอุ่นมาให้ทุกวัน ไม่นานต้นหญ้านั้นก็มีดอกสีขาวเล็กๆ เต็มต้นแล้วค่อยๆ กลายเป็นเมล็ดสีขาวมีกลิ่นหอมน่ากิน หลังจากนั้นคนที่อยากกินก็จะเอาใบตองมาเก็บข้าวสุกเท่าที่อยากจะกินนำกลับไปกินที่บ้าน พอเมล็ดข้าวสุกใกล้จะหมดจากต้นก็มีต้นข้าวใหม่งอกขึ้นมาแทนทันที ทำให้คนมีข้าวแบ่งกันกินโดยไม่ต้องเดือดร้อนอะไร”**

แม่ก็เล่าต่อไปว่า **“มีชายคนหนึ่งเป็นคนโลภและขี้เกียจและเขาไม่อยากออกไปเก็บข้าวสุกทุกวัน จึงตัดต้นข้าวเกือบหมดมาไว้ที่บ้าน ต้นข้าวที่เหลือก็เสียใจมาก จึงหนีขึ้นบนท้องฟ้าไม่กลับลงมาอีกเลย เมล็ดข้าวสีขาวที่คนเก็บเอาไว้ก็กลายเป็นเมล็ดข้าวที่เปลือกห่อหุ้มขึ้นมาทันที ถ้าใครอยากกินก็ต้องตำหรือกะเทาะเปลือกข้าวออก แล้วก่อนก่อไฟหุงให้สุกจึงจะกินได้ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา คนจึงต้องทำนา ปลูกข้าว ต้องหุงข้าวกินไงล่ะจ๊ะ”** จินดาพูดว่า **“ถ้าคนไม่โลภ เราก็คงไม่ต้องมาหุงข้าวให้เสียเวลานะคะแม่ หนูจะช่วยแม่หุงข้าวทุกวันและจะช่วยทำข้าวต้มมัดด้วยค่ะ”** แล้วทั้งสองคนแม่ลูกก็ช่วยกันทำข้าวต้มมัดกันอย่างมีความสุข

ผู้แต่ง *สาวร ทวีเลิศชัยกุล (ชุมชนมอญ อ.สังขละบุรี กาญจนบุรี)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

คิดว่าเลิศแต่ผิดคาด

นานมาแล้ว ทุเรียน ถั่ว ขนุน แตงโม ฟักทอง ต่างถกเถียงกันว่าเมล็ดของตนนั้นเป็นเลิศในเรื่องของรสชาติ ทุเรียนอวดว่า **“เรานั้นอร่อยทั้งเนื้อ อร่อยทั้งเมล็ด หอม หวาน ใคร ๆ ก็รู้ว่าเราเป็นราชาของผลไม้”** ขนุนก็อวดว่า **“เนื้อสีเหลืองของเราก็หอมหวาน ซังของเราก็กินได้ เปลือกเราก็ไม่ได้มีหนามแหลมปอกยากเหมือนของเจ้า เมล็ดของเราก็อร่อยเหมือนกัน”** แตงโมก็อวดว่า **“เรานะ เนื้อหวานฉ่ำ เปลือกปอกง่าย ไม่เลอะมือเหมือนพวกเจ้า เมล็ดของเราก็อร่อยเหมือนกัน”** ถั่วจึงพูดขึ้นว่า **“เรานี่สิดีกว่า กินง่าย เมล็ดเราทั้งอร่อยทั้งมัน เคี้ยวเพลินจริงๆ ”** ผลไม้ทั้งสี่ต่างเถียงกันอย่างนี้จนดังลั่นไปทั้งป่า ผลไม้ทั้งหลายจึงพูดขึ้นว่า **“ทุกท่านอย่าเถียงกันเลย เราเรียกผลไม้ที่มีเมล็ดมาทั้งหมด แล้วขอให้พระราชาเป็นผู้ตัดสินดีกว่า”**

เช้าวันรุ่งขึ้น ผลไม้ทั้งหลายพากันไปเข้าเฝ้าพระราชา ผลไม้แต่ละชนิดต่างออกมาโอ้อวดรสชาติเมล็ดของตนเองต่อหน้าพระราชา พอถึงคราวที่ถั่วต้องพูด ถั่วก็พูดขึ้นว่า **“เรานี้ทั้งอร่อยทั้งมันไม่มีใครมีรสชาติเลิศกว่าเราหรอก”** ขณะที่ถั่วกำลังโอ้อวดอยู่นั้น มะม่วงหิมพานต์เดินเข้ามา พระราชาเห็นจึงพูดขึ้นว่า **“นี่แหละ ผู้ชนะที่แท้จริง เม็ดของมะม่วงหิมพานต์มีรสชาติอร่อยเป็นเลิศ เราขอรับรอง”** การประกาศของพระราชาทำให้ถั่วต้องแพ้มะม่วงหิมพานต์ในที่สุด ถั่วที่คิดว่าตนอร่อยเป็นเลิศรู้สึกอับอาย จึงก้มหน้าเดินเข้าไปในป่าแล้วฝังตัวเองลงในดิน กลายเป็นถั่วลิสงจนถึงทุกวันนี้ ส่วนมะม่วงหิมพานต์นั้นเป็นผู้ชนะเลิศจึงโอ้อวดเม็ดของตนโผล่ไว้ข้างนอกผลอย่างที่เราเห็นกันทุกวันนี้

ผู้แต่ง *เจลวน*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ค่าตอบแทนความดี

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเด็กผู้ชายคนหนึ่งชื่อ **บี่** อาศัยอยู่กับอา เขาเป็นเด็กกำพร้า ตั้งแต่เขายังเป็นเด็กเล็กๆ อาของ**บี่**มีลูกหลายคน อาจึงไม่ค่อยสนใจ**บี่**สักเท่าไรนัก เสื้อผ้าของ**บี่**มีแต่เสื้อผ้าเก่าๆ เท่านั้น

อยู่มาวันหนึ่ง **บี่**ไปทำไร่ตามปกติ ระหว่างทาง **บี่**เจอสัตว์ต่างๆ มากมาย สัตว์เหล่านั้นกำลังเดินทางไปยังสวรรค์ และ**บี่**ก็ได้เจอเต่าแก่ๆ ตัวหนึ่ง **บี่**ถามเต่าว่า **“เต่าจะไปไหน”** เต่าตอบว่า **“ฉันจะไปงานศพของพระอินทร์ แต่มีต้นไม้ใหญ่ขวางทางเอาไว้ ฉันจึงข้ามไปไม่ได้ เธอช่วยอุ้มฉันข้ามไปได้ไหม แล้วฉันจะพาเธอไปกับฉันด้วย”**

บี่จึงอุ้มเต่าข้ามท่อนไม้ใหญ่ แล้วทั้งสองก็เดินทางไปหาพระอินทร์ เต่าพูดกับ**บี่**ว่า **“พระอินทร์เพิ่งจะได้รับแต่งตั้งยศไม่นานเอง ทำไมถึงรีบตายจากไปเร็ว แล้วคนจนๆ อย่างฉันจะอยู่อย่างไร”** แล้ว**บี่**กับเต่าก็เดินทางต่อ

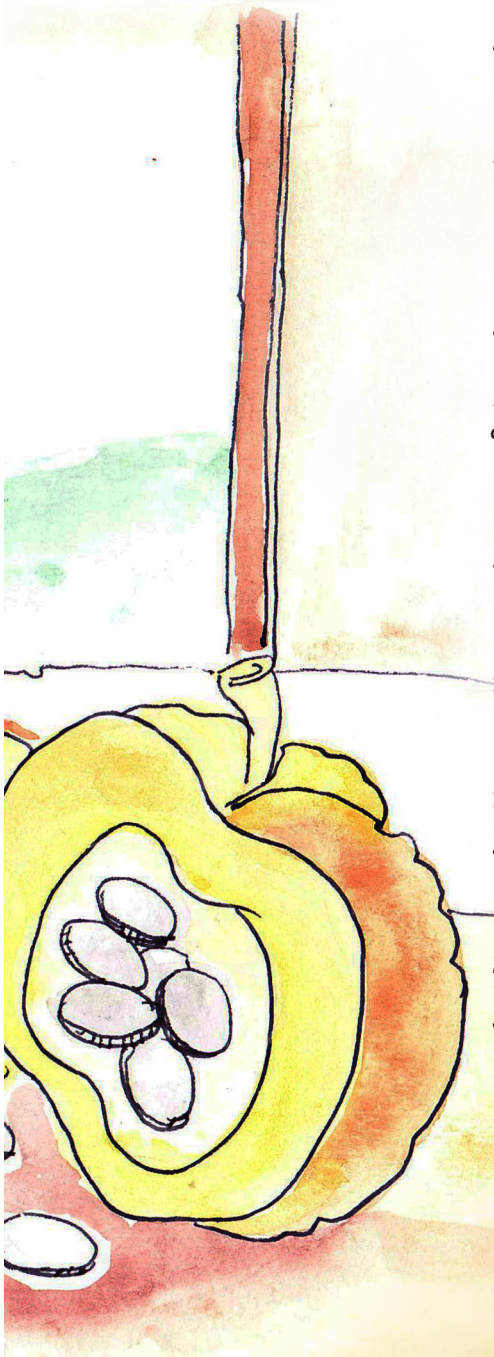
เมื่อ**บี่**กับเต่าไปถึงก็เจอสัตว์ต่างๆ มากมาย สัตว์เหล่านี้หวังจะกินเนื้อของพระอินทร์ บ้างก็พูดว่า **“ฉันจะกินเนื้อของพระอินทร์เพื่อข้าจะมีเรี่ยวแรง และบางคนก็พูดว่าฉันจะกินสมองของพระอินทร์เพื่อฉันจะได้ฉลาดเหมือนท่าน”** ทันใดนั้นพระอินทร์ก็ลุกขึ้นมาบอกกับ**บี่**ว่า **“เจ้าเป็นคนดี ข้าจะแต่งตั้งให้เจ้าเป็นเทวดาอยู่สวรรค์”** ส่วนสัตว์ทั้งหลายก็ถูกลงโทษเพราะอยากจะกินเนื้อของข้า

ผู้แต่ง *อรุณี แซ่ท่อ (ชุมชนม้ง โรงเรียนบ้านรักแผ่นดิน อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

โต้งกับลี

มีพี่น้องสองคนเป็นลูกกำพร้า พี่ชายชื่อ**โต้ง** น้องชายชื่อ**ลี** อาชีพทำไร่ทำสวน อยู่มาวันหนึ่ง**ลี**ได้เดินทางไปไร่ ระหว่างทาง เขาพบนกตัวหนึ่งบาดเจ็บและขาหัก อยู่ที่ริมทางเดิน **ลี**สงสารจึงอุ้มนกตัวนั้นกลับมาที่บ้าน เขารักษาจนขาของนกจนหายเป็นปกติ แล้วก็ปล่อยมันไป

สามวันต่อมา นกตัวนั้นก็คาบเมล็ดฟักทองมาให้ **ลี**นำเมล็ดฟักทองนั้นไปปลูก ต่อมาเมล็ดฟักทองงอกขึ้นเป็นต้น แล้วออกผลขนาดใหญ่สองผล **ลี**รอให้ฟักทองแก่เต็มที่ แล้วจึงเก็บฟักทองมาทำอาหาร **ลี**ผ่าฟักทองผลแรกออก เขาพบว่ามีเงินเต็มไปหมดอยู่ในผลฟักทอง และเมื่อผ่าฟักทองอีกผลหนึ่ง ก็พบว่ามีทองเต็มอยู่ในผลฟักทองเช่นกัน **ลี**จึงกลายเป็นคนร่ำรวย

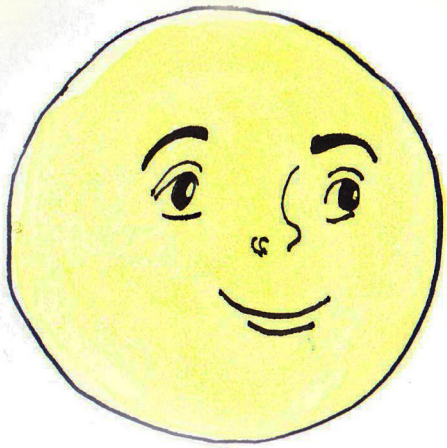
โต้งเห็นว่า**ลี**ร่ำรวยขึ้นมากจนผิดปกติ เขาจึงมาถาม**ลี**ว่า **“เจ้าไปทำอะไรมา จึงได้ร่ำรวยนัก”** **ลี**ตอบว่า **“ฉันเจอนกขาหักตัวหนึ่ง ฉันนำมันมารักษาจนหายดีแล้วปล่อยไป สามวันต่อมา นกตัวนั้นคาบเมล็ดฟักทองมาให้ ฉันปลูกแล้วได้ฟักทองมาสองผล ผลหนึ่งมีเงินอยู่ข้างในเต็มผล อีกผลหนึ่งมีทองอยู่ข้างในเต็มผล”**

โต้งได้ยินดังนั้นแล้วก็กลับไป ระหว่างทาง เขาเห็นรังนกรังหนึ่งอยู่บนต้นไม้ข้างทาง **โต้ง**จุดไฟเผารังนก เขาจับแม่นกแล้วหักขาข้างหนึ่งของแม่นก แล้วเอามันมารักษาที่บ้านจนขามันหายเป็นปกติ แล้วก็ปล่อยไป

อีกสามวันต่อมา แม่นกตัวนั้นก็คาบเมล็ดฟักทองมาให้**โต้ง** **โต้ง**ดีใจมาก เขาเอาเมล็ดฟักทองไปปลูก ต่อมาฟักทองออกผลขนาดใหญ่ให้ผลหนึ่ง **โต้ง**รอให้ฟักทองแก่แล้วนำฟักทองกลับบ้าน เขาผ่าผลฟักทองออก หวังว่าจะเห็นเงินหรือทองอยู่ข้างในผล แต่เขากลับพบว่า ในผลฟักทองนั้น มีแต่หินก้อนใหญ่ๆ เขาเสียใจและยังยากจนเช่นเดิม

ผู้แต่ง *อรุณี แซ่ท่อ (ชุมชนม้ง โรงเรียนบ้านรักแผ่นดิน อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ตำนานของเพื่อนรัก

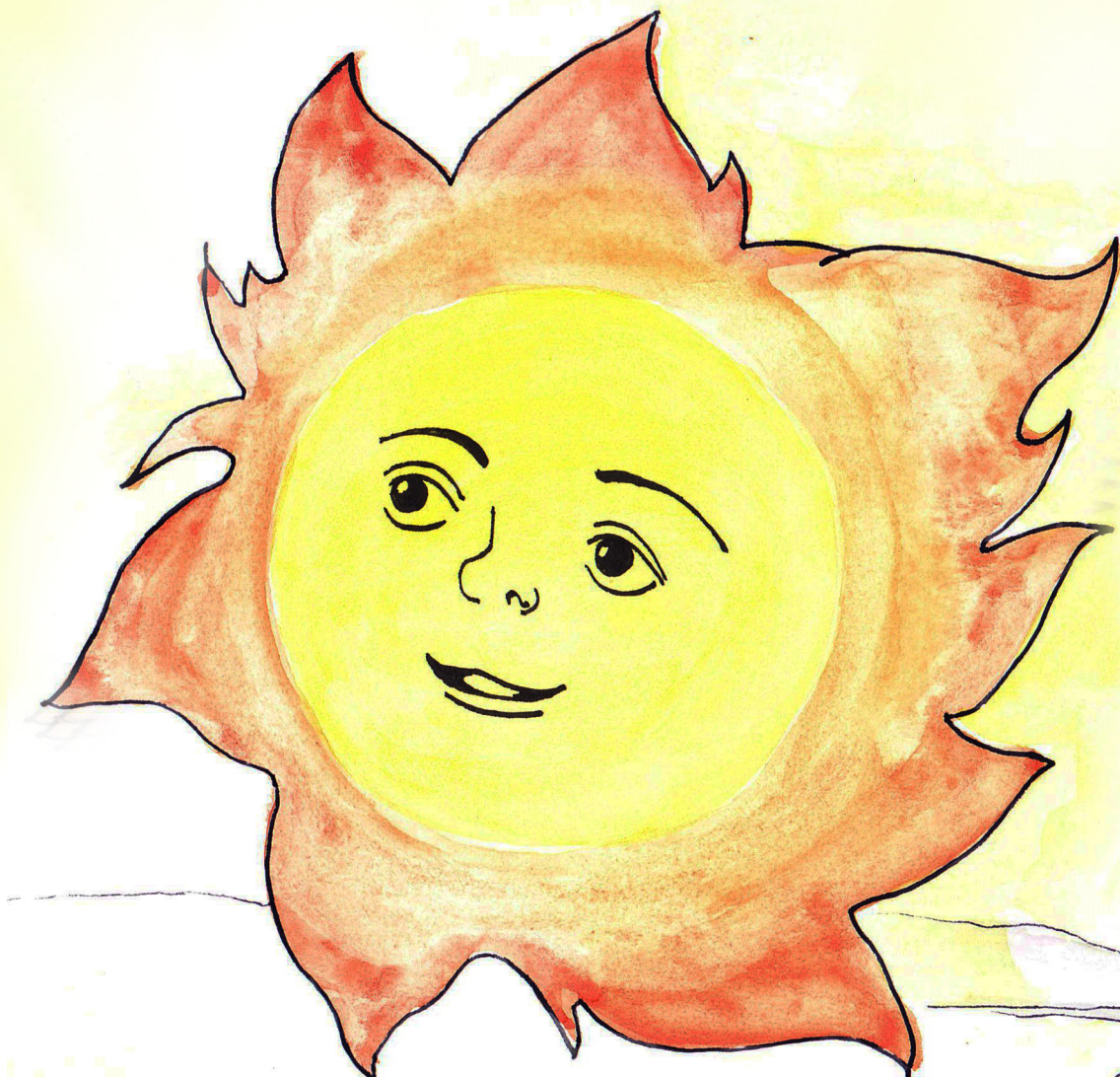

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ในสมัยที่ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ยังอาศัยอยู่บนท้องฟ้าเดียวกัน ดวงจันทร์มีหน้าที่ส่องแสงนำทางให้แก่นักเดินทาง แต่ดวงจันทร์ก็รู้ดีว่า แสงของมันกำลังจะดับลง

เมื่อแสงของดวงจันทร์ริบหรี่ลง ดวงอาทิตย์ก็รู้สึกได้ถึงความผิดปกติของดวงจันทร์ จึงไปขอร้องเทพแห่งฝืนฟ้า ขอให้ดวงจันทร์มีอายุยืนยาวขึ้น และดวงอาทิตย์จะแบ่งแสงของตนให้กับดวงจันทร์ เทพแห่งฝืนฟ้าเห็นใจดวงอาทิตย์ จึงยอมทำตามคำขอร้องแต่มีข้อแม้ว่า ยามใดที่ดวงจันทร์ตื่นดวงอาทิตย์จะต้องหลับ และยามใดที่ดวงจันทร์หลับ ดวงอาทิตย์ก็จะต้องตื่นด้วยความรักเพื่อน ดวงอาทิตย์จึงยอมตกลง

ดังนั้น เมื่อถึงเวลากลางวัน ดวงอาทิตย์ก็จะออกมาส่องแสง แต่ถ้าเป็นเวลากลางคืน ก็จะเป็นเวลาของดวงจันทร์ที่จะส่องสว่างให้แก่นักเดินทาง

ผู้แต่ง เรียม นวลหมวก
***แปลและเรียบเรียงโดย** มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ตำนานภูชี้ฟ้า

ภูชี้ฟ้าเป็นภูเขาที่สูงมาก สูงมากจนไปถึงบนสวรรค์ ภูชี้ฟ้าจึงเป็นเส้นทางติดต่อสัญจรไปมาระหว่างโลกกับสวรรค์ ถ้าคนบนโลกอยากขึ้นไปบนสวรรค์ต้องมาขึ้นที่ภูชี้ฟ้าเท่านั้น

วันหนึ่งมารฟ้าผู้น่าเกลียดน่ากลัวได้ยินข่าวว่าบนโลกมนุษย์มีหญิงงามคนหนึ่งชื่อ **เนค่อ** เธอเป็นหญิงที่มีความสวยงามมาก คิ้วดกดำ ผมยาว หน้าขาวนวล เป็นภรรยาของ**สีหยี่ สีหยี่**เป็นชายหนุ่มผู้หล่อเหลามากและมีความสามารถมาก ทั้งการเป่าแคน และมีคาถาอาคม **สีหยี่**สามารถปราบไล่ผีปีศาจได้ จึงเป็นที่พึ่งพาของคนและเทวดาบนสวรรค์

อยู่มาวันหนึ่ง ลูกชายของกษัตริย์บนสวรรค์เสียชีวิต กษัตริย์จึงส่งทูตสวรรค์มาเชิญ**สีหยี่**ไปเป่าแคนในงานศพของลูกชาย **สีหยี่**จึงเดินทางขึ้นไปบนสวรรค์กับทูตสวรรค์ที่มาเชิญนั้น ก่อนที่เขาจะเดินทางไปเขาได้กำชับย้ำเตือนภรรยาว่า **"อย่าเปิดประตูและอย่าเอาใบไม้ที่เสียบตรงประตูออกเด็ดขาด"** เมื่อกำชับเสร็จแล้ว **สีหยี่**ก็ออกเดินทางไปกับทูตสวรรค์ที่ตรงภูชี้ฟ้าเพื่อขึ้นไปบนสวรรค์ ผ่านไปได้สามวัน มารฟ้ารู้ข่าวจึงลงมายังบนโลกและแปลงกายเป็นหญิงชราแก่ๆ คนหนึ่งมาขอข้าวกิน เนศ่อได้เปิดประตูให้ เธอจึงถูกลักพาตัวขึ้นไปบนสวรรค์

เมื่อ**สีหยี่**เป่าแคนในพิธีงานศพของลูกชายกษัตริย์เสร็จ ก็เดินทางกลับมา เมื่อมาถึงบ้าน ก็ไม่เห็นภรรยาของตน จึงใช้ยันต์วิเศษส่องดูก็รู้ว่ามารฟ้าเป็นผู้ที่เอาภรรยาของตัวเองไป **สีหยี่**จึงเตรียมตัวเอาอาวุธครบมือขึ้นไปบนสวรรค์ พอไปถึงหน้าบ้านของมารฟ้า **สีหยี่**ตะโกนบอกมารฟ้าว่า **"เจ้าจงคืนภรรยาของข้าให้ข้าซะ ไม่งั้นเราจะได้เห็นดีกันแน่"** มารฟ้าถือขวานออกมา แล้ว**สีหยี่**กับมารฟ้าก็ต่อสู้กัน **สีหยี่**ใช้ดาบฟันร่างของมารฟ้าขาดกระจาย แต่ชิ้นส่วนกลับมารวมเป็นร่างเดิม ส่วนมารฟ้าใช้ขวานฟัน**สีหยี่**แต่ละครั้งที่มารฟ้าได้ฟันนั้น**สีหยี่**ก็หลบได้ทุกครั้ง ทั้งสองต่อสู้กันอย่างดุเดือดตลอด 7 วัน 7 คืน ไม่มีใครแพ้ใครชนะ

กระทั่งมารฟ้าเบื่อจึงจับ**เนศ่อ**โยนลงมาในโลก **สีหยี่**จึงกระโดดตามลงมา มารฟ้าโกรธจึงใช้ขวานฟันไปที่ภูชีฟ้า ภูชี้ฟ้าจึงถล่มลงมา ทำให้ภูชี้ฟ้าเตี้ยลงอย่างที่เห็นในปัจจุบันนี้ และคนบนโลกกับคนบนสวรรค์ก็ไม่มีเส้นทางไปมาหาสู่กันได้อีกเลย ตั้งแต่บัดนั้นจนมาถึงทุกวันนี้

ผู้แต่ง *เอกชัย วัฒนาสกุลลี (ชุมชนม้ง)*
เรียบเรียงโดย *สพฐ.*

ทำไมควายต้องไถนา

นานมาแล้ว โลกมนุษย์เกิดภัยแล้ง มนุษย์ปลูกข้าวมากเท่าไรก็ไม่พอกินสักที พระอินทร์จึงส่งเทวดาควายลงมาที่โลก เพื่อให้บอกกับมนุษย์ว่า **“ต่อไปนี้ให้สามวัน กินข้าวหนึ่งมื้อ ข้าวจึงจะพอกิน”**

เทวดาควายกำลังเดินทางลงมาสู่โลกมนุษย์เพื่อจะบอกข่าว ระหว่างการเดินทาง เทวดาควายก็เดินชมนกชมไม้อย่างเพลิดเพลิน พอถึงโลกมนุษย์จึงลืมถ้อยคำของพระอินทร์ เทวดาควายบอกกับมนุษย์ว่า **“พระอินทร์สั่งว่า ต่อไปนี้ หนึ่งวันให้กินข้าวสามมื้อ”**

มนุษย์ตอบว่า **“ครับผมๆ”** แล้วทำตามคำสั่งของเทวดา หนึ่งปีผ่านไป มนุษย์ก็ยังคงเดือดร้อน ปลูกข้าวไม่พอกินเหมือนเดิม

พระอินทร์จึงเรียกเทวดาควายถามว่า **“เมื่อเราให้เจ้าลงไปบอกแก่มนุษย์นั้น เจ้าไปพูดว่าอย่างไร”**

เทวดาควายตอบว่า **“ข้าพเจ้าได้พูดกับมนุษย์ว่าหนึ่งวันให้กินข้าวสามมื้อครับ”** พระอินทร์ได้ฟังก็โกรธมาก จึงลงโทษโดยสั่งว่า **“ต่อไปนี้ เจ้าจงไปช่วยมนุษย์ไถนา อย่าอยู่ที่นี่อีกเลย”** นับจากนั้น ควายจึงอยู่รับใช้มนุษย์เรื่อยมา

เรียบเรียงโดย *สพฐ.*

แบ่งอย่างไร

กาลครั้งหนึ่งมีชายอยู่สองคน ทั้งสองเป็นเพื่อนกัน คนหนึ่งมีชื่อว่า **เต๊ง** ส่วนอีกคนหนึ่งชื่อ **ป๋อ** ทั้งสองคนได้ชวนกันไปยิงหนูในป่า เมื่อ**เต๊ง**กับป๋อยิงหนูได้สามตัว แล้วก็ชวนกันกลับ เมื่อเดินมาถึงกลางทาง

ทั้งสองก็เอาหนูมาแบ่งกัน **เต๊ง**กับ**ป๋อ**ได้แบ่งหนูกันคนละตัว แต่ว่ายังเหลืออยู่อีกหนึ่งตัว ไม่รู้ว่าจะแบ่งให้ใครดี **เต๊ง**กับ**ป๋อ**ก็เลยโต้เถียงกัน ขณะที่เถียงกันนั้น ก็มีชายคนหนึ่งชื่อ **กั่ว** เดินผ่านมาพอดี

เขาถามว่า **“เจ้าสองคนกำลังถกเถียงเรื่องอะไรกัน”** **เต๊ง**กับ**ป๋อ**ตอบว่า **“เราไปยิงหนูมาได้สามตัวและเราก็เอาหนูนั้นมาแบ่งให้กันคนละตัว แต่ว่ามันก็ยังเหลืออยู่หนึ่งตัว ไม่รู้ว่าจะแบ่งอย่างไรดี”**

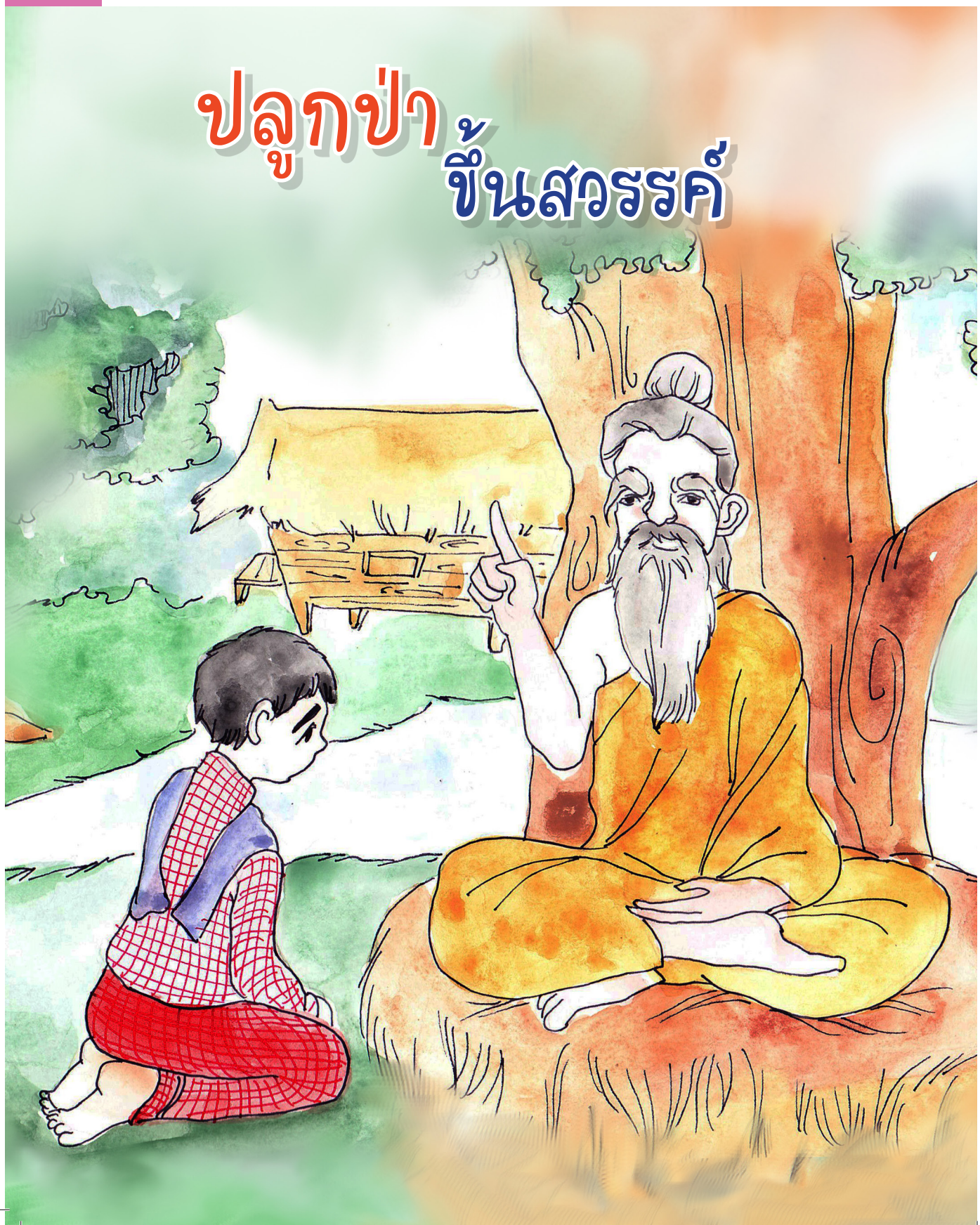
เต๊งกับ**ป๋อ**ก็ขอร้องให้**กั่ว**ช่วยแบ่งให้หน่อย **กั่ว**ก็ตอบว่า **“ได้ถ้ามีหนูอยู่สามตัว หนึ่งตัวแบ่งให้เต๊ง และอีกหนึ่งตัวก็แบ่งให้ป๋อ ส่วนไอ้ตัวที่เหลือก็แบ่งให้ฉันสิ”**

เต๊งกับ**ป๋อ**ก็เลยแบ่งหนูหนึ่งตัวให้**กั่ว**ไป หลังจากที่**กั่ว**ได้หนูไปแล้วนั้น **เต๊ง**กับ**ป๋อ**ก็คิดได้ว่า **“เราสองคนเป็นคนไปยิงหนูมาแล้วทำไมกั่วต้องได้หนูไปหนึ่งตัวด้วย”** เมื่อ**เต๊ง**กับ**ป๋อ**คิดได้พร้อมกันแล้วก็เลยพูดออกมาว่า **“เราน่าจะเอาหนูมาแบ่งกันคนละครึ่งตัวถึงจะถูก”** แต่เมื่อ**เต๊ง**กับ**ป๋อ**คิดได้ดังนั้นก็สายไปแล้ว

แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ปลูกป่า ขึ้นสวรรค์

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีชายคนหนึ่ง ไปเรียนวิชาความรู้กับฤาษี ฤาษีได้ทำนายทายทักว่า **“อีกห้าปีเจ้าต้องตาย แล้วไปเกิดเป็นลิงอยู่ในป่าโน่น”** ชายหนุ่มได้ยินดังนั้น ก็เอาต้นผลไม้ เช่น ต้นมะม่วง ต้นขนุน ต้นทุเรียน ต้นมังคุด ต้นเงาะ ต้นกล้วย ต้นมะตูม ต้นสับปะรด ต้นมะพร้าว ต้นมะไฟและต้นมะม่วงหิมพานต์ ไปปลูกไว้ที่หุบเขาแห่งนั้น เพื่อว่าถ้าเกิดเป็นลิงจะได้มีกิน

สามปีผ่านไป ต้นไม้ที่ชายหนุ่มปลูกไว้ก็ออกดอกออกผล พวกลิงค่างและนกต่างๆ มากิน เมื่อครบห้าปีชายหนุ่มก็ยังไม่ตาย

วันหนึ่งชายหนุ่มไปกราบไหว้ฤาษีอีก จึงทำกับข้าวไปให้ฤาษี เมื่อฤาษีเห็นว่าชายหนุ่มยังไม่ตายจึงถามขึ้นว่า **“เจ้าหนุ่ม เจ้าทำบุญด้วยอะไรอายุถึงได้ยืนยาว”** ชายหนุ่มบอกว่า **“ผมไม่ได้ทำบุญอะไรหรอกครับ พระอาจารย์ทักว่า อีกห้าปีผมจะตาย แล้วต้องเกิดเป็นลิง ผมกลัวว่าเมื่อเกิดเป็นลิงจะไม่มีอาหารกิน ผมจึงไปปลูกผลไม้ไว้ที่ภูเขาลูกนั้นครับ”**

ฤาษีได้ยินดังนั้นจึงคิดในใจว่า **“ชายหนุ่มผู้นี้ปลูกผลไม้ไว้ในป่าโดยไม่ยึดเป็นของตน จึงเกิดผลบุญกุศลที่ยิ่งใหญ่”** ฤาษีก็นิ่งเงียบไป

ส่วนชายหนุ่มก็มีชีวิตอยู่ไปอีกร้อยกว่าปี พอหมดอายุขัยก็ไปเกิดบนสรวงสวรรค์อย่างมีความสุข

ผู้แต่ง *สาวร ทวีเลิศชัยกุล (ชุมชนมอญ อ.สังขละ กาญจนบุรี)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

พืชไร่กับพืชสวน

นานมาแล้วเมื่อในอดีต พืชไร่ พืชสวน จะกลับไปบ้านได้เอง โดยที่มนุษย์ไม่ต้องไปเก็บเกี่ยวให้เหนื่อยยาก เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว พืชไร่และพืชสวนก็สามารถกลับเข้ายุ้งฉางได้เอง ให้มนุษย์ได้กินอย่างสุขสบาย

อยู่มาวันหนึ่ง สองสามีภรรยา ซึ่งมีนิสัยเกียจคร้าน เอาแต่นอน เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว พืชไร่ พืชสวนชวนกันกลับบ้าน พอมาถึงบ้านได้ร้องเรียกให้สองสามีภรรยา มาเปิดประตูรับเข้าบ้าน แต่สองสามีภรรยาไม่ยอมมาเปิดประตู แล้วยังตะโกนด่าพืชไร่พืชสวน ให้กลับไปอยู่ไร่อยู่สวนเหมือนเดิม **“เมื่อใดเราต้องการ เราจะไปแบกพวกเจ้ามาเอง”** พืชไร่และพืชสวนรู้สึกเสียใจมาก จึงกลับไปอยู่ที่ไร่ที่สวนตามเดิม

ตั้งแต่นั้นมา เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยว มนุษย์จึงต้องลำบาก ต้องไปเก็บเกี่ยว พืชไร่พืชสวน และแบกพืชไร่พืชสวนกลับบ้านเอง

แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ภูเขาราชา

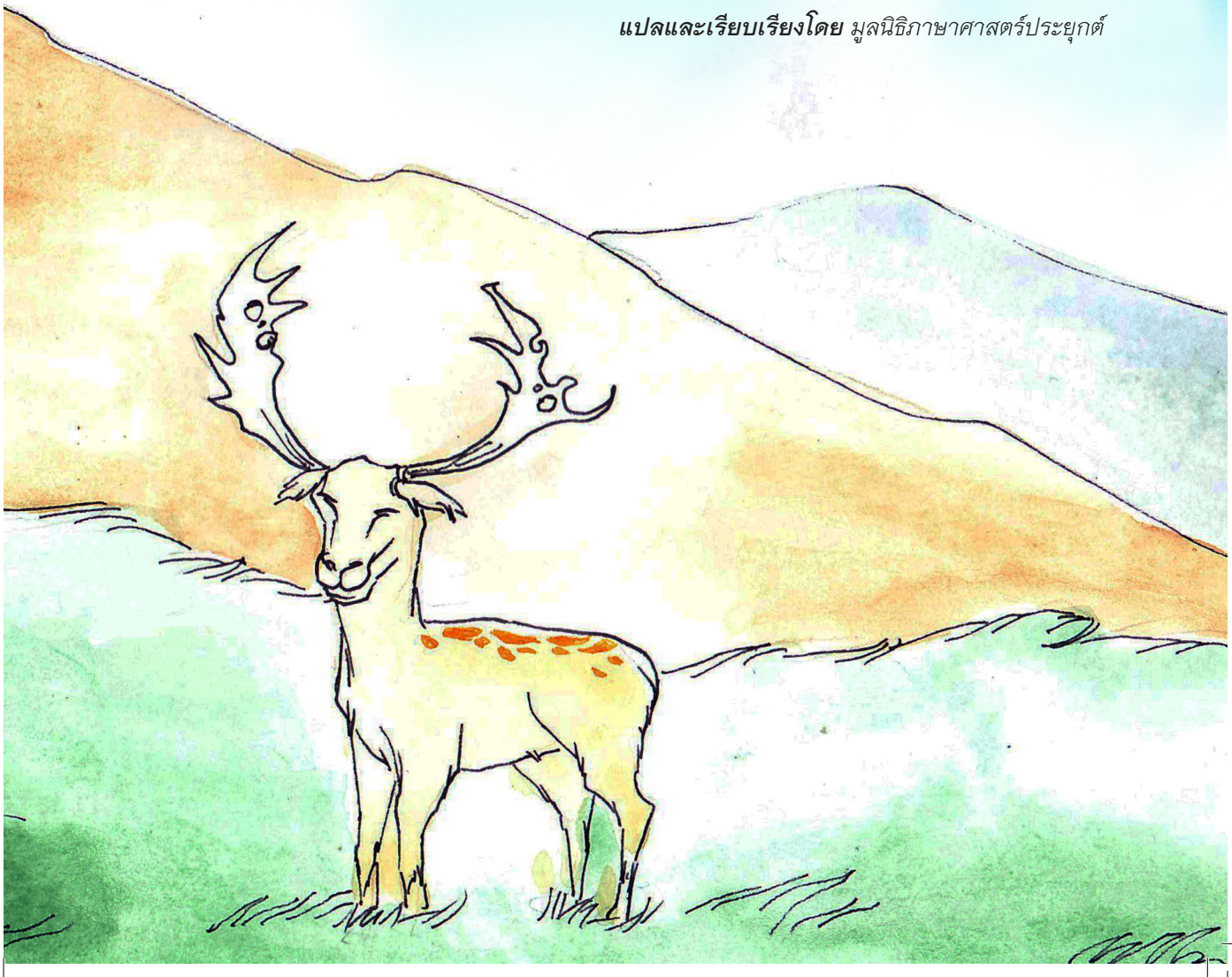
ในหมู่บ้านวังกะ มีภูเขาใหญ่ลูกหนึ่ง ชื่อว่าภูเขาราชา บนภูเขานั้นไม่มีต้นไม้เลย วันหนึ่ง **โหม่นปล่าย**ซึ่งเป็นนายพรานได้ไปหาของกินในป่าบนภูเขา ขณะนั้นฝนก็ตกหนัก **โหม่นปล่าย** ลื่นล้มตกลงมาจากภูเขา เขาเจ็บไปทั้งตัว แต่ก็ฝืนเดินต่อไป

ระหว่างที่เดินไปนั้น เขาได้เห็นลูกกวางตัวหนึ่ง จึงไล่ตามลูกกวางจนถึงภูเขาราชา สังเกตเห็นไม่มีต้นไม้แม้แต่ต้นเดียว จึงคิดว่า ถ้าเราปลูกต้นไม้ผักผลไม้คงจะดี

โหม่นปล่ายเดินกลับบ้านแล้วซื้อเมล็ดและต้นไม้ไปปลูกที่ภูเขาราชา ต่อมาไม่นานภูเขาราชานั้นก็เป็นภูเขาที่เต็มไปด้วยต้นไม้ สัตว์ป่าต่างก็มาอาศัย ชาวบ้านไปหาผักที่ภูเขาราชาจนถึงทุกวันนี้

แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

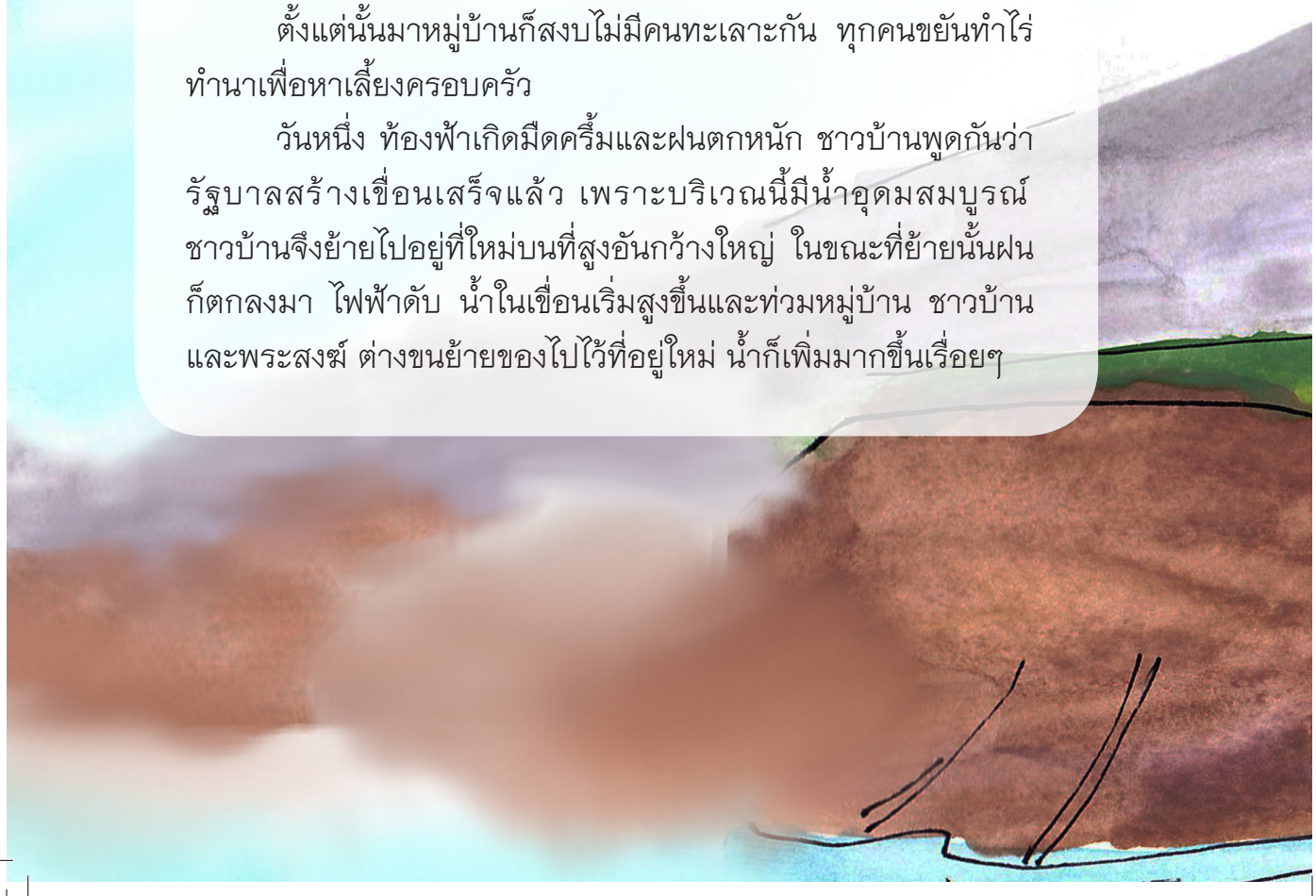
เมืองเก่าที่เราเคยอยู่

เมื่อสามสิบสี่สิบปีก่อนนั้น หมู่บ้านวังกะ ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบต่ำ มีชาวบ้านอาศัยอยู่ไม่มาก ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ทำนา **ชัย**อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ด้วย พ่อของ**ชัย**เป็นคนดีและเป็นที่นับถือของชาวบ้าน

วันหนึ่ง เกิดการทะเลาะวิวาทกันในหมู่บ้าน พ่อของ**ชัย**เข้าไปห้ามและพูดว่า **“หยุดนะ ทำไมต้องทะเลาะกัน”** แต่คนที่ทะเลาะกันก็ไม่หยุด ชาวบ้านจึงล่ามโซ่ไว้ หนึ่งวัน

ตั้งแต่นั้นมาหมู่บ้านก็สงบไม่มีคนทะเลาะกัน ทุกคนขยันทำไร่ทำนาเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว

วันหนึ่ง ท้องฟ้าเกิดมืดครึ้มและฝนตกหนัก ชาวบ้านพูดกันว่ารัฐบาลสร้างเขื่อนเสร็จแล้ว เพราะบริเวณนี้มีน้ำอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านจึงย้ายไปอยู่ที่ใหม่บนที่สูงอันกว้างใหญ่ ในขณะที่ย้ายนั้นฝนก็ตกลงมา ไฟฟ้าดับ น้ำในเขื่อนเริ่มสูงขึ้นและท่วมหมู่บ้าน ชาวบ้านและพระสงฆ์ ต่างขนย้ายของไปไว้ที่อยู่ใหม่ น้ำก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

ชาวบ้านบางคนก็สูญเสียบ้านเรือน ไร่นา แต่พ่อและแม่ของ**ชัย**ช่วยกันรื้อบ้าน และเอาชิ้นส่วนไว้ในเรือ แม่บอกกับพ่อว่า **“พ่อ ไม้เรามีเยอะมาก เราต้องขนไม้ไปให้มากที่สุด”** แต่พ่อพูดว่า **“เรามีเวลาน้อย น้ำก็ใกล้จะท่วมแล้ว ไม่ทันหรอก อีกอย่างไม่จำเป็นต้องขนไปให้เสียเวลา อีกไม่นานเราก็จะกลับมาที่นี้อีก”** แม่ก็คิดเช่นนั้นด้วย จึงเอาไปเท่าที่ขนได้

เมื่อชาวบ้านย้ายมาอยู่ที่ใหม่ ภูเขาแถวนั้นก็กลายเป็นหมู่บ้านขึ้นมาใหม่ หมู่บ้านเก่าได้จมน้ำไป กลายเป็นเมืองเก่าที่จมอยู่ในน้ำกลายเป็นเมืองบาดาล เมื่อ**ชัย**โตขึ้น จึงสร้างกลุ่มมัคคุเทศก์ชุมชน ทุกเช้า**ชัย**จะพานักท่องเที่ยวไปเที่ยวชมเมืองบาดาล อธิบายประวัติความเป็นมาอย่างละเอียด **ชัย**รู้สึกภาคภูมิใจกับเมืองบาดาลแห่งนี้ เป็นสถานที่ที่อยู่ในความทรงจำของชาวบ้านจนถึงทุกวันนี้

แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

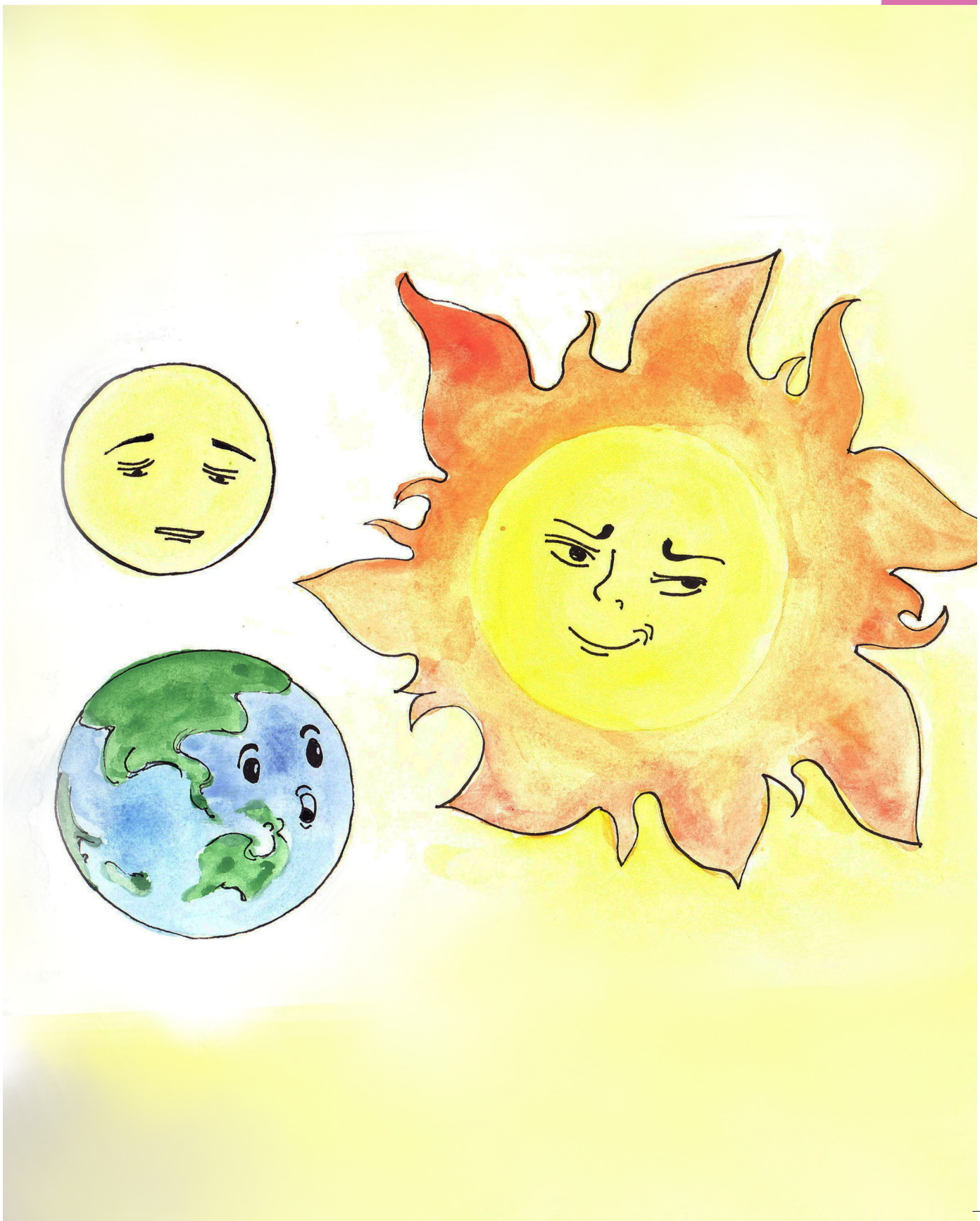
โลก พระจันทร์ และพระอาทิตย์

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว โลกกับพระจันทร์เป็นเพื่อนกัน มักไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ

มีอยู่วันหนึ่ง โลกถามพระจันทร์ว่า **“ทำไมแสงของพระจันทร์ไม่สว่างเหมือนแสงของพระอาทิตย์เลย”** พระจันทร์จึงตอบว่า **“เพราะตัวฉันมีขนาดเล็กกว่าพระอาทิตย์น่ะสิ”** เมื่อฟังดังนี้แล้ว โลกจึงไปเป็นเพื่อนกับพระอาทิตย์ และไปไหนมาไหนกับพระอาทิตย์เสมอ แต่พระอาทิตย์ส่องแสงสว่างมาก จนทำให้โลกรู้สึกร้อน ทนไม่ไหว โลกจึงบอกให้พระอาทิตย์ลดแสงสว่างและความร้อนลง แต่พระอาทิตย์ไม่ยอม

ความร้อนของพระอาทิตย์ทำให้โลกคิดได้ว่า โลกขาดพระจันทร์ไม่ได้เพราะว่าพระจันทร์ให้แสงอ่อนๆ ไม่ร้อนมากในเวลากลางคืน ในขณะเดียวกันโลกก็ขาดพระอาทิตย์ไม่ได้เช่นกัน เพราะโลกต้องการแสงสว่าง และความร้อนจากพระอาทิตย์ในเวลากลางวัน

ผู้แต่ง *ปริญญา ศิลาโงน*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ลวดลายบนผ้าม้ง

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ครอบครัวหนึ่งมีสามีภรรยาและลูกอีกสองคน ลูกสาวคนโต ลูกชายคนเล็ก ครอบครัวนี้มีฐานะยากจน เสื้อผ้าที่สวมใส่ก็เก่าๆ ขาดๆ แต่พวกเขาก็เป็นคนดีและขยันทำมาหากิน

อยู่มาวันหนึ่ง ปู่ทวดมาเข้าฝันชายผู้เป็นสามีว่า ปู่ทวดได้นำเงินทองจำนวนมากไปฝังไว้ในถ้ำ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้าน ที่หน้าถ้ำแห่งนั้นมีน้ำตกใหญ่

รุ่งเช้า ผู้เป็นสามีก็ชวนเพื่อนสนิทออกเดินทางไปเสาะหาถ้ำในฝัน พอไปถึงหน้าถ้ำ ซึ่งมีน้ำตกใหญ่ขวางอยู่ด้านนอก ทั้งสองคนก็เดินผ่านม่านน้ำตกเข้าไปในถ้ำ แล้วชายผู้เป็นสามีก็เห็นแก้วแหวนเงินทองวางอยู่มากมาย แต่เพื่อนเห็นแต่เพียงก้อนหินธรรมดาๆ ชายผู้เป็นสามีหยิบทองก้อนหนึ่งใส่ห่อผ้าไว้แล้วพากันเดินกลับบ้าน

เมื่อกลับถึงบ้าน ผู้เป็นสามีก็นำทองก้อนนั้นไปให้ภรรยาและลูกๆ ดู แล้วก็นำทองไปขายเพื่อซื้อสิ่งของและเสื้อผ้าใหม่ๆ มาสวมใส่

ต่อมา เกิดมีขโมยออกอาละวาดในหมู่บ้าน ชาวบ้านเข้าใจผิดคิดว่าสองสามีภรรยานี้เป็นขโมย เพราะเห็นมีเสื้อผ้าดีๆ มาสวมใส่ ชาวบ้านยกขบวนไปจับสองสามีภรรยามาลงโทษ ชาวบ้านใช้เชือกมัดทั้งสองคนไว้ แล้วลากไปรอบๆ หมู่บ้าน ให้อดข้าวอดน้ำ ทำเช่นนี้อยู่หกวัน พอถึงวันที่เจ็ด สองสามีภรรยาก็เจ็บปวดใกล้ตาย ชาวบ้านจึงปล่อยตัวไป

สองสามีภรรยาชมชานคลานกลับบ้าน พอถึงบ้าน ผู้เป็นสามีก็ฉีกผ้าผืนหนึ่ง แล้วใช้เลือดจากตัววาดเป็นลวดลายแผนที่ทางไปถ้ำน้ำตก เขาสั่งเสียให้ลูกสาวนำผ้าที่มีลวดลายแผนที่ไปปัก แล้วตัดเย็บให้พี่น้องสวมใส่ เขาสั่งว่าห้ามบอกใครๆ ว่าลวดลายบนผ้านั้นคือ แผนที่ที่จะนำไปสู่ขุมทรัพย์ของปู่ทวด

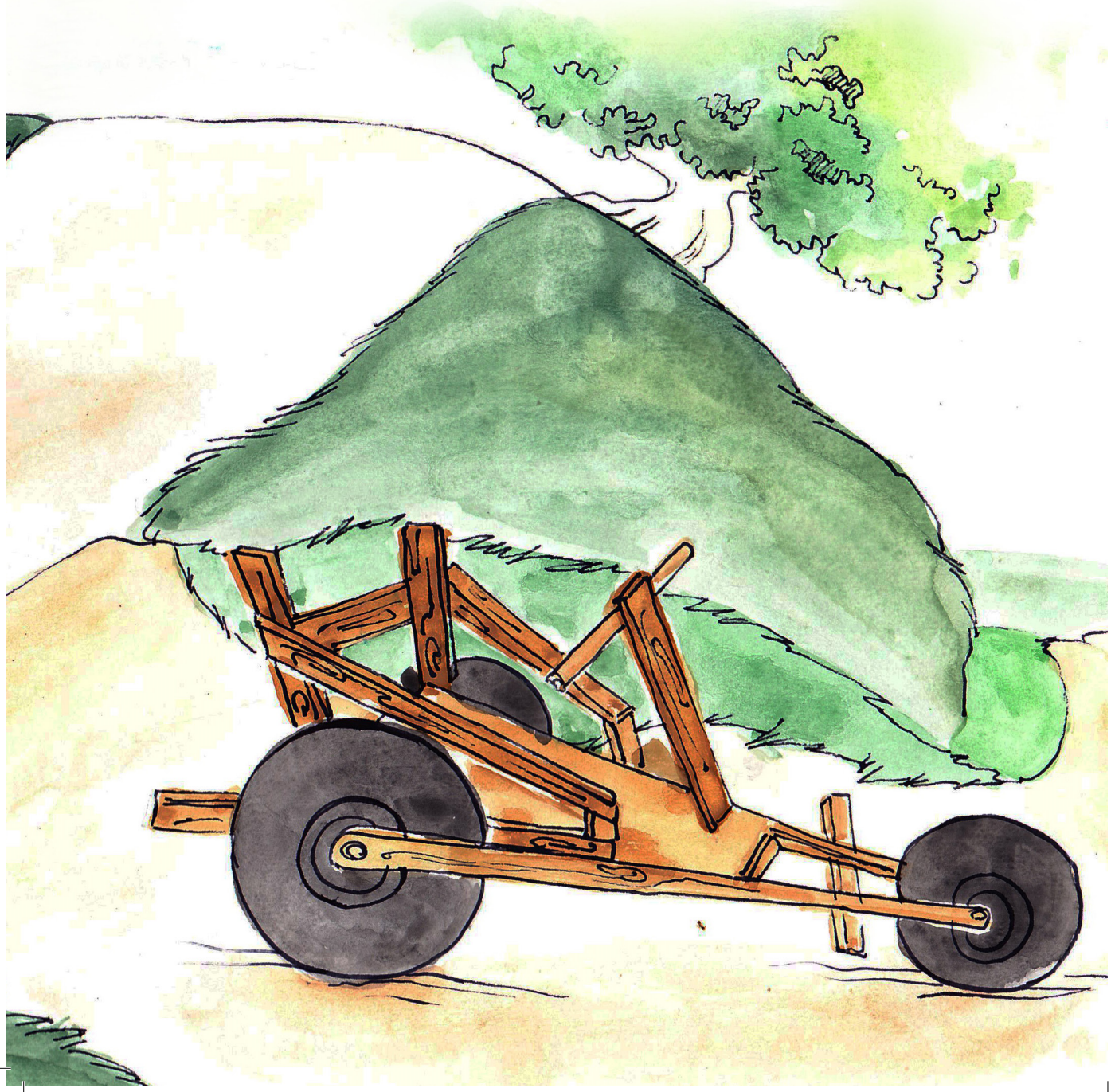
ลูกทั้งสองคนเก็บเรื่องลายแทงแผนที่เส้นทางไปขุมทรัพย์ไว้เป็นความลับไม่บอกแก่ใครๆ อีกเลย แต่ก็สอนให้ลูกหลานสืบทอดลวดลายผ้าปักนั้นต่อมาจนถึงทุกวันนี้

(ชุมชนม้ง)

เรียบเรียงโดย *สพฐ.*

ล้อเลื่อน

มีถนนเส้นหนึ่งตัดลงมาจากภูเขาสูง เหมาะสำหรับขับรถเล่น กระต่ายหนูและไก่ เป็นเพื่อนกัน พวกเขาชอบไปขับรถล้อเลื่อนสามล้อ เล่นบนถนนเส้นนี้

วันหนึ่งกระต่ายหนูและกบ ไปขับรถด้วยกันที่ถนนเส้นนั้น กระต่ายขับรถเป็นคันแรก หนูขับรถไปเป็นคันที่สองและกบตามหลังเป็นคันสุดท้าย

สักพักหนูขับรถมาเร็วมากขณะเมื่อกำลังจะแซงหน้ากระต่าย หนูก็ทำให้ฝุ่นฟุ้งกระจาย ทำให้กระต่ายมองไม่เห็นทางรถวิ่ง กระต่ายจึงขับไปชนต้นไม้ กบตามหลังมาเจอกระต่ายล้มอยู่ข้างต้นไม้ กระต่ายก็ชวนไปแข่งอีกรอบ คราวนี้ให้หนูไปก่อน กระต่ายขับไปเป็นคันที่สอง และกบขับรถเป็นคันสุดท้าย กระต่ายขับรถมาเร็วมาก เพื่อจะแซงหน้าหนูให้ได้ แต่หนูก็ขับเร็วมากไม่ยอมให้แซง

เมื่อถึงทางโค้ง ทั้งสองก็บังคับรถไม่ได้ทำให้กระต่ายเสียหลักไปชนต้นไม้ หนูเสียหลักไปตกข้างทาง เมื่อกบมาถึงและเห็นว่ากระต่ายกับหนูต่างก็ไม่เป็นอะไร จึงหัวเราะกระต่ายและหนูต่างก็หัวเราะด้วยกัน

ผู้แต่ง *อรุณี แซ่ท่อ (ชุมชนม้ง โรงเรียนบ้านรักแผ่นดิน อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

เสียรู้ให้กบ

มีพญาเสือตัวหนึ่ง อาศัยอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง ในป่าแห่งนี้มีสัตว์น้อยใหญ่อยู่ร่วมกัน บรรดาสัตว์ทั้งหลายต่างก็พากันกลัวพญาเสือตัวนี้ เพราะทุกๆ วัน พญาเสือมักจะตระเวนไปจับสัตว์น้อยสัตว์ใหญ่กินเป็นอาหาร ทำให้บรรดาสัตว์น้อยใหญ่พากันหลบซ่อนตัวเพราะกลัวจะถูกพญาเสือจับไปกิน

วันหนึ่ง พญาเสือบังเอิญเดินไปเจอกบตัวหนึ่ง และมันกำลังจะจับกบกินเสีย กบจึงพูดกับเสือว่า **“ถ้าท่านจะจับเรากินขอให้ถึงพรุ่งนี้เช้าก่อน เพราะวันนี้เราจะต้องไปหาลูกเมียเพื่อจะบอกลาพวกเขาก่อน แล้วเราจะกลับมาให้ท่านกิน”** เสือตอบตกลง

หลังจากนั้น กบจึงเข้าป่าไปเพื่อกินผักขม เช้าวันต่อมา กบก็ไปหาเสือตามที่ได้นัดกันไว้

เมื่อไปถึง กบก็ถามเสือขึ้นมาว่า **“ท่านเป็นสัตว์ใหญ่และน่าเกรงขามที่สุดในป่าแห่งนี้ เราอยากทราบว่าท่านกินอะไรเป็นอาหารบ้าง”** เสือจึงสำรอกสิ่งที่กินออกมาให้กบดู เสือจึงถามขึ้นมาบ้างว่า **“แล้วเจ้าล่ะเป็นสัตว์เล็กที่สุดในป่าแห่งนี้ เจ้ากินอะไรเป็นอาหาร”** กบจึงสำรอกสิ่งที่กินเข้าไปออกมาให้เสือดู

เสือจึงถามกบว่า **“สีเขียวๆ ช่างน่าเกลียดจริงๆ ที่เจ้ากินเข้าไปมันคืออะไร”** กบตอบเสือว่า **“เป็นดีเสือ ในทุกๆ วัน ฉันต้องกินดีเสือ”** เมื่อเสือได้ยินดังนั้นก็เกิดความกลัวขึ้นมา และหนีเตลิดไปจากป่าแห่งนั้น และด้วยความกลัว เสือไม่ทันระวังตัว จึงพลัดตกหน้าผาไป

แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หนอนไม้ไผ่

นานมาแล้วบนภูเขาใหญ่ มีต้นไผ่ขึ้นสวยงามเต็มทั่วไปหมด ต้นไผ่เหล่านี้อยู่มานานแล้ว และไม่มีอะไรมารบกวนเป็นเวลาหลายสิบปี

อยู่มาปีหนึ่ง ต้นไผ่ออกหน่อใหม่สูงขึ้น ในปีนี้ไม่เหมือนกับทุกปีเพราะเริ่มมีแมลงมากัดกินและวางไข่ลงในต้นไผ่อ่อนเหล่านั้นเกือบทุกต้น สองสัปดาห์ผ่านไป ไข่ที่แมลงวางไว้ก็กลายเป็นตัวหนอนไม้ไผ่เล็กๆ มันเจาะเข้าไปอยู่ในลำต้นของไม้ไผ่เป็นจำนวนนับร้อยตัวอาศัยอยู่ในต้นไผ่ต้นเดียว จากตัวหนอนเล็กๆ ก็เริ่มเจริญเติบโตขึ้น ภายในเดือนกว่าๆ ตัวหนอนก็โตขึ้นเป็นหนอนที่แข็งแรงและพวกมันช่วยกันเจาะรูต้นไผ่เปลี่ยนที่อยู่ใหม่เพื่อหากินไปเรื่อยๆ จากลำต้นเก่าสู่ลำต้นใหม่ต้นแล้วต้นเล่า

วันหนึ่งในขณะที่ตัวหนอนไม้ไผ่กำลังหลับอย่างสุขสบายอยู่นั้น ก็มีนายพรานสองคน เดินทางมาถึงภูเขาลูกนี้ ทั้งสองมองเห็นต้นไผ่อ่อนซึ่งมีความแตกต่างจากต้นไผ่แก่ จึงใช้มีดตัดต้นไผ่อ่อน เขาเจอตัวหนอนจำนวนมาก นายพรานจึงจัดการตัดต้นไผ่อ่อนเหล่านั้น ภายในวันเดียวต้นไผ่อ่อนที่มีตัวหนอนอยู่ก็ถูกตัดทำลายทิ้งหมด ส่วนตัวหนอนก็ถูกนำไปทำกินเป็นอาหาร เหลือแต่ต้นไผ่แก่อยู่เฝ้าภูเขาลูกนั้น ต่อมาความสวยงามของป่าก็หายไป ไม่นานต้นไผ่ที่ถูกตัดก็แห้ง แล้วไฟป่าก็ลุกขึ้นไหม้ภูเขาลูกนั้น จนเหลือแต่ตอไผ่ที่ยังอยู่คู่กับภูเขาแห่งนั้น

ผู้แต่ง *ไพศาล จาตุโชคอุดม (ชุมชนม้ง)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

อร่อยจัง

สรัญพรไม่ชอบกินผัก และเป็นเด็กช่างสงสัย สรัญพรไปเที่ยวบ้านยาย เห็นยายเด็ดกระเจี๊ยบอยู่ สรัญพรช่วยยายเด็ดกระเจี๊ยบแล้วถามว่า **“ยายจ๋า ทำไมคนมอญชอบกินกระเจี๊ยบ แล้วกระเจี๊ยบมาจากไหนคะ”** ยายตอบว่า **“กระเจี๊ยบเป็นผักที่คนมอญชอบกินมานานแล้ว กระเจี๊ยบเป็นผักมีประโยชน์ มีวิตามินซีสูงชนิดหนึ่ง เมื่อก่อน ที่ตั้งของหมู่บ้านวังกะ เคยเป็นป่าใหญ่ มีเรื่องเล่าว่าคนมอญเดินทางมาจากหมู่บ้านอื่น เขานำเมล็ดผักที่ปลูกง่ายและโตเร็วติดตัวมาด้วย พอมาถึงแม่น้ำสามประสบ เขาสร้างบ้านเรือนอยู่ใกล้กับวังปลา จึงเรียกหมู่บ้านนี้กันว่า *“หมู่บ้านวังกะ หรือ วังปลา”* ซึ่งอยู่คนละฝั่งกับหมู่บ้านกะเหรี่ยง ชาวบ้านพากันทำไร่ ทำสวน และเอาเมล็ดผักที่ติดตัวมาปลูกที่ไร่ที่สวน พอผักงอกงามก็เด็ดมากินกัน และเพราะมีรสชาติที่เปรี้ยว จึงเรียกผักนั้นว่า กระเจี๊ยบ”**

ยายเล่าให้ฟังต่อว่า **“เมื่อเวลาผ่านไปนาน หมู่บ้านนี้ก็มีคนมาอาศัยอยู่มากขึ้น กระเจี๊ยบเป็นผักปลูกง่ายและทนทาน กระเจี๊ยบกลายเป็นผักที่อร่อยที่คนชอบกินที่สุดจนทุกวันนี้”** ขณะนั้น ยายผัดใบกระเจี๊ยบเสร็จพอดี สรัญพรพูดว่า **“หอมจนอยากกินเลยค่ะ”** ยายพูดว่า **“อยากกินใช่ไหม ยายจะใส่จานให้นะ”** ยายตักผัดใบกระเจี๊ยบใส่หมูให้สรัญพร สรัญพรกินแล้วรู้สึกติดใจ ยายเห็นจึงถามขึ้น **“เอาข้าวไหมยายจะตักข้าวให้”** สรัญพรตอบรับ ยายจึงเอาข้าวคลุกกับผัดใบกระเจี๊ยบให้สรัญพร จากที่ไม่ชอบกินผัก สรัญพรก็กินข้าวที่คลุกกับผัดกระเจี๊ยบจนหมดไปหนึ่งจานและพูดขึ้นว่า **“อร่อยจังค่ะยาย หนูจะเอาอีกได้ไหมคะ” “ได้จ้ะ”** ยายตักข้าวกับผัดใบกระเจี๊ยบให้สรัญพรเพิ่มอีก สรัญพรกินจนอิ่มและลายายกลับบ้าน ตั้งแต่นั้นมา สรัญพรก็กลายเป็นเด็กที่ชอบกินผัก และชอบกินจนถึงทุกวันนี้

ผู้แต่ง *ปันจี*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

หมวด
เทศกาล

ขนมเทียน ของจำปา

ณ หมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่ง มีอยู่ครอบครัวหนึ่ง ชื่อนาย**โถ่** กับ นาง**สร้อยโนน** มีลูกสาวหนึ่งคนชื่อเด็กหญิง**จำปา** ซึ่งเป็นเด็กน่ารัก น่าเอ็นดู พ่อกับแม่รัก**จำปา**มาก ก่อนจะถึงวันเข้าพรรษา นาย**โถ่**ผู้เป็นพ่อได้ไปตัดใบตอง ส่วนนาง**สร้อยโนน**ก็เอาข้าวเหนียวที่แช่ไว้มาโม่ให้เป็นแป้ง **จำปา**เห็นก็สงสัย จึงถามแม่ว่า **“แม่คะทำไมต้องโม่จนข้าวมันเละล่ะคะ”** นาง**สร้อยโนน**ตอบว่า **“มันจะได้เป็นแป้งไงล่ะลูก”**

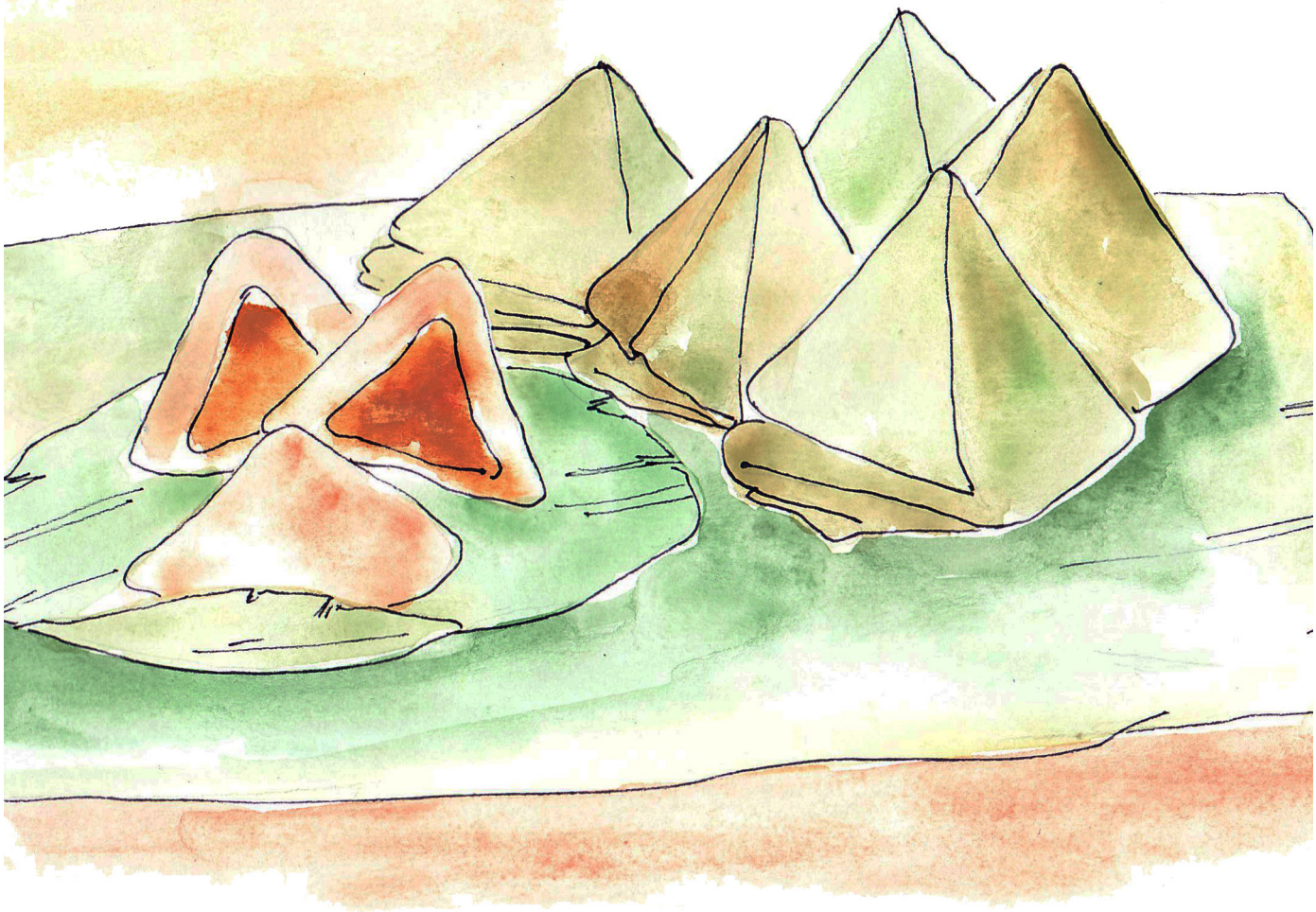
เมื่อนาย**โถ่**กลับมาพร้อมกับใบตองที่ตัดไว้ ก็เอาข้าวเหนียวที่นาง**สร้อยโนน**โม่ไว้นั้น มาใส่ย่ามแล้วแล้วนำมาแขวนไว้ให้สะเด็ดน้ำ **จำปา**แปลกใจจึงถามพ่อว่า **“ทำไมต้องเอาแป้งข้าวเหนียว ใส่ย่ามแขวนไว้ล่ะคะพ่อ”** นาย**โถ่**ตอบว่า **“เพื่อให้น้ำหยดออกหมดแล้วเราก็จะได้แป้งไงล่ะลูก”**

วันรุ่งขึ้นนาย**โถ่**ก็นำแป้งที่สะเด็ดน้ำมานวด แล้วปั้นให้เป็นก้อนเท่าๆ กัน แล้วเอามะพร้าวที่เชื่อมไว้มาใส่เป็นไส้แป้ง แล้วปั้นเป็นลูกกลมๆ ส่วนนาง**สร้อยโนน**ก็สอน**จำปา**ห่อขนมเทียนด้วยใบตอง**จำปา**เป็นเด็กที่ตั้งใจมาก นาง**สร้อยโนน**ห่อให้ดูสองสามครั้งก็ทำเองได้แล้ว ห่อขนมได้สวยไม่แพ้แม่เลย

หลังจากห่อขนมเสร็จ ทั้งสามก็เอาขนมใส่ลังถึงสำหรับนึ่ง พอนึ่งได้สักพัก นาย**โถ่**นำขนมออกมาดูว่าสุกหรือยัง **จำปา**ตักขนมใส่ปากทันที พอขนมสุก **จำปา**ก็เตรียมขนมไปใส่บาตรตอนเช้า และนำขนมอีกส่วนหนึ่ง ไปให้ปู่ ย่า น้า อา และผู้เฒ่าผู้แก่กิน ทุกคนต่างก็ชมว่า **“ขนมเทียนของจำปาอร่อยจริงๆ”** **จำปา**ได้ยินดังนั้นก็ดีใจมาก พอกลับถึงบ้าน **จำปา**เห็นพ่อกับแม่นั่งคุยกันอยู่จึงเข้าไปนั่งพับเพียบต่อหน้า แล้วบอกกับแม่ว่า **“แม่คะ เข้าพรรษาปีหน้า จำปาจะทำขนมเทียนอีกนะคะ”** นาย**โถ่**กับนาง**สร้อยโนน**ได้ยินลูกสาวพูดก็อมยิ้มพยักหน้า และมองลูกสาวอย่างมีความสุข

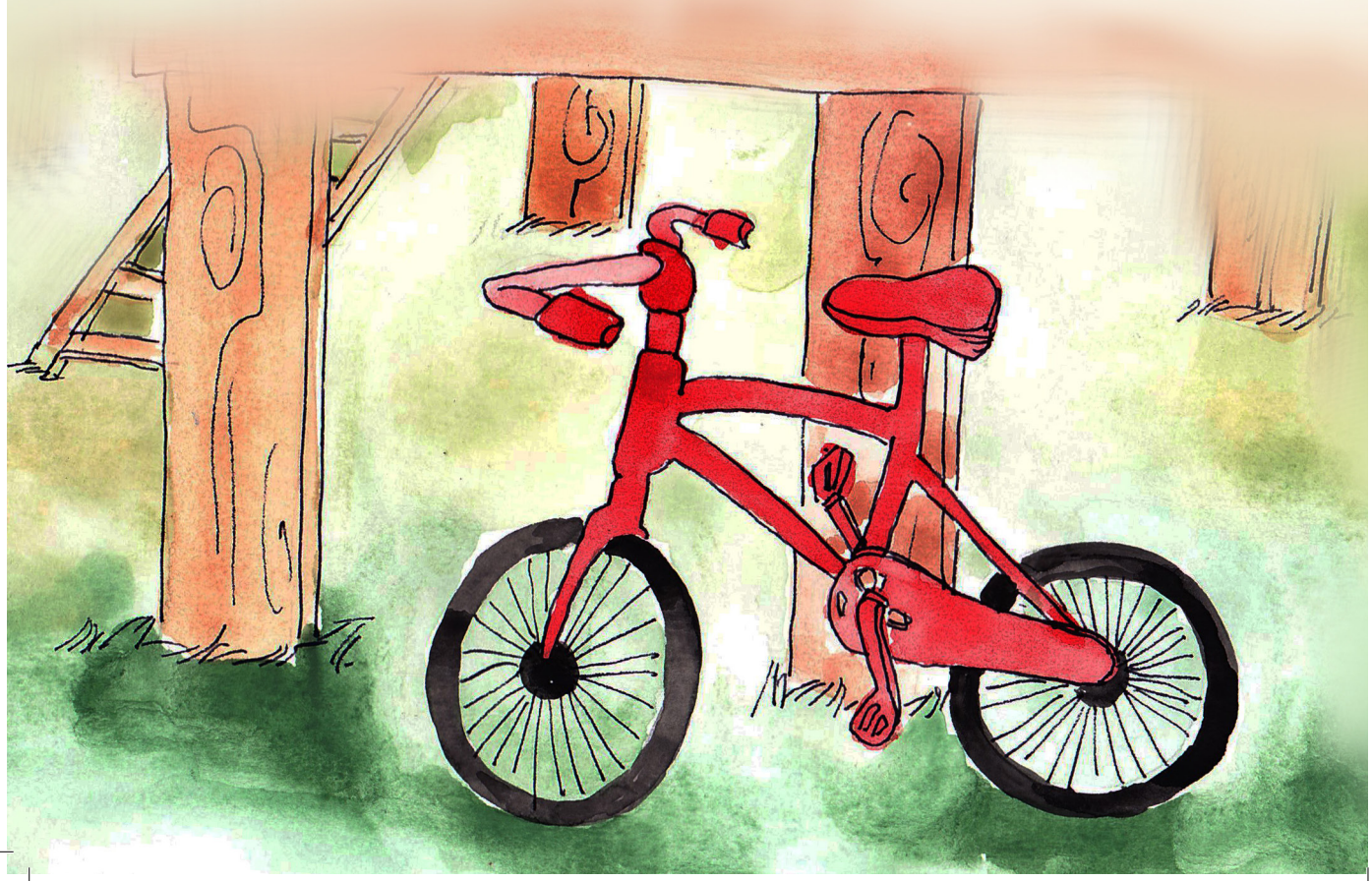
ผู้แต่ง *สุนทร ศรีปานเงิน (ชุมชนมอญ)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ของขวัญวันคริสต์มาส

ก่อนจะถึงวันคริสต์มาส เด็กๆ จะศึกคักเป็นพิเศษ เพราะจะได้ของขวัญจากพ่อแม่ บางคนก็ได้จากญาติผู้ใหญ่ ดังเช่น ครอบครัวของ**โจ้โนะ**

โจ้โนะเป็นเด็กผู้ชายที่ชอบช่วยเหลือคนอื่น แต่ก็ค่อนข้างซนตามประสาเด็กผู้ชาย และ**โจ้โนะ**ก็เหมือนกับเด็กคนอื่นๆ ที่เฝ้ารอคอยให้ถึงวันคริสต์มาสเร็วๆ ปีนี้**โจ้โนะ**ตื่นเต้นกว่าทุกปี เพราะพ่อกับแม่สัญญากับ**โจ้โนะ**ว่าถ้าลูกทำตัวดี พ่อกับแม่จะซื้อจักรยานที่**โจ้โนะ**อยากได้มานานแล้วให้**โจ้โนะ** **โจ้โนะ**รับปากกับพ่อแม่ ดังนั้น ทุกวันเสาร์วันอาทิตย์ **โจ้โนะ**จะตื่นแต่เช้าไปช่วยแม่ทำงานบ้าน เช่น ล้างถ้วย ล้างจาน กวาดบ้าน เลี้ยงไก่

หลังจากช่วยแม่ทำงานบ้านเสร็จ **โจ้โนะ**ก็ขอตัวออกไปเล่นข้างนอก ไปเจอเพื่อนกลุ่มหนึ่ง จึงเข้าไปเล่นด้วย เพื่อนกลุ่มนี้กำลังเล่นยิงหนังสติ๊กกันอยู่ **โจ้โนะ**จึงเข้าไปดูใกล้ๆ จึงรู้ว่าเพื่อนกำลังยิงผลไม้ **โจ้โนะ**จึงเตือนเพื่อน ๆ ว่า **"พวกนายอย่ายิงเลย เดี๋ยวพลาดไปโดนกระจกหน้าต่างบ้านคนอื่น"**

แต่เพื่อนๆ ไม่ฟัง และยิงไปเรื่อยๆ ทันใดนั้นมีเสียงดังขึ้น เพล้ง ! เพื่อนๆ ของ**โจ้โนะ**ต่างพากันวิ่งหนีคนละทิศคนละทาง **โจ้โนะ**ก็เตรียมตัวจะวิ่งหนี แต่ถูกลุงคำเรียกไว้ **"นี่ ไอ้หนูหยุดก่อน" โจ้โนะ**ยืนตัวสั่น พร้อมกับพูดว่า **"ผมไม่ได้ทำนะครับ เพื่อนของผมทำ ผมเตือนเขาแล้ว แต่เพื่อนไม่ฟัง"**

ผู้ชายคนนั้นพูดด้วยเสียงอ่อนโยนว่า **"ลุงเห็นแล้วว่าใครเป็นคนยิง แต่ลุงจะมาถามว่า เด็กที่ยิงหนังสติ๊กวิ่งหนีไปทางไหน" โจ้โนะ**จึงตอบลุงว่า **"ผมตกใจครับ ไม่ทันดูว่า พวกเขาวิ่งไปทางไหน"** ลุงก็ไม่ได้ว่าอะไร **โจ้โนะ**กลับบ้าน เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้แม่ฟัง แม่จึงพูดว่า **"ดีแล้วลูกที่เราไม่ได้เป็นคนยิง"**

วันรุ่งขึ้น ก่อนถึงวันคริสต์มาส **โจ้โนะ**ไม่แน่ใจเลยว่า พ่อกับแม่จะซื้อจักรยานให้หรือเปล่า พอถึงเช้าวันคริสต์มาส **โจ้โนะ**ตื่นขึ้นมา ล้างหน้าแปรงฟัน แล้วลงไปข้างล่าง สิ่งที่**โจ้โนะ**เห็นก็คือ จักรยาน คันสีแดง ที่**โจ้โนะ**อยากได้มานานจอดอยู่ใต้ถุนบ้าน

พ่อกับแม่ลงมาหาโจ้โนะและพูดว่า **"เพราะลูกเป็นเด็กดี ลูกจึงได้ของขวัญตอบแทน เวลาขี่จักรยาน ขอให้ขี่ด้วยความระมัดระวังนะลูก" โจ้โนะ**ขอบคุณพ่อกับแม่ พร้อมกับขี่จักรยานไปหาเพื่อน **โจ้โนะ**คิดว่าจักรยานต์คันนี้เป็นของขวัญวันคริสต์มาสที่วิเศษที่สุดในชีวิตของเขา **โจ้โนะ**คิดในใจพร้อมกับปั่นจักรยานอย่างมีความสุข

ผู้แต่ง *ชาลินี บุญมา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ บ้านแม่ลาย อ.ฮอด เชียงใหม่)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ดอกเสี้ยวบาน

ทุกๆ ปีของเดือนกุมภาพันธ์ ระหว่างวันที่ 13–15 จะมีการจัดงานดอกเสี้ยวบานที่ภูชี้ฟ้า บางคนถือเป็นงานแห่งความรัก ช่วงนั้นดอกเสี้ยวจะบานทั้งต้นเป็นสีขาว ทำให้ภูเขาในละแวกนั้น มองเห็นเป็นสีขาวเหมือนหิมะปกคลุมไปทั้งภูเขา ซึ่งเป็นทิวทัศน์ที่สวยงามมาก ปีนี้ก็เช่นกัน เดือนกับดาวชวนกันไปเที่ยวงานดอกเสี้ยวบานที่ภูชี้ฟ้า เดือนบอกกับดาวว่า **“เราขับรถมอเตอร์ไซค์ไปด้วยกันนะ”**

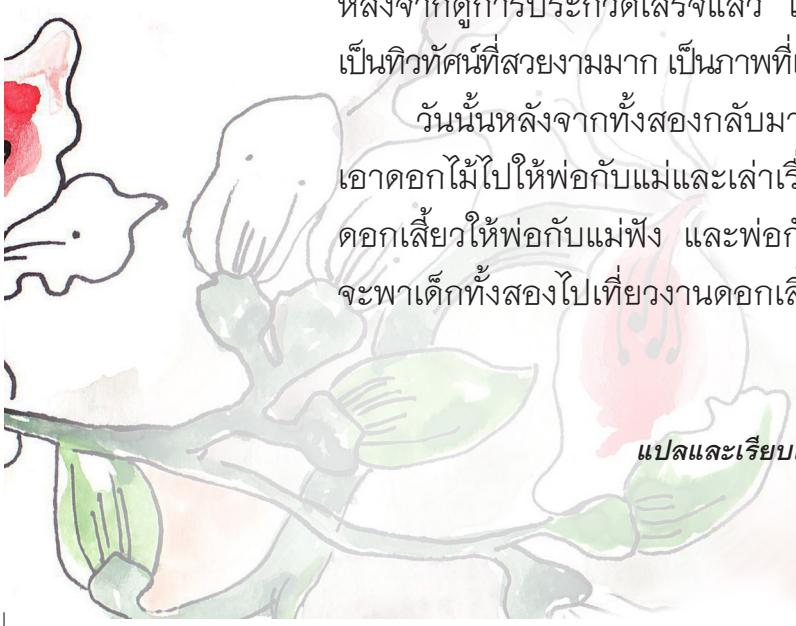

ดาวตอบว่า **“ฉันยังขับมอเตอร์ไซค์ไม่เก่ง ฉันไปกับเธอก็แล้วกัน อีกอย่างจะได้ประหยัดค่าน้ำมันด้วย”** เดือนบอกว่า **“ได้ซิ”** วันนั้นเดือนกับดาวแต่งตัวสวยงาม เพื่อจะไปงานดอกเสี้ยวบาน

ระหว่างทางที่ทั้งสองไปมีรถกระบะบรรทุกคนไปงานดอกเสี้ยวบาน พอเดือนกับดาวไปถึงที่งาน มีรถจอดเต็มไปหมด ไม่มีที่จอดรถเลย เดือนกับดาวจึงต้องไปหาที่จอดรถที่ไกลออกไปอีกหน่อย ดาวเลยพูดว่า **“ดีแล้วที่ฉันไม่ขับรถขึ้นมาด้วยนะ เพราะรถเยอะมากเลย”** แล้วทั้งสองคนก็ใช้เวลาเดินประมาณ 10 นาที กว่าจะถึงงาน

พอไปถึงที่งานมีคนเดินเต็มถนนไปหมด ทุกคนต่างแต่งตัวสวยๆ งามๆ กันทั้งนั้น ส่วนข้างทางก็มีของขายมากมาย ที่สำคัญมีดอกไม้สีแดง สีชมพู วางขายตามข้างถนน ดาวพูดขึ้นว่า **“วันนี้เป็นวันแห่งความรัก ฉันซื้อดอกไม้ไปฝากพ่อกับแม่ดีกว่า”** เดือนบอก **“ฉันซื้อด้วย”** ทั้งสองคนเลยไปซื้อดอกไม้แล้วไปดูการประกวดธิดาดอย มีสาวๆ สวยๆ จากหลายหมู่บ้านที่ส่งเข้าประกวด ทุกคนต่างแต่งตัวสวยงาม จนเดือนกับดาวไม่รู้จะเชียร์ใคร หลังจากดูการประกวดเสร็จแล้ว เดือนกับดาวก็ขึ้นไปดูภูชี้ฟ้าซึ่งเป็นทิวทัศน์ที่สวยงามมาก เป็นภาพที่เดือนกับดาวประทับใจตลอดมา

วันนั้นหลังจากทั้งสองกลับมาถึงบ้านแล้ว เดือนกับดาวก็ได้เอาดอกไม้ไปให้พ่อกับแม่และเล่าเรื่องต่างๆ ที่ประทับใจในงานดอกเสี้ยวให้พ่อกับแม่ฟัง และพ่อกับแม่จึงให้สัญญาว่าปีหน้านั้นจะพาเด็กทั้งสองไปเที่ยวงานดอกเสี้ยวบานด้วยกัน

แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

นักเรียนกับชุดมอญแสนสวย

ลัดดา เกสร ซะเจียงโมน และ**ชาลี**เป็นเพื่อนกัน เด็กทั้งสี่คนเรียนอยู่ห้องเดียวกัน ทุกๆ วันศุกร์ เด็กๆ จะแต่งชุดมอญซึ่งเป็นชุดโรงเรียนและชุดพื้นบ้าน

วันศุกร์วันหนึ่งขณะที่ทั้งสี่คนเดินเป็นแถวไปโรงเรียน นักท่องเที่ยวคนหนึ่งเดินเข้ามาถาม**ลัดดา**กับ**เกสร**ว่า **“ชุดนี้เป็นชุดอะไรจ๊ะ แล้วต้องใส่ทุกวันหรือเปล่า”** **ลัดดา**จึงตอบว่า **“นี่เป็นชุดพื้นบ้านมอญค่ะ พวกหนูจะใส่มาโรงเรียนเฉพาะวันศุกร์และวันสำคัญค่ะ”** นักท่องเที่ยวถามต่อว่า **“แล้วทำไมชุดของเด็กผู้ชายกับเด็กผู้หญิงไม่เหมือนกันล่ะคะ”** **ชาลี**จึงตอบว่า **“ผู้ชายนุ่งโสร่งสีแดงลายคันนาสีขาวกับเสื้อแขนยาวลายคันนา ส่วนผู้หญิงจะนุ่งผ้าถุงลายดอกจันสีแดงกับเสื้อสีขาวแขนกระบอกยาวครับ”** นักท่องเที่ยวต่างชมว่าชุดมอญสวยมาก และนักท่องเที่ยวก็ขอถ่ายรูปของเด็กทั้งสี่คน

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาก็มีนักท่องเที่ยว และคนอื่นๆ มาถ่ายรูปชาวมอญและเด็กมอญบ้านวังกะในชุดมอญแสนสวยเป็นประจำ

ผู้แต่ง *สาวร ทวีเลิศชัยกุล (ชุมชนมอญ)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ปีใหม่กะเหรี่ยง

มีเด็กผู้ชาย 3 คน ซึ่งเป็นเพื่อนกัน ชื่อ **ม่างโนะ ม่างโจ้ ม่างดีง** ทั้งสามคนเป็นเด็กตัวสูง และอารมณ์ดี ชอบหัวเราะ วันนี้ทั้งสามคนรู้สึกดีใจมาก เพราะว่าวันรุ่งขึ้นจะเป็นวันขึ้นปีใหม่ของกะเหรี่ยง **ม่างโนะ**ชวนเพื่อนทั้งสองมานอนค้างที่บ้านด้วยกัน รอการเฉลิมฉลอง พรุ่งนี้เช้าแม่ของ**ม่างโนะ**จะตำข้าวปุก ส่วนแม่ของ**ม่างโจ้**จะทำแกงไก่ และแม่ของ**ม่างดีง**จะทำแกงหมู เมื่อมาถึงบ้าน **ม่างโนะ**บอกกับแม่ว่า **"แม่ครับ แช่ข้าวเหนียวเยอะๆ นะครับ พรุ่งนี้เช้าพวกเราจะตำเองครับ"** แม่ของ**ม่างโนะ**ตอบว่า **"ได้สิจ๊ะ เด็กๆ "** แล้วแม่ของ**ม่างโนะ**ก็แช่ข้าว

ตอนกลางคืน เด็กทั้งสามคนนอนไม่หลับเลย เพราะคิดถึงวันรุ่งขึ้นที่จะได้ตำข้าวปุก ได้กินไก่และหมูอร่อยๆ เมื่อได้ยินเสียงไก่ขัน **ม่างโจ้**รีบปลุกแม่ **"แม่ครับ นึ่งข้าวไหมครับ พวกเราจะได้ตำข้าวปุกครับ"** แต่แม่ยังไม่อยากตื่น เด็กทั้งสามก็พยายามเรียกอยู่เรื่อยๆ จนแม่ตื่น แล้วไปจุดไฟนึ่งข้าว เด็กทั้งสามจึงนั่งผิงไฟ เมื่อข้าวสุก เด็กทั้งสามคนก็รีบนำไปตำในครกตำข้าว ทั้งสามคนเปลี่ยนกันตำเรื่อยๆ จนถึงคราว**ม่างดีง** **ม่างดีง**ตำเร็วมากและไม่ทันระวัง ไม้ที่ใช้ตำข้าวปุกจึงโดนหัวของ**ม่างดีง** เพื่อนทั้งสองคนหัวเราะ **ม่างดีง**เองก็หัวเราะเช่นกัน เพราะสนุกมากจนไม่รู้สึกเหนื่อยหรือเจ็บหัวเลย เมื่อตำข้าวปุกเสร็จ เด็กๆ ก็กินด้วยกัน แต่ก่อนจะแยกย้ายกันกลับบ้าน **ม่างดีง**พูดกับทุกคนว่า **"ถ้าสว่างแล้วให้ไปกินข้าวที่บ้านของฉันนะ เพราะพ่อของฉันฆ่าหมูตัวใหญ่มากเลย"** ทุกคนก็รับคำ แล้วแยกย้ายกัน

เมื่อสว่างแล้ว ครอบครัวของ**ม่างโจ้**และ**ม่างโนะ**ก็ไปกินข้าวที่บ้าน **ม่างดีง** แม่ของ**ม่างโจ้**ทำแกงไก่ ส่วนแม่ของ**ม่างโนะ**นั้นก็เอาข้าวปุกไปกินด้วย ทุกคนกินข้าวกันอย่างเอร็ดอร่อย โดยเฉพาะเด็กๆ มีความสุขมากที่ได้กินอาหารอร่อยหลายๆ อย่าง ในช่วงเทศกาลขึ้นปีใหม่กะเหรี่ยง

ผู้แต่ง *อุษณีย์ ศักดิ์พยุงไพร (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ อ.สบเมย แม่ฮ่องสอน)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ปีใหม่สงกรานต์

เช้าวันหนึ่งในวันสงกรานต์ มีเด็กผู้หญิงสองคน อยู่บ้านใกล้กัน คนหนึ่งชื่อว่า **มึงโพ้หรี้** เป็นเด็กผู้หญิงผิวขาว ตัวสูง ผมยาว ส่วนอีกคนหนึ่งชื่อว่า **มึงโพ้แอ้ว** เป็นเด็กผู้หญิง ผิวขาว ตัวสูง และผมสั้น เด็กทั้งสองคนชวนกันออกไปเล่นสาดน้ำสงกรานต์ที่หน้าหมู่บ้าน

ในขณะที่เล่นสาดน้ำอยู่นั้น **มึงโพ้หรี้** สังเกตเห็นว่า มีรถวิ่งไปวิ่งมาอย่างมากมาย ดูแล้วอันตรายมาก **มึงโพ้หรี้**ก็เลยชวน**มึงโพ้แอ้ว**กลับบ้าน **“มึงโพ้แอ้ว ฉันว่าเรากลับบ้านกันเถอะ รถเยอะ ฉันกลัว”** **มึงโพ้แอ้ว**ก็ตอบว่า **“กลับก็ได้ ฉันก็กลัวเหมือนกัน”**

ทั้งสองคนก็พากันเดินกลับบ้าน ระหว่างทางที่เดินกลับบ้านนั้น ทั้งสองก็ได้เจอกับผู้หญิงสองคน นอนเจ็บอยู่กลางถนน เหตุมาจากรถของพวกเขาล้ม ตามร่างกายของพี่ผู้หญิงนั้น มีแต่แผลและมีเลือดออกด้วย ทั้งสองคนก็เข้าไปดู และถามว่า **“พี่คะ พี่เป็นอะไรมากหรือเปล่า”** แล้วผู้หญิงคนหนึ่งก็พูดขึ้นว่า **“น้องจ๊ะ ช่วยพี่ด้วย พี่เจ็บมากเลย”** แล้วทั้งสองคนก็รีบวิ่งกลับไปตามพ่อกับแม่ที่บ้านให้มาช่วยผู้หญิงทั้งสองคน

พวกผู้ใหญ่ก็ได้พากันมาช่วยผู้หญิงทั้งสองคนไปส่งที่โรงพยาบาล หลังจากนั้นมาอีกสองอาทิตย์ ผู้หญิงทั้งสองคนก็ได้มาหา **มึงโพ้หรี้**กับ**มึงโพ้แอ้ว**ที่บ้าน และได้นำเอาตุ๊กตาหมีมาให้ทั้งสองคนที่บ้าน เพื่อเป็นการขอบคุณที่ทั้งสองได้ช่วยเหลือ

“พี่สองคนต้องขอบใจหนูทั้งสองคนมากนะที่ช่วยพี่สองคนเอาไว้” พี่คนหนึ่งพูด แล้ว**มึงโพ้หรี้**ก็ตอบว่า **“ไม่เป็นไรค่ะพี่ เพราะพ่อกับแม่ของหนูสอนเอาไว้ว่า ถ้าเจอใครที่เดือดร้อน ถ้าเราช่วยได้ก็ต้องช่วยค่ะ”** แล้วทั้งสี่คนก็ได้ยิ้มให้กันและกันอย่างมีความสุข

ผู้แต่ง *เมษาสินี แก้วกุนา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ไปเกี่ยวข้าว

พ่อลูกคู่หนึ่งชื่อว่า**บี**และ**เน้อ** พากันไปดูข้าวที่ไร่ พอเห็นข้าวไร่เหลืองเต็มที่ ทั้งสองจึงกลับมาบ้าน รุ่งเช้าก็เดินทางไปเกี่ยวข้าวที่นา ระหว่างทางที่เดินไปทั้งสองเห็นงูตัวหนึ่งนอนขวางทางอยู่ มันไม่หนีไปไหน พ่อกับลูกไม่รู้ว่าทำไมงูถึงมานอนขวางทาง ทั้งสองเดินต่อไปถึงที่ไร่ สักพักฟ้าก็มืดฝนก็ตกหนัก ทำให้ทั้งสองคนไม่ได้เกี่ยวข้าวเพราะว่าฝนตกหนักทั้งวัน แล้วทั้งสองก็เดินกลับบ้าน

ในระหว่างทางที่กลับบ้าน พ่อคิดว่า งูนอนขวางทางก็เพราะบอกว่าฝนจะตกนั่นเอง งูมาบอกสัญญาณให้ทั้งสองได้รู้ แต่พ่อก็ไม่รู้ พ่อก็เลยบอกลูกชายว่า **“ไม่เป็นไรไว้อีกสองสามวันค่อยไปเกี่ยวข้าวใหม่ก็ได้”** แล้วพ่อลูกคู่นั้นก็เดินกลับบ้านด้วยความเสียใจที่ไม่ได้เกี่ยวข้าว

สองสามวันต่อมาพ่อและ**เน้อ**ได้กลับไปเกี่ยวข้าวที่ไร่อีกครั้ง และครั้งนี้เขาทั้งสองก็ไม่เจองูนอนขวางทางอีก วันนั้นทั้งวัน พ่อและเน้อก็เกี่ยวข้าวจนเสร็จ

ผู้แต่ง *เจษฎา สุธีวิระโชค (ชุมชนม้ง อ.เทิง เชียงราย)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

ไปลอยเรือสะเดาะเคราะห์

ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปีจะมีการสะเดาะเคราะห์ใหญ่ประจำปี ชาวมอญจะจัดงานสะเดาะเคราะห์ จนกลายเป็นประเพณีประจำปีในหมู่บ้านวังกะ ตั้งแต่ขึ้น 13 ค่ำเดือน 10

ลุงแยะ ลุงหม่องและ**ลุงเยิน** กับชาวบ้านรวมตัวกัน ไปทำเรือสะเดาะเคราะห์ที่วัด เพื่อจัดงานในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำที่จะถึง ส่วนชาวบ้านก็ตัดธงสะเดาะเคราะห์กัน

ที่บ้าน**เม**กับ**มาย** พ่อแม่ของเด็กทั้งสองทำขนมและตัดธงสะเดาะเคราะห์ **เม**กับ**มาย**เข้าไปถามแม่ว่า **“แม่คะ ของที่จะสะเดาะเคราะห์มีอะไรบ้างคะ”** แม่จึงเล่าให้ฟังว่า **“ของสะเดาะเคราะห์นั้นมี ข้าว น้ำ ขนม อ้อย กล้วย ข้าวตอก หมากพลู ธง เทียน ธูป และน้ำตาลจ้ะ”** พอถึงวันโกนข้ามวันพระเวลาตีสี่ **เม**กับ**มาย**และพ่อแม่ รวมทั้งชาวบ้านร่วมกันไปสะเดาะเคราะห์ที่วัด ขณะที่กำลังทำพิธี ชมรมหนุ่มสาวก็รวมตัวกันปล่อยโคมลอยขึ้นสู่ท้องฟ้า

ครูปอยกับ**ครูสายา** มาร่วมงานนี้ด้วย **เม**กับ**มาย**อาสาเล่าเรื่องการลอยเรือสะเดาะเคราะห์ให้ฟัง ครูชื่นชม**เม**กับ**มาย** ทั้งสองคนรู้สึกดีใจ

ผู้แต่ง *สาวร ทวีเลิศชัยกุล (ชุมชนมอญ)*
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

สุขสันต์วันนวดข้าว

ฤดูนวดข้าวเวียนมาถึงอีกรอบ ชาวบ้านทุกคนต่างก็ช่วยกันไปเกี่ยวข้าว ครอบครัวของ**โจ้แด้**ก็เช่นเดียวกัน **โจ้แด้**มีรูปร่างสันทัด ผิวคล้ำ อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ครอบครัวของ**โจ้แด้**มีรูปร่างค่อนข้างเตี้ย และผิวดำ หลังจากเกี่ยวข้าวเสร็จ พ่อของ**โจ้แด้**จะตากรวงข้าวไว้ประมาณ 3–4 วัน

ช่วงวันนี้อากาศดี มีแดดออก เหมาะแก่การไปตีข้าวมาก พ่อปรึกษากับแม่ว่า **“แม่ พรุ่งนี้เราไปตีข้าวกันเถอะ อากาศร้อนอย่างนี้ รวงข้าวคงจะแห้ง พอที่เราจะนำไปตีได้แล้ว”** แม่พยักหน้ารับ **โจ้แด้**จึงขอไปตีข้าวช่วยพ่อแม่

เช้าวันรุ่งขึ้น พ่อแม่ของ**โจ้แด้**ตื่นแต่เช้า เตรียมอาหารให้เพื่อนที่ไปเอาวัน วันนี้เป็นวันเสาร์ **โจ้แด้**จึงไปช่วยพ่อและแม่ไปตีข้าว หลังจากกินข้าวเสร็จทั้งสามคนจึงมุ่งหน้าไปสู่นา วันนี้มีคนไปตีข้าวเยอะแยะ และทุกคนก็ร่วมไม้ร่วมมือตีข้าวกันอย่างขยันขันแข็ง และมีการพูดคุยหยอกล้อกัน

ถึงแม้ทุกคนจะเหนื่อยและร้อน แต่ทุกคนก็มีความสุข เพราะเป็นช่วงที่พวกเขาจะได้ผลผลิตจากข้าว ในขณะที่พวกเขาตีข้าวอยู่นั้น มีเสียงของคนคนหนึ่งว่า **“พวกเรา เร็ว ๆ มาช่วยกันจับหนูเร็ว หนูตัวใหญ่เบ้อเริ่มเทิ่มเลย”** พวกเพื่อน ๆ ได้ยินวิ่งกรูกันจับหนูตัวนั้น หนูตัวนั้นก็วิ่งหนีด้วยความตกใจกลัว

บางคนชนกันล้ม บางคนวิ่งไปเหยียบโคลนล้ม เสื้อผ้าเปื้อนโคลน ผู้หญิงที่นั่งดูก็หัวเราะชอบใจ จู่ ๆ หมาของ**โจ้แด้**ที่อยู่ใต้กระท่อมวิ่งมาอย่างรวดเร็ว แล้วก็งับหนูตัวนั้นเข้าไปในป่า ทุกคนที่วิ่งไล่หนูต่างมองด้วยความเสียดาย

ผู้แต่ง ชาลินี บุญมา (ชุมชนกะเหรี่ยงโปว์ บ้านแม่ลาย อ.ฮอด เชียงใหม่)
แปลและเรียบเรียงโดย *มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์*

จัดทำโดย มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์
สนับสนุนการจัดทำโดย Pestalozzi Children's Foundation

Pestalozzi Children's Foundation